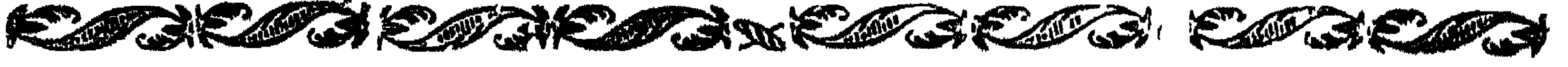

శ్రీసత్యనారాయణ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము.

రా జ మ హేం ద్ర వ ర ము.

ద్వితీయ కూర్పు.

విన్నపము

—)•(—

ఆర్యులారా!

ఈ శుష్కనిర్గుణతత్త్వకందార్థములకు అర్థమును యింతకిత్రము చాలమంది వ్రాసియున్నారు. ఇది ఉపనిషత్సమ్మతంబయిన గ్రంథరాజము. దీనిని వేదాంతాపేక్షులు పెక్కురు చదువుచుందురు. దీనిలో ముద్రణదోషములు పెక్కులుండెను. వారివారి మనోభీష్టముల రీత్యా మార్చియుండిరి. సదరు తాత్పర్యములైనను గురూపదేశము నొందనివారి కగమ్యగోచరములుగా నుండెను.

ఇందు పద్యములందలి తప్పులను లక్షణయుక్తముగా సవరించుటకు మిక్కిలి పరిశ్రమ చేయవలసి వచ్చుటచేత, ఇది భాషాసంబంధమయినదిగాక, బోధ సంబంధమయిన దగుటచే, పద్యముల సవరింపక నా నేర్చినకొలది తాత్పర్యమును, విశేషార్థములును వ్రాసితిని—ఇది ముముక్షుజనోపయోగమైన గ్రంథరాజము. కావున దీనిని పఠించి ధన్యులు కండని ప్రార్థించుచుంటిని. ఇందలి నాపొరపాట్లను ప్రాజ్ఞులెఱిగింతురేని వందనములతో నందుకొని తృతీయ ముద్రణమునందు సవరింతునని వినయపూర్వకముగా ప్రార్థించుచుంటిని.

ప్రథమ ముద్రణమువలెనే యీద్వితీయ ప్రచురణమును నాదరింపగలందులకు పాఠకలోకమును ప్రార్థించుచుంటిని.

బహుధాన్య సం॥
మార్గశిర బ 3 సోమవారము.
10—12—1938

సుజనవిధేయుఁడు,
నేమనూరి గంగాధరు

శ్రీరస్తు.

విషయసూచిక.

విషయములు—కందార్థములసంఖ్య.

విషయములు-కందార్థములసంఖ్య.

విషయసూచిక సంపూర్ణము.

ఓం. ఓం. ఓం.

శ్రీ రస్తు

శ్రీబ్రహ్మజ్ఞాతృభూతేశేభ్యోనమః

అస్మద్గురు బృంద పాదారవిందాభ్యాంనమః

శ్రీ

శ్రీ శుద్ధనిర్గుణతత్త్వకందార్థములు.

తాత్పర్య విశేషార్థసహితము.

కందార్థము: —జనులార! జనన మరణము
లను ద్రోలఁగంద్రోయఁజాలులక్షణయుతమై
విను వారికిఁ గనువారికిఁ

దనలావెఱిగించుదీనిఁ దప్పకవింటే! అప్పుడె వార లెప్పుడుగంటే॥ గనుక పిరబుద్ధియుతే! వినుడు, చదివెద మీకె! కనుఁగొన మనసైతే, కనుఁడి పుస్తకమంత! తప్పకవింటే॥ అప్పుడె వారలెప్పుడు గంటే॥

తా. ఓమానవులారా! చావుపుట్టుకలను లేకుండ జేయుటకు లక్షణయుక్తమైన, యీగ్రంథరాజము, వినువారికిని, చదివిన వారికిని తన మహాత్మ్యమును జూపించును. ఆత్మస్వరూపమును నెఱిగించు నీగ్రంథాంశములను చదువుదు, మీక దీనిని వినవలయునని కోరికయున్నచో [illegible] చదివెదను. ఈగ్రంథము నంతయు పరిశీలింపఁగోరెద [illegible]

[illegible] —శుద్ధ=నిర్మలమైన, నిర్గుణ=గుణములులేని, [illegible] తత్త్వ=యదార్థమును [స్వరూపమును] [illegible] పద్యములు.

శ్లో॥ భ్రమేణాహం భ్రమేణత్వం । భ్రమణో పానకంమనః॥
భ్రమేణేశ్వర భావత్వం। భ్రమమూలం మిదం జగత్॥

అనునట్లు భ్రమలో జిక్కియుంకిన ప్రపంచము దబ్బర. ఆప్రపంచము ఎఱుక. ఆఎఱుకయే పదునాల్గు భువనములు. అదియే త్రిమూర్తులు అకార ఉకార మకార ప్రణవమదియే అవి లేనిదే పరిపూర్ణము, పరమపదము,పరమానందము, నిరాలంబనము, అతీతము అచలము, అనబడును. ఇది సర్వకాలములందు సర్వవస్తువులందు చలింపక, కదలక, మెదలక, తరుగక, పెరుగక నిండియున్నది. ఈపరిపూర్ణమే, నిర్వికల్పము, నిష్కళంకము. నిరామయము, నిష్ప్రపంచము. నిరాహ్వయము, నిరాకారము, అవాఙ్మాన సగోచరము, అచలానంద బ్రహ్మము. నిర్గుణపరంజ్యోతి స్వరూపమే బ్రహ్మము "భావాఽభావా తీత బ్రహ్మ" అని యున్నది—అన్ని మార్గములలోను యిది శ్రేష్ఠమైనదని పెద్దలు పల్కుచున్నారు—

క॥ వినవలెఁ గనవలె నంచును,
మనమందునఁ గోర్కెగల్గు మనుజులె వినుఁడీ
వినఁజేసెదఁ గనఁజేసెద,
ఘనమగు నీబోధవినఁగ ॥ గననొల్లనట్టి వారు చనుఁడు,

తోఁచిన త్రోవఁబట్టి॥ తినుమం ఔ పులి ''వల్లదని'' లోకులనవింటి గనుక నిది వినవలెనని, నోరాడదు వినఁగ॥ గననొల్లనట్టివారు చనుఁడు తోఁచిన త్రోవబట్టి. 2

తా. ఈఅచలబోధన చదువవలయునని నాంగుయున్నవారే చదువుడు. వినవలయునని కోరికయున్నవారే వినుడు. అట్టి వారిలను చదువునట్లును, వినునట్లును జేసెదను. దీనిని వినుటగా, చదువుటగా తిలేసివారు వారివారి యిష్టమువచ్చిన మార్గముననే పొం.

వచ్చును. పుస్తకమ్మేగి నన్నుఁ దినుమని చెప్పినను అది భుజింపదను లోకోక్తివలె, యిష్టములేనివారిని వినుడనియు, చదువుడనియు వేడి నను యిష్టపడరు. కావునయట్టివారిని బ్రతిమాలుటకు నానోరాడదు.

కం॥ నను మిము నేఁగని, పుస్తక
మును జేసితి, దీని మీరు ముదమున వినుఁడీ
యనుటయు, మిము నను మీరలు
గనుఁగొని వినుపించుమనుటకలయట్టిమాట॥బోధను మేలు,
గనలేదెవ్వీట॥ఘనులార యిటువంటి కలనుముచ్చటలాడి॥ గనుగొని
మీరు మేల్కొని మేల్కొల్పుడునున్న॥ గలయట్టి॥ 3

తా. ఓ మానవులారా! "నన్నును మిమ్ములను నేనుజూచియే ఈపుస్తకమును రచియించితిని. మీరు దీనిని సంతోషముతో వినుడు" అని నేను మిమ్ములను బ్రతిమాలుటగాని, మీరునన్ను "ఈగ్రంథ మును చదివి వినుపించు" మనుటయుగాని; కలలోనిమాటసుమా! ఇదిస్వప్నములో చేరినది. ఇట్టిస్వప్నములోనే మనము ముచ్చటలాడి, ఈ అచలబోధ నెఱుంగవలయును. మీరు యీకలనుండి మేల్కొని నన్నును మేల్కొల్పుడు. [కలయనియూరకున్న చో; ఫలము లేదు. బోధచేత మేల్గన్న వారెచటనులేరు. మన యింద్రియ గోచరమగు చరాచరవస్తు ప్రపంచమంతయును, వట్టి కల్ల; అని ముఖ్యముగా తెలిసికొనుడు.

ప్ర— శ్లో॥ ఏక ఏవాత్మా మన్తవ్యో। జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిషు।
స్థానత్రయవ్యతీతస్య। పునర్జన్మనవిద్యతే॥

అవస్థలుమూడు:—1 సుషుప్తి=ఒళ్లెరుగని నిద్ర, ఇందులో బుద్ధియొక్క వ్యాపారమేమియు నుండదు 2 స్వప్నము=కల, ఇందులో బుద్ధికి సబద్ధమైనవి నిజముగాఁ దోచును. 3 జాగ్రత్త=మేలుకొనియుం డుట. ఇందులో నిజము నిజముగా తెలియబడును—మిథ్యయు మిథ

ప్రపంచమును మనము సత్యమని తలచుచున్నాము. కావున మనము స్వప్నావస్థయందుంటిమని చెప్పుచున్నారు—వినుట కనుట ఇవికల వంటివి. ఇవే పరిపూర్ణభావమందించుటకు మార్గములు. పరిపూర్ణభావ మందిన వెనుక వీటిని విడువ వచ్చును. అట్లుగ్రంథకర్త విడువనిచో మీరలే యుద్ధరింపుడని లోకులను హెచ్చరింపుచున్నారు.

తాను యట్లు అనుటకు కారణమేమనగా:—తాను పరిపూర్ణ భావమందితినను అహంభావము గల్గినచో; తాను చెడిపోవుదునని వినయము కొఱకు పైవిధముగా పల్కుచున్నారు.

క॥ ఒరులొరులు నేను నేనని,

యొరులను దనుఁ నెన్నడెఱుఁగకుండు, బయలులో

నరుదెంచి, తన్నుగాఁగని

పరులను గని లెస్స యేనుబరులని యనుచూ॥ నెఱిగెడియెఱు కబయలుండఁ గనుచు॥ నిరతము తానొందునిలువకుండటకునై విరచించితినిదీని వినిన నిల్వదునేను॥ బరులనియనుచు॥

తా. ఒకరికొకరు నేను నేననెడి భావముచేత, తనకును పరులకును భేదము పాటించుచవదే యెఱుక. తనకును పరులకును భేదము నెంచనిదే పరిపూర్ణము. తనకు గల వివేకము నెఱింగి, "నేను, పరులు" అని యూహించు యెరుకను నిలువకుండ పారదోలుటకే ఈ గ్రంథమును జేసితిని. దీనిని వినినవారికి 'నేను' అను "అహంభావము" ఉండదు.

విశే:—ఈకందార్థము విషయసంబంధమును తెల్పుచున్నది. పైనాల్గు కందార్థములు బంధ చతుష్టయములు, బంధచతుష్టయము లనగా 1 అధికారి, 2 విషయము 3 సంబంధము 4 ప్రయోజనము, 1, 2వ పద్యములు అధికారమును 4,వ పద్యములు విషయ సం బాధమును దెల్పుచున్నవి—ఎఱుకయనఁగా [illegible]

కము. దీనివలననే పరిపూర్ణము నెఱుగవలయును. పరిపూర్ణమనగా; పరబ్రహ్మము. దీనిని తెలిసి కొన్నపుడు.ఎఱుకయొక్క అబద్ధము తెలియును. లోకమునందుకొందరు 'అహంబ్రహ్మాస్మి' యనుచుందురు. అట్టి అహంభావమును నశింపజేయుటకై ఈగ్రంథ రాజమునురచియించెను.

క॥ శ్రీమించు నచల బోధను
నే మహనీయుండు చేసియెగఁ జల్లెను నీ
భూమిన్ సుజనుల కొఱకా
రాముండగు గురుని శివరామదీక్షితులన్॥ దలఁచి యప్పా
రావు గుణాంతులన్॥ ప్రేమతో బొగడజా। భూమినిర్జర పరశు। రామ
సీతా రామస్వామికి మ్రొక్కి॥ శివరామ। 5

తా. పూర్వమీ యచల బోధయను గ్రంథమును, ఈలోకమునందని సుజనబృందము కొఱకై యేమహాత్ముఁడు వ్యాపింపఁజేసెనో; అట్టి శివరామదీక్షితులను స్తుతించి, వారిశిష్యుండైన, అప్పారావుగారి గుణగణములను బొగడిన బ్రాహ్మణుడైన పరశురామ వంశస్థుడగు సీతారామస్వాములవారికి నమస్కరించి, (ఈగ్రంథమును రచియించెదను)

క॥ ఎఱుకనుఁ గలలోపల, నే
నరుదెంచితి, మీరలట్టు లరుదెంచితి, రీ
ఎఱుకపన, నేనుమీరలు
నెఱుకతోఁజను వారమనుచు నెఱిగెడి కొఱకు। గ్రంథముఁ
జేసితి నెఱిగియీవరకు॥ గురుబోధించుచు। మీరు। నరులార చేకొంచె
ప్పినను కలహోలి। నెఱిగిన నిల్వదం॥ చెఱిగెడి కొఱకు॥ 6

తా. ఓమానవులారా! నేనును మీరును, యెఱుకయనెడి స్వప్నమునందే జన్మించితిమి. ఈయెఱుక పోయినయెడల దీనితోడనే పరుగునను పోవలయును. కావున యీవిషయము మీకు తెలియుటకై

పరిపూర్ణబోధయను యీగ్రంథమును రచియించితిని, (దీనివలన యెఱుక యనెడు స్వప్నము నశించును) మీరు దీనిని గురుబోధగా నమ్మినచో యెఱుకయనెడు స్వప్నమునుండి విడుదల జెందుదుము.

విశే:— ఎఱుక ప్రపంచ సంబంధమైనదనియు, దానిని నశింప జేసిన మేలనియు, మనము మేలుపొందుటకే యీగ్రంథమును జేసితి ననియు, ఇది గురుబోధగా నమ్ముడనియు హెచ్చరించు చున్నాడు.

క॥ శ్రీమత్సీతారామ
స్వామికృపంజెప్పెనయ్య సదసద్రహితం
బేమిపదార్థమొ దానిని
నీ మహాగందార్థములుగ నిదివినరయ్యా॥ ఓజలులార।
యిటుగానరయ్యా॥ వేమారునేమిమ్ము వేడుటింతియసుమ్మ నామీఁదఁ
గృపఁజేసి। ననుజదువుమని మీర॥ లిదివినరయ్యా॥ 7

తా. శ్రీమత్సీతారామస్వాములవారి దయవలన, ఏవస్తువు సదసద్రహితంబని పెద్దలు చెప్పుదురో దానినే కందార్థములుగ వ్రాసి తిని. ఓజనులారా! దీనిని వినుడు. నాయందు దయయుంచి, నన్ను చదువమని మీరు శ్రద్ధగా వినగలందులకు పలుమారు కోరి ప్రార్థిం చుచుంటిని.

విశే:— సదసద్రహితమనగా=సత్తును, అసత్తునుగాని దగు పరిపూర్ణముయొక్క బోధ. సత్తనగా=ఈశ్వరుఁడు, అసత్తనఁగా జీవుడు జీవేశ్వరులకు భిన్నముయినది పరిపూర్ణము. దీనినే పరమాత్మ యందురు.

క॥ శివరామదీక్షితుల శి
ష్యవరుం డప్పయ్యమంత్రి యతని, సిసువుఁ డీ
భువిఁ బరశురామ వంశ్యో,
ద్భవు సీతారామలతని భక్తుఁడ సువిన్మా। తద్బోధప్రయుః

కృష్ణసుమిత్రా॥ స్తవనీయులగు మీరు। త్సాహముతోనీకథ వినుఁడు.
నేఁగందార్థములచే వినవింతు॥ భక్తుడు సుమిత్రా॥ 8

తా. శివరామ దీక్షితులకు ప్రియశిష్యుఁడు, అప్పయ మంత్రి, (ఈతనినే అప్పారావందురు) అతని శిష్యుండు. పరశురాముఁ సీతారామస్వామి, నేను వీరి శిష్యుఁడను, ఆతని అచలబోధ నెటిగి ప్రవర్తించువాఁడను, పూజనీయులగు మీరీకథ నుత్సాహముతో వినుడు. నేను దీనిని కందార్థముగా వినిపించెదను.

క॥ మనసిచ్చి వినుఁడి, యికఁనొక
మనవిది నాపాలిగురుని మదిలోపల, నే
నునుచుకొని పెద్దలాజ్ఞను,

బనిఁబూనుక చేసితిట్టి పద్యములివ్వన్నర। దప్పొప్పులేర్పఁడ దిద్దుడన్న॥ ఘనమతి మంతులు గనుకఁ బ్రార్థించితి! నను మీకటాక్షేక్షణముల వీక్షింపుచు॥ పద్యములివ్వన్నర॥ 9

తా. మానవులారా! సావధానచిత్తులై వినుడు. నాగురువర్యులను మనస్సునందుంచుకొని; పెద్దల యనుమతిచేత రచించిన యీకందార్థములయందలి తప్పులను యొప్పులుగా దిద్దుడని బుద్ధిమంతులగు మిమ్ములను ప్రార్థించుచున్నాను. కావున నన్ను మీకరుణా కటాక్ష వీక్షణములచే వీక్షించి నామనవి వినుడు.

క॥ విని మీరిది దిద్దుఁడని
పని వడి ప్రార్థింప నేల పరుసము నినుమే
నను స్వర్ణముఁజేయు నునునె

తనకై తానేను సన్నిధానమందుంటే॥ తెల్పుడి మను। మానమిందుంటే॥ మనవిజేయునీ పాలిమ్మనివేగఁజల్లిని। దనకై తానిచ్చుచు దయఁజేసి తా॥ సన్నిధానమందుంటే॥ 10

తా. ఇనుము తన్ను బంగారముగా మార్పుమని పరుసవేదిని ప్రార్థించుచున్నదా? బిడ్డ పాలిమ్మని తల్లిని వేడుకొనునా? అవి సన్నిధాన మాత్రముండుటచే యినుమును బంగారముగా పరుసవేది చేయును. బిడ్డకు ప్రేమతో తల్లి పాలిచ్చును. అట్లే దీనిని విని మీరాదిగ్గురువని నేను పనిబూని ప్రార్థింపనేల? మీకు తప్పులుదోచినచో మీరాయంతట మీరే దిద్దుడు.

క॥ అప్పకవీయాద్యాంధ్రము
లొప్పగు మాఘాదికృతుల నొగిఁజదివి, కృతిఁ
దప్పని కవులకు సమముగఁ
దప్పులు లేకుండఁ జెప్పఁదరమా నెకృతిన్। ఊహానుజేసితి, మఱినేనీకృతిని॥ గొప్పపక్షులతోటి। కొదువ పక్షులుసాటి। యుప్పర వీధిని। నూటాడెటందుకు॥ తరమా నెకృతిన్॥ 11

తా, ఉత్తమజాతి పక్షులతో సమముగా హీనజాతిపక్షులు ఆకాశంబున నెగురలేవుకదా; అట్లే అప్పకవీయము మొదలగు నాంధ్రగ్రంథంబులును, మాఘము మొదలగు సంస్కృత కావ్యములును, చదివిన పండితకవులతో సమముగా,నేను తప్పులు లేకుండ కవిత్వము చేయలేను. [కావున కరుణింపుడని గ్రంధకర్త స్వోత్కర్షను యడంచుకొని పల్కుచున్నాడు.]

క॥ ఛందము తెలియఁగక పద్యము
లెందుకుఁ జేసెదవటంచు నిబుధులన, నే
సందేహింపకఁ జేసితి
నిందునఁ దప్పున్న మీర లిదిదిద్దదరనుచు। నేఁ... చెవియొగ్గివినుచు॥ నందముగాఁజిత్తు। మందిగ్గుతలపోసి। ... మీ। మందరఁబెట్టితి॥ నిది దిద్దదరనుచు॥ 12

తా. "నీవు ఛందశ్శాస్త్రమును చదువక యీగ్రంథమేల రచించెద" వని యనేకులు నన్ను ప్రశ్నించిరి. నేనాప్రశ్నలకు జడియక నిందున్న తప్పులు మీరు దిద్దెదరనియు, ఆశక్తితో విందురనియు, మనస్సునందునమ్మి యీగ్రంథమునుఁజేసి యీకందార్థములు మీముందరబెట్టితిని. నన్ను మన్నించి తప్పులు దిద్దుడు.

క॥ పునరుక్తి గలిగి యుండిన
విని కోపము సేయవలదు వేడుకొని యెదఁ
వినువారలు దూరార్థముఁ
గనవలె దగ్గఱకటంచుఁ గల్పించినాను। తెలియకగా। దీ
గ్రంథములోను॥ జననీ జనకులు తామెు। తనయులపునరుక్తి। వినగోరు
దురు త। ప్పెంచక నేనది తెలిసి॥ కల్పించినాను॥ 13

తా. తమబిడ్డలు చెప్పినదే మరలచెప్పినచో; తలిదండ్రులు వినుచు సంతోషింతురుగాని కోపపడరు. అట్లే నేనీ గ్రంథమునందు చెప్పిన విషయమే మరల చెప్పియుంటిని. అది పునరుక్తియని నామీద మీరు కోపింపనలదు. ఎందుచేతననఁగా వినువారికిదూరార్థముగల విషయము తేటపడునట్లు తిరిగిచెప్పితిని. పునరుక్తిదోషమని నేను తెలిసియే గావించితినుమీ! కావున తప్పెంచక దయజూడుడు.

విశే:—పునరుక్తి అనగా చెప్పినదే మరలచెప్పుట. ఇది కావ్యములందు తప్పు.

క॥ ఇది యాంధ్ర [illegible]
మడిపోయఁగ దగదుదీసి మర్మమరయుఁడీ,
పదియారు వన్నె పసిఁడిని॥
ముదిమునఁ దోల్పెట్టనుంచ ముట్టకుందు దురా! లోకులు
చేతఁ బట్టకుండుదురా॥ యిదిగాక కులహీనుడిచ్చిన ద్రవ్యము। విది
తముగా [illegible] నేత [illegible]నను దాసి ముట్టుకుందురా। 14

తా. పదియారు వన్నెలబంగారమును తోలుపెట్టెలో బెట్టినను లోకులు గ్రహింతురు. కులహీనుఁడిచ్చిన ధనమును కులీనులు నీచ మును పాటింపక పుచ్చుకొందురు. అటులనే; ఇది తెలుఁగు కావ్యమని నీచముగాఁ జూడక యిందలిసారమును ఆదరించుము.

విశే:— తెలుఁగుకవిత్వమన్న ఆరోజులలో నీరసించెడి వారని నిర్ధారణమగుచున్నది. నేడుమాతృభాషయందే యభిమానము మెండు.

క॥ ఆసాంతం బీగ్రంధము
ప్రాసయతుల్ శబ్దగణము భావముయుక్తుల్
♦ వాసిగ కుదరని చోటుల

నీసభలోఁ బెద్దలెల్ల నివి దిద్దవలెను। దిద్దినది నామది కందవలెను॥ మీసాటివారికి। వేసటలిందుంటె। నాసాటివారి బ్రతు। కే సాటిగాకుండ॥ నివిదిద్దవలెను॥ 15

తా. ఈగ్రంథము మొదటినుండి కడవరకును. ప్రాసలు, యతులు, శబ్దజాలములు, గణములు, భావములు, యుక్తులు. సరిగా కుదరనిచో; ఈ సభవారలు దిద్దవలెను. అట్లు తప్పులు మీరుదిద్దినవి నామనస్సునకు సరిపోవలయును, మీవంటి గొప్పవారలకే యిందు ప్రయాసము కల్గినచో నాబోటి అల్పుని బ్రతు కేమాత్ర మగును. కావున ప్రయాస యనక సవరింపుడు

క॥ తప్పొప్పులు రెండెఱుఁగని.
తప్పునఁ దానుండదీనిఁ దప్పని కూసే
తప్పుడు నరునకుఁ జెప్పెదఁ
జిప్పును జాలించు మనుచు సభవారువినఁగా। సరస సయ్య.

♦ విశే:— పైమూడవ పాదములయందు, 1 నాకి సరిపడని [illegible]
2 సూచి సరిపడనిచోటను. అనిపాఠాంతరములు [illegible]

సభవారిట్లనగ॥ చెప్పిన వినకున్న తప్పు వానిదెసుమ్మీ! తప్పుగల్గిన వెన్క గొప్పవాడెట్లౌను॥ సభవారువినగా॥ 16

తా. తప్పును, ఒప్పును, తెలియనేరక, దీనిని తప్పని చెప్పెడి తప్పుడు వానిని మాట్లాడవలదని చెప్పెదను. సభవారందరు "సరిసరి" యని చెప్పుదానిని తానొప్పుకొనక తప్పని వాదించినవాఁడు గొప్ప వాఁడుకాడు. చెప్పినను వినకున్నచో వానిదే తప్పుసుమా!

క॥ ఇలు సొచ్చి గ్రామసింహము
కల దొంతులఁ గూల్చునట్టి గతిని, లోకము దొం
తుల, సక్కఁజేతురటులనె,
యిలసుకవిజనోక్తిఁ, దప్పులెంచు, దుర్జనుఁడు! పప్పొప్పులు గాంచు సజ్జనుఁడు! తులలేని బుద్ధిమంతులు, సర్వజ్ఞులుమీరుఁ! దెలియు నాతలఁపునేఁ! దెలిపెదనిఁక తప్పు॥ లెంచుదుర్జనుఁడు॥ 17

తా. గృహములో కుక్క చొరఁబడి దొంతులుగాఁ బెట్టిన కుండను బడద్రోయును. అదిచూచి కులకాంతలు ఒరిగిన దొంతులను సరిజేయుదురు. అట్లే దుర్మార్గులు సుకవులకావ్యములనుతప్పులు గానెంతురు. అంత సన్మార్గులు ఆతప్పులను సరిజేయుదురు. కావున మీరు మిక్కిలి బుద్ధిమంతులును, సర్వమును తెలిసినవారలగుటచే, నా భావము గ్రహింతురు గనుకనే తెలిపెదను—ఆలకింపుడు.

క॥ తనగొప్ప నెంచరేమో,
జనులని తలపోసి సాధు జనకృత కవితల్;
వినరితరులు, వినగోరిన
వినగన రాదనుచు మనసు! విరుచు దుర్జనుడూ! వినిపించు వేశ్యాప్రజ్ఞనుఁడూ॥ కనపద్యముఁజేతి! కంకణాలకువేరె! ఘనవిల్వ [illegible] లెవా॥ మనసు విరుచుదుర్జనుడూ॥ 18

తా. అద్దమక్కఱ లేకుండఁగనే ముంజేతి కంకణములను చూచుకొనవచ్చును. అట్లేగుణములనుబట్టిదుర్జనుని, సజ్జనునిగ్రహింప వచ్చును. కాని, వారలను పరిశీలింపనక్కఱ లేదు. ఎట్లనగా:-దుర్జనుడు లోకులు తన్ను గొప్పవానిగా నెంచవలయునని మంచివారి కవిత్వ మును తాను వినకపోవుటయేగాక, యితరులు విననోరిన చో; "వారిని వినరాదనియును" "కనరాదనియును" చెప్పి వారి మనస్సుల విరుచును. సజ్జనుఁడు తానువిని చుయితరులను వినుదని ప్రేరేపించును.

క॥ ఆగామి కథను నిల్లని
బాగుగ వినుపింతుఁ జెవుల పండువుగాగ,
న్నాగమ సిగమోపనిష
త్సాగర మథితార్థమెల్ల సాంగోపాంగముగన్‌। దయతోడ
వినుఁడీ।సాంగో పాంగముగన్॥ ప్రాగర్థి చరమార్థ। యోగములకు,
సం। యోగముగావించి। నేగు రైతీవంత॥సాంగో పాంగముగన్॥ 19

తా. ముందుచెప్పబోవు విషయములను మీకు కర్ణామృత ముగా వినుపింతును. సముద్రమునుమథించి యమృతము తెచ్చినట్లు, వేదవేదాంగముల యొక్కయు,ఉపనిషత్తుల యొక్కయు సారమును నేచదివినదియున్ను నాయనుభవమున్ను సాంగోపాంగముగా విశ పించెదను. ముందు వెనుకటి విషయములకు గల సంబంధమును, జీవాత్మ పరమాత్మల వివరమును నేనెఱిఁగినంత వరకు జెప్పెదను మీరు దయతో వినుడు.

క॥ మోదమునఁ బొద్దు పోకకు,
వాది ప్రతి వాదులగుచు వరగురు శిష్యుల్
వాదించి రనుచు నోకసం
వాదముఁ బన్నితిని గలగ వదలక వినుఁడీ। ముచ్చటనుఁ ద

తుదవెళ్ళఁగనుఁడీ॥ వేదాంతార్థమును। వేత్తలు మీరిందు। నేదేది
సవరించుఁ। డిదె నావిజ్ఞాపన॥వదలక వినుఁడీ॥ 20

తా. కాలమును వినోదముగా గడుపుటకై వాది ప్రతివాదుల విధముగా గురుశిష్యులు వాదించినట్లు నొక సంవాదమునుగల్పించితిని. మొదటినుండి కడవరకును విడువకుండ వినుఁడు. మీరు వేదాంతార్థవేత్తలు కావున నేజెప్పుదాని యందున్న పొరబాటుల నేవిధముగా సవరింపవలయునో యట్లే సవరింపుడని ప్రార్థించుచుంటిని

క॥ కొంచెముఁగో సరిపుచ్చక
పెంచితి నీగ్రంథమును మ బెద్దలలుగకఁ
మించిన వేడ్కను వినుఁడీ
పెంచిన యర్థము నేఁజెప్పెదలోకులెల్ల। నర్థము తెలిసిమదినుల్ల
సిల్ల॥ పెంచితి పెంచితి।కొంచెముఁ వెడలుపునుంచుండు,నదిలోతంబెంచి
నామదినిఁ॥ జెప్పెదలోకులెల్ల॥ 21

తా. గ్రంథమును చిన్నదిగాఁజేయక పెంచి పెద్దదిగా వ్రాసితినని యార్యులు కోపింపవద్దు నది వెడల్పుగానున్నచో లోతుగానుండును. అట్లే ఈగ్రంథమును విస్తరించి వ్రాయుటవలన, నామనోతత్త్వమును లోకులందరికి వివరముగాఁ దెలిసికొనజేసి సంతోషమును జెందించును.

క॥ సాధన సంపత్తియు గల
సాధకుఁ డొకనరుఁడు ఘోర సంసారముఁలో
బాధపడలేక దనపు
ణ్యోదయమున గురునిఁగాంచి యుక్తతరభక్తిఁ। శరణని
మ్రొక్కి మఱిమఱియుక్తిఁ॥ బోధసేయు పుణ్యపురుషమాబోంట్లకుఁ
సాధించఁదగు ముఖ్యసాధనమేదని॥ యుక్తతరభక్తి॥

తా. సాధన చతుష్టయములే సంపదగాఁగల యొక్క పుణ్యపురుషుఁడు. సంసారమను సముద్రమునందలి బాధలుపడలేక తన పూర్వపుణ్యవశమున నొకగురువర్యుని యాశ్రయించి పాదపద్మములకు ప్రణుతి గావించి యిట్లనియె. "ఓ పుణ్యపురుషా మావంటి దీనులు యీసంసారమునుండి విముక్తులగుటకు తగినదియును, మాచే సాధింపదగినదియు అగు ముఖ్యసాధనమును బోధింపుము" అని కోరెను.

విశే:—సాధనసంపత్తి గలవాఁడే; ఉపదేశమున కర్హుఁడు. ఇతనినే అధికారియందురు. అనగా పూర్వమెత్తిన జన్మలయొక్కయు ప్రస్తుతజన్మయొక్కయు, రాగల జన్మయొక్కయు, సుఖదుఃఖములు ప్రస్తుతవిధముగనే యుండునని యెఱిఁగి ముక్తికై వెతకువాఁడే సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడు. సాధనచతుష్టయ మనఁగా, 1 వివేకము= జగత్తునకును, ఆత్మకును భేదము నెంచుజ్ఞానము. 2 వైరాగ్యము=భోగసాధనములైన విషయములు దుఃఖకారణములని గ్రహించివాటిని విడుచు మనోభావము 3 శమాది షట్కము "౧ సమము-౨దమము,3 శ్రద్ధ, ౪ సమాధానము ౫ ఉపరతి ౬ తితీక్ష ఉదాహరణము, సమము=మనస్సును విషయములనుండి నిగ్రహించుట, దమము=పంచేంద్రియములను యితరవిషయములనుంచి నాకర్షించుట, శ్రద్ధ=గురువచనము నందు భక్తివిశ్వాసము, సమాధానము= మనస్సును యేకాగ్రముగానిల్పుట, ఉపరతి=ఒకసారివిడచిన వస్తువుకనబడినచో తిరస్కరించుట, తితీక్ష ఆకలి దప్పి మొదలగు వాటిని సహించుట," ముముక్షుత్వము= మోక్షమునందిచ్ఛ—ఇవియన్నిఁగలవాడే అధికారి. ఈతనికి మనోనిశ్చయము నుండవలయును — ఈతడే యీగ్రంథమును చదివి బాగుపడును.

క॥ శరణాగతుఁడగు శిష్యునిఁ
గరుణామృత దృష్టిచేత గని, మోదము. ము

ప్పిరిగొన మృదువాక్యములను

పరమ దయాళుండు గురుఁడు "భక్తవినుమనెను! సంశయ మింక బాధింప" దనెను॥ పరిపూర్ణ మొకటిలేని యెఱుకానదొకటుం డుఁ। బరిపూర్ణ మెఱుకల।నెఱిగియెఱుకనుమాను॥ భక్తవినుమనెను॥ 23

తా. శరణుజొచ్చిన శిష్యుని పరమదయాళుండగు గురువు. కరుణాకటాక్ష వీక్షణములచే జూచి, మిక్కిలి సంతోషమునొంది యింపయిన మాటలతో "ఓ భక్తవర్యా! నేజెప్పునదివినుము. ఇఁక నీకు సంశయబాధయుండదు. 1 పరిపూర్ణమనియు 2 అసత్యమైనట్టి యెఱుకనియు, రెండుగలవు ఈరెంటివిధమును బాగుగా నెఱిఁగి అసత్యమైనట్టి యెఱుకను వదలుము" అని చెప్పెను.

విశే:—తాపత్రయములు 1 అధ్యాత్మికము =ఆత్మను ఆశ్రయించియుండెడి స్థూలసూక్ష్మదేహంబువలనఁ బుట్టిన దుఃఖము, (రోగము క్షుధ, దప్పి మొదలగునవి) 2 ఆధిభౌతికము= జ్ఞానేంద్రియములకు విషయమైన వాటివలన సంభవించిన దుఃఖము. [దొంగలు క్రూరజంతువులవలన కలిగినవి] 3 అధిదైవికము=జ్ఞానేంద్రియములకు విషయముకాని వాటివల్ల సంభవించిన దుఃఖము [దయ్యములు మొదలగువాటివల్ల కలిగినది]

క॥ నీసాధన నీకెందుకు
నీసానికిఁ బనికిరాదు వినుమాయయ్యా
నే సాధులచేవిన్నది
యేసాధనలేనిబోధ మొఱఁగింతుఁబోకు। సాధనలందు మఱిగి తేరాకు॥ ఏసాధనలజోలి యేనొల్లనని నీవు బాసఁజేసితివేని। పరిపూర్ణబోధనే॥ మొఱఁగింతుబోకు॥

తా. ఓ శిష్యా! నీసాధన చతుష్టయ సంపదగవ్వకైనను పనికిరాదు.అదినీకెందుకు? నేను సాధులచే వినిన యీ యచలబోధను

నీకుపదేశించెదను. నీవు యితరబోధలకై వెదకకుము. నీకు సాధన సంపత్తిపై ప్రేమయున్నచో నాకడకురావద్దు. వాటినిఁక జేయనని ప్రమాణము జేసితివేని: యీపరిపూర్ణబోధ నొసఁగింతును.

వి శే:— హఠయోగము మొదలగు అష్టాంగయోగాభ్యాసములు. దేహపటుత్వమునకు పనికివచ్చునేగాని; బోధవినుపించుకొనుటకు వినియోగపడవు— వీనినే, నీసాధనములని చెప్పెను. అష్టాంగ యోగములు:—

1 యమము=శరీరమునే సాధనముగాజేయుఁట [ఇంద్రియనిగ్రహము,]
2 నియమము=ప్రతిజ్ఞ [ఏర్పాటు]
3 ప్రాణాయామము=ముక్కుపుటములనుండి సంచరించు వాయువును నిరోధించుట,
4 ప్రత్యాహారము=విషయములనుండి యింద్రియముల మరలించుట.
5 ధ్యానము=చంచలము లేక దేవుని మనస్సులోదలచుట.
6 ధారణ=భగవంతునిదప్ప యితర మెఱుగకుండుట.
7 మననము=చింతన గమనము.
8 సమాధి=మనోలయము.

క॥ గురువర పరిపూర్ణంబన
నెఱుకన నివిరెండునెట్లు, యెఱుకోద్భవ, మిం
కెఱుక చనుచోట నెయ్యది
యెఱుకను నేనెట్లువిడుతు నెఱిఁగింపుమనెను। ఆతనెను నొఁ
డెఱిఁగింతునవెను॥ చరణధూళిని రెండు కరములఁగొని తన। శిరమున
ధరియించి శరణని యాశిష్యు॥ డెఱిఁగింపుమనెను। 25

తా. శిష్యుఁడు; గురువర్యుని పాదధూళి యిరు కరంబులను బట్టి శిరముపై ధరియించి యిట్లని యడిగెను గురువర్యా! 1 పరిపూర్ణ

మనియు 2 యొటుకయనియు, గలవనిరి. అందులో పరిపూర్ణము సత్య మనియు, యొటుక యసత్యమనియు చెప్పితిరి. లేనియొటుక యెందు బుట్టినది; యెట్లుపోవును. దానిని నేనెట్లు వదలుకొనవలయును. ఇదం తయు నాకు జెప్పుము'' అనిన శిష్యునితో గురుడు "అటులనే జెప్పె దను" వినుమనెను.

క॥ మొదలచలము నెఱింగించెద
విదితముగా లేనియొటుక వివరింతుఁబయిన్
దుది నెటుకను విడిపించెద
మదిలో నామాటనమ్మి మఱివింటివేని। సంశయబుద్ధి మానితివేని॥ పదుగురు నినుజూచి। "భళిసెభాసీత్రోవ। కెదురు లే'' దనునట్టు లిదిగోనేఁజేసెద॥ మఱివింటివేని॥ 26

తా. శిష్యా! నీకు మొట్టమొదట పరిపూర్ణమగు అచలమును తెలియజేసెదను. పిమ్మట, అనిత్యమైనయొటుకగు చలమును వివరించెదను. కడపట లేనియొటుకను విడిపించెదను. నామాట నీమదిలో నమ్మి సంశయముమాని వింటివేసి పదుగురు నిన్నుఁజూచి "భళీ సెభాస్ యీత్రోవకెదురులేదు యిదే మేలుమార్గము" అని మెచ్చు కొనునట్లు, నే నిదేచేసెదను.

క॥ మీరంతవారు గనుకనె,
జేరితి మీపాదసేవ సిద్ధించుటకై,
లేరింతవారు జగమున
లేరని నామదికిఁదోచె లెస్సగవినుఁడీ। ఆజ్ఞకు మీఱు। లేదు గనుగొనుఁడీ॥ యేరీతి వినుమంటె। నారీతి వినియెద। మీరానతీయండీ। త్రోరాముయీబోధ॥ లెస్సగివినుఁడీ॥

తా. అయ్యా! మీతో సమానులగు వారీజగమునలేరని నామ దికి దోచినది. మీర వారుకనుకనే, నేను మీపాదసేవకై జేరితిని

బాగుగావినుఁడు. మీయాజ్ఞజవదాటను. మీరెట్లు వినుమనిన యట్లే వినియెదను. ఈబోధను పూర్తిగా మీరు నాకెఱిఁగింపుఁడు.

క. ముద్దులనైనను దొల్తురు,
బుద్ధుల బద్ధత్వమడవి పాల్సేతురు, మీ
వద్దికివచ్చిన గని, పరి
శుద్ధపు బోధోక్తమైన సూక్తులు చెప్పి। అందుకు దగిన।
యుక్తులుగప్పి। పెద్దలచే మీప్రసిద్ధి వినవచ్చితి। దిద్దుఁడిదేవట్టి బుద్ధి
హీనుఁడ నన్ను॥ సూక్తులు చెప్పి॥ 28

తా. ఓగురువర్యా! తాము "తమవద్దకువచ్చిన యవివేకుల యొక్క చెడుగుణమును బోగొట్టి వివేకులుగను, పామరులపామరత్వం బోగొట్టి శ్రద్ధగలవారలగను. పరిశుద్ధమైన బోధకు తగినయుక్తులు పన్ని బోధించి బాగుచేయుదు"రని పెద్దలవలన నేను విని వచ్చితిని. నేను తెలివిలేనివాఁడను మీరు యుక్తి యుక్తమైన సాటువలతో నాకుబోధించి నన్ను బాగుచేయుఁడు.

క॥ సూటిగను బోధనామది
నాటిన దిఁక చాలుచాలు నను నీవై సీ
నోటను బలికెడు దాకను
సాటువలను జెప్పుచుందు సరెరా నామాట। రాగోరుదు,
మఱిచేసినమాట॥ నూటికొక్కటిచెల్లు। మాటని తెలియుము। మాటి
మాటికి వట్టి। పాటలేటికినింక॥ సరెరా నామాట॥ 29

తా. [అనిన శిష్యునితో గురుఁడిట్లు చెప్పుచున్నాడు]ఓశిష్యా! "ఈబోధ నామనస్సున బాగుగా పట్టినది, ఇఁక చాలును" అని నీవు ప్ర చెప్పెడి వరకును, నేను సాటువలను చెప్పెదను. ఇకనేనాప్రతిజ్ఞ నామాట నూరు సూత్రముల కొక్కటే యగునని తెలిసికొనుము. ఊరక [illegible] వల్ల లాభమేమి?

క॥ తానే నన కను నుండిన,
దానికిఁ బేరేమి బయలు దానే ననుచున్
నేన నెదవు నే నెవ్వఁడు
లే నెఱుకను నమి యుండి లేనే లేనను మీ౹ అట్లానంటే౹ లేనే లేవును మీ౹ లేనే లేసి నేను౹ లేక పోయిన వెనుక౹ దానుండు,కథ యంటె౹ దానెట్లిట్లెఁ గెదవీచు॥ లేనే లేనను మీ॥ 30

తా. తానని యు నేనని యు చెప్పకుండుటయే పరిపూర్ణ మన బడును. నీవు యెఱుకనునమ్మి నేనే అని చెప్పెదవు. నేను అను నీవు యెవ్వడవు? ఆయెఱుక లేనిదగుటచే నీవును లేవు. నేను అనునది లేక పోయినదగుటచే తాను యనునది యుండునుకదా? యని నీవంటివేని దాని నెఱిగిన వారెవ్వరున్నారు? లేరు. కావున, నేను, తాను, అను నవి లేవు.

క. మీరాజ్ఞ యిచ్చి యుంటిరి,
నేరుపుతో బయలు నెఱుక నెఱిగించి పయిన్
పేరణతు నెఱుకననియె
ట్లారీతిని యెఱుకపఱచు మయ్యా౹ మ్రొక్కెదను౹ అను మానము — చెయ్య కెయ్యెడను॥ సారెకు మీపాద జలజయుగ్మము, నామ్రోత్సారసమున నిల్పి సల్పుచు పూజనో॥ యయ్యా౹ మ్రొక్కెదను॥ 31

తా. [గురుఁడట్లనఁగా విని శిష్యుండిట్లనియె] ఓ గురువర్యా! "ప్రారంభమున బయలును, పిదప యెఱుకను వివరించి తరువాత మెరుకను పోగొట్టుదు" నని మీరు చెప్పువారు మీపాదపద్మములును నామనస్సున నిల్పి. మ్రొక్కుచు మీసేవ జేయుచు, అనుమానమునొం దక విని యెదను.

క॥ పుట్టుట గిట్టుట లేకయుఁ,
పుట్టుకు గిట్టుకు నెఱుకను పోడిమెఱుఁగకన్

జట్టువలె కదలకుండును,

బట్టబయల్, యట్టిదెఱిఁగి భావింపదగును। నెట్లుకచేత సేవిం
పదగును॥ వట్టియాశలచేతఁ బట్టుబడకను, యీగుట్టు దేశికునోట గట్టిగ
తెలుసుక॥ భావింపదగును॥ 32

తా. గురువిట్లనియె:— శిష్యా! జననమరణములు లేనిదిబయలు జననమరణములుకలది యెఱుక. బయలు యెఱుగను యెఱుఁగక పర్వతము భంగిస్థిరముగా నుండును. యెఱుకవలన పరిపూర్ణమును తెలిసికొనవచ్చును. ఈమర్మమును గురుముఖముగా నుపదేశమునొంది యెఱుకసహాయముచే పరిపూర్ణముచు యెఱుగవలయునేగాని వట్టి యాశలవలన ఫలము లేదు.

క॥ ఎఱుకైన రీతినుండును,
నెఱుక నవశ్యంబటంచు నెన్నినయెఱుకన్,
యెఱుఁగు నని నను నెఱుకే

యెఱుగుట దుర్లభమునుమ్మీ యీయుత్తబయలు। ఎఱుఁ
గు నెయెఱుక నెఱుకనిబయలు॥ పెఱుగదు విఱుగదు యెఱుగదు తరు
గదు। అరుగదు కరుగదు। తిరుగదు మెఱుగదు॥ యీయుత్త
బయలు॥

తా. "ఓశిష్యా! ఎఱుఁక అన్నివిషయములు యెఱిఁగినట్లుండును, అది ముఖ్యమనియెంచునది యెఱుక. అట్టియెఱుక యెఱుగుదు నని యనుకొనుటే గాని తన్నెఱుంగలేదు. పరిపూర్ణముచు యెఱుక నిత్యమని యెఱుగదు. పరిపూర్ణమునకు పెరుగుట, విరుగుట, యెఱుగుట, తరుగుట, అరుగుట, కరుగుట, తిరుగుట, మెరుగుట, మొదలగు వికారములేమియు లేవు।

విశే:— బయలు=పరిపూర్ణము, ఎఱుకతన్ను తానే నిజమని యెంచును. పరిపూర్ణమట్లెంచదు.

క. పలుకున (బలుక(గరాకను,
దలపోసెదమనినమదికి దగులకయెపుడున్
ములు(గుచ్చసందులేకను.

గలిగున్నది బట్టబయలు గదరమాయన్నా। యిదిగో చూడు। కదలదోయన్న॥ పలుకన్న పలుకక। తలపన్న దెఱుగ(క। చలి యెండవానల। కలయకనిలుచుండు గదరమాయన్నా॥ 34

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును, ఇట్టిదని మాటలువర్ణింప లేవు. మదిలో దానిని తలపోయుదమన్న సాధ్యముకాదు. ముల్లు(గుచ్చుట కైన సందులేక పరిపూర్ణము, అంతటను వ్యాపించియున్నది. అది కదలదు మాట్లాడదు, ఆలోచింపదు. ఎండకు యెండక, వానకు తడువక స్థిరముగానుండును.

విశే:—పరిపూర్ణము నిత్యమొకరీతిగనేయుండును. ఇది చూచుటకు కనబడదు. దీనిని గురుముఖముగా తెలిసికొనవలెను.

క॥ సామర్థ్యమేమి చూపదు
కామక్రోధాదికముల గలయ దనిశమే
భామ లెఱు(గదితరుల

యేమనినను మారువల్క దీబట్టబయలు। దీనికి(మొక్కెద। రితర జేజేలు॥ నామరూపక్రియ। నటనలన్నియు పోజే యేమని యంరాక। యేకమైయున్నది॥ ఈబట్టబయలు॥ 35

తా. శిష్యా! ఈపరిపూర్ణము తన శక్తిసామర్థ్యములనుచూపించదు. కామక్రోధాది యరిషడ్వర్గములకు లోబడదు. ఎటువంటిపాపములనైన నంటనీయదు. పరులేమని తన్ను భాషించినను తిరిగి పలుకదు. ఇట్టిపరిపూర్ణమునకు యితర దేవతలు నమస్కరింతురు. ఇది నామ రూపక్రియాదివృత్తుల నన్నిటిని పోత్రి ఇదిట్టిదనుట కలవిగాక, యేకమైయున్నది.

విశే:—అరిషడ్వర్గము=1 కామము=కోరిక, భోగేచ్ఛ, 2 క్రోధము=కోపము, అసూయ, 3 లోభము=అత్యాశ, పిసినిగొట్టు తనము 4 మోహము=వలపు; చిత్తవైకల్యము 5 మదము=గర్వము మత్తు 6 మాత్సర్యము=పగ, మచ్చరము, ఇవి మానవుని సంకెళ్ళవలె బాధించి, నంచివేయును.

క॥ దానము ధర్మము సగుణ
ధ్యానము ప్రతిమార్చనంబు। తపజపతీర్థ
స్నానములు ముక్తిదములని
మానవుఁ డొనరించు బయలు మాటాడదేమి। యెఱుకే లేదు। మాటాడదేమి॥ ఔను కాదనకనీ। వనక నేననకొక్క॥ మేనైన తాగాక। మితిమీఱియున్నది॥ మాటాడదేమి॥ 36

తా. శిష్యా! మానవుఁడు, దానధర్మములు, సగుణధ్యానము విగ్రహారాధనము, జపతపము, పుణ్యనదీ స్నానములు మోక్షము నిచ్చునని చేయుచుండును. ఇవన్నియు పరిపూర్ణమునకు లేవు గావున మాటాడదు. ఔననిగాని కాదనిగాని, నీవనిగాని, నేననిగాని, అనక ఒక్కశరీరమునైన నంటక, యన్నిటిని మించియున్నది

విశే:—సప్తమోక్షమార్గము. 1 దానము=ఈవి, 2 ధర్మము=న్యాయముగానడచుట, 3 సగుణము=సాత్వికగుణములు.4 ప్రతిమార్చనము=విగ్రహముల నారాధించుట, 5 జపము=దేవుని యుపాసించుట 6 తపము=దేవునిగూర్చి నియమవ్రతముతో తపస్సుచేయుట, 7 తీర్థ స్నానము=కాశి గయ ప్రయాగాది పుణ్యతీర్థములలో స్నానము చేయుట,యీ యేడును మోక్ష సాధనములందురు. పరిపూర్ణమునకు 1 స్థూల 2 సూక్ష్మ 3 కారణములను మూఁడు శరీరములును లేవు ఇది సర్వవ్యాపి.

క॥ ఇంతింతని యనరానిది
వింతలు సేయనిదినెన్న విధములఁగనినన్

చింత లెఱుంగని దీబయ

లెంతని నేవిన్నవింతు నిఁకమీఁదవృథగా। తెలుపుట
వినుటకిది పెద్దకథగా॥ సంతత మొకరీతి । సకలదేశములయం। దంతట
నిండియున్న। దదుగో పరిపూర్ణము॥ఇఁకమీఁద వృథగా॥ 37

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము అట్టిట్టిదని చెప్ప వీలుకానిది. ఏ వి
చిత్రములు నెఱుగనిది ఎన్నివిధముల జూచినను మనస్సున కందనిది.
నీవు వినుటకు, నేను కథగా వృథాగా చెప్పలేను. పరిపూర్ణము
యెల్లవేళలందు నెల్లచోటులందు నిండియున్నదని తెలిసికొనుము.

క॥ ఆకాశాదికభూతా
నీకాత్మకమగుచు నెఱుక యీజగమయ్యెన్
రాకడ పోకడగలదై

ప్రాకటముగ దీపిలోను బట్టబయలిదిరా। కాదనియంటె,
వట్టిపల్కు దిరా॥ లోకత్రయము తన లోపలదిఱుగుచు। జోకతో నుం
డాని। జోలెఱుఁగదదిమేమొ॥ బట్టబయలిదిరా॥ 38

తా. శిష్యా! ఆకాశము, గాలి, అగ్ని, జలము, భూమి, అను
ని పంచభూతముల స్వరూపమైనది యెఱుక, ఆయెఱుక యే యీజగ
మయ్యెను, ఇది జననమరణములుగలిగియున్నది. ఈయెఱుకచేత తెలి
యబడుచున్న యీపరిపూర్ణము చూడుము ఇది కాదంటే వట్టి వస్తు
మగును. మూడులోకములు తనలో దిరుగుచుండినను ఈ వ్యత్యయము
లేమియు నెఱుగదు.

విశే॥ పంచభూతములు:—ఆత్మయందున ఆకాశమును, ఆకాశ
మందున వాయువును, వాయువునందు అగ్నియు, అగ్నియందు,
నీరును, నీటియందు భూమియును, పుట్టెను. భూమియందు ఓషధు
లును, ఓషధులందు, అన్నమును అన్నమునందు సకలజంతు జాలమును
గల్గెను. ఆజంతుసృష్టియే యీజగము—

ఒక్కొక్కభూతము అయిదేసి భాగములుగా భాగించిన వే
ర్వేర వివరములు అగును. ఒక్కొక్కభాగమునం దొక్కొక్కటి దేనిక

వృద్ధియగుటగాని, లయమగుటగాని సంభవించును ఒక్కొక్క అంశకు అనేక విధములు యేర్పడును. ఆయేర్పాటుక్రింద గమనించవలెను.

—♦ పంచభూతములవలన పుట్టిన స్థూలదేహవివరము ♦—

భూతములు పృథివి	జలము	అగ్ని	వాయువు	ఆకాశము
ఎముకలు	రక్తము	ఆకలి	చలనము	కామము
చర్మము	మూత్రము	దాహము	గమనము	క్రోధము
మాంసము	శుక్లము	నిద్ర	తీవ్రము	లోభము
నరములు	శ్లేష్మము	ఆలస్యము	లజ్జ	మోహము
రోమములు	మెదడు	సంగమము	భయము	మదము
				మత్సరము

ఇరువై అయిదు తత్వములు.

పంచభూతలందేర్పడిన సూక్ష్మదేహవివరము పంచీకరణము.

	పృథివీపంచకము	ఉదకపంచకము	అగ్నిపంచకము	వాయుపంచకము	ఆకాశపంచకము
ఆకాశతత్వములు	వాక్కు	శబ్దము	శ్రోత్రము	సమానవాయువు	జ్ఞానము
వాయుతత్వములు	పాణి	స్పర్శము	త్వక్కు	వ్యానవాయువు	మనస్సు
అగ్నితత్వములు	పాదము	రూపము	చక్షు	ఉదానవాయువు	బుద్ధి
ఉదకతత్వములు	గుహ్యము	రసము	జిహ్వ	ప్రాణవాయువు	చిత్తము
పృథివితత్వములు	గుదము	గంధము	ఘ్రాణము	అపానవాయువు	అహంకారము
సమిష్టితత్వములు	కర్మేంద్రియములు5	మాత్రలు 5	జ్ఞానేంద్రియములు5	ప్రాణేంద్రియములు5	అంతరింద్రియములు5

—: పంచభూతములు యావద్వివరములు :—

వివరములు	పృథివి	జలము	అగ్ని	వాయువు	ఆకాశము
అధిదేవతలు	బ్రహ్మ	విష్ణు	రుద్రుడు	ఈశ్వరుడు	సదాశివుడు
రంగులు	పీత	శ్వేత	రక్త	నీల	ఇంద్రనీల
ధర్మములు	కఠినము	ద్రవము	ఉష్ణము	అరుగుట	బయలు
కర్మములు	ధారణము	పిండీకరణము	పచనము	చలనము	తెరపిచ్చుట
శక్తులు	క్రియా	జ్ఞాన	ఇచ్ఛా	ఆది	పరా
స్థలములు	ముడ్డిలు	మోకాళ్లు	కుక్షి	కంఠము	ముఖము
మాతృకలు	లకారం	వకారం	రకారం	యకారం	హకారం
గుణములు	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము
	స్పర్శము	స్పర్శము	స్పర్శము	స్పర్శము	,,
	రూపము	రూపము	రూపము	,,	,,
	రసము	రసము	,,	,,	,,
	గంధము	,,	,,	,,	,,

క॥ తండోప తండములుగా
దండి ఝషాదికములన్ని తనలోపలను
గ్రుండత నుండినఁ బోయిన
నిండుసముద్రంబు రొుజుఁగ కుండునెప్పటికి॥ పరిపూర్ణమి॥
ప్లానను నెప్పటికి॥ యెండమావులరీతి। నుండెడు బ్రహ్మాండ। ముండినఁ
బోయిన । రెండును గురుఁగక॥ నుండు నెప్పటికి॥ 39

తా. ఓ నరుడ! మహాసముద్రము, తనయందుండెడి మత్స్యాది
జల జంతువులు తండోపతండములుగా పుట్టినను చచ్చినను తెలిసికొన
జాలనట్లే పరిపూర్ణము తనయందుండు యెండమావులవంటి

యీ బ్రహ్మాండ ముండినను, పోయినను, తెలిసికొనజాలదు. (ఎఱుకకు మాత్రము దోచును.)

క॥ ఎఱుకతో వచ్చిన విశ్వ
మెఱుకతోఁ జనుగాని నిల్వదీబయలైతే
యెఱుకతో రాదెఱుకతోఁ బో
దెఱుకతో సందేమిలేదు యిదినిశ్చయమురా॥ ఉండుండి యీ బయలెఱుకతానౌరా । యెఱుకనెఱిఁగిన వస్తు వెఱుకని తెలియును, యెఱుక నెఱుగదు బయ లిట్టిదట్టిదియన॥ యిదినిశ్చయమురా॥ 40

తా. శిష్యా, ఈ ప్రపంచము, ఎఱుకవలన తెలియబడ్డది కావున యెఱుకతోనే పోవును. పరిపూర్ణమట్లు యెఱుకతోరాదు. యెఱుకతోఁబోదు. పరిపూర్ణమునకు యెఱుకతో నేవిధమైన సంబంధమును లేదు. ఉండుండి యీ యెఱుకతానౌను. యెఱుక యొక్క విధము యెఱుకకే తెలియును పరిపూర్ణమునకు యెఱుక యిట్టిదని తెలియదు.

విశే:—తానౌనన గాఁ దాను తాననుఅహంభావమునొందుట.

క॥ రవి తమస మున్న దెఱుఁగునె
ప్రవిమలదావాగ్ని చెదలు బట్టు టెఱుఁగునే
దినమును రాతిరి, రాత్రిని
దినమెఱుఁగునె లేమి లక్ష్మిదేవి యెఱుగునా। అన్నమును పాషాణ మెఱుగునా॥ భవనాశోస్థితులకా పాడేటికను । భవనాశోస్థితి లేని బయలెట్లెఱుఁగునా॥ లక్ష్మిదేవి యెఱుఁగునా॥ 41

తా. శిష్యా! సూర్యుఁడు చీకటినిన్ని, కార్చిచ్చు చెదపురుగులను, పగలు రాత్రినిన్ని. రాత్రిపగటినిన్ని, దరిద్రము లక్ష్మి నిన్ని, లక్ష్మి దరిద్రమును, తెలిసికొనుటకు వీలులేదు. (ప్రతివస్తువును దానికి విరోధమగు వస్తువునుగూర్చి యెఱుఁగజాలదు) అట్లే జననమగ

ణములతోఁ గూడిన యొరుకయొక్క విధమును దానికి విరోధమయిన జననమరణములు లేనిదయిన పరిపూర్ణము తెలిసికొనజాలదు.

వి శే:— పైపద్యమున 3, 4, పాదములు, రెండు ప్రతులలోను ప్రాసతప్పుగనుండుటచే, దనము = పగలు, అని యర్థముండుటచే సవరించితిని.

క॥ ఎఱుకైన భూతపంచక

మెఱుకకుఁ జరణములు కటియు హృదయముగళమున్

శిరముగ నయ్యెను క్రమమున

ధరణి మొదల్ జేసియిట్లు తనయాగుర్తెఱుఁగు। గగనము బయలని। చనరానిదెఱుఁగు॥ యెఱుఁగ కాకాశము । పరిపూర్ణమనుచు కొందరు బల్కిరిదివిని। గుటిదప్పియుండేవు॥ తనయాగుర్తెఱుఁగు॥ 42

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు పృథివ్యాది పంచభూతములే దేహము ఎట్లనిన=1 పృథివి కాళ్ళు 2 అప్పు నడుము 3 తేజస్సు రొమ్ము, 4వాయువు కంఠము. 5ఆకాశము తల. కావున కుమారా! ఈరహస్యమును తెలిసికొనుము. బయలు అను శబ్దమునకు, ఆకాశమని యర్థముండుటచే కొందరు భూతాకాశమే బయలని చెప్పుదురు. వారికి తెలియదు. నీవామాటను విని గుటి దప్పకుముసుమా! ఎందుచేత ననఁగా! ఆకాశము యెఱుకయొక్క తలయగుటచేత, బయలు కానేరదు. ఆకాశమొక్కటే, అంతట వ్యాపించి యున్న పరిపూర్ణము కాదని తెలిసికొనుము.

క॥ విత్తెచెట్టయి పుట్టును,

విత్తేవిస్తనమురీతి వెలయునుధరపై.

విత్తుకు చెట్టుకువేరే

విస్తైన మొకటున్నదనిన వినఁగూడదోయీ। తనకుఁ

దాఁబు! ట్టును వినవోయీ॥ విత్తుచెట్టులరెంటి। విధమిాభూమెఱుఁగదు।
ట్టుత్త బయలెఱుగను। సత్తుచిత్తునురెంటి। విన గూడదోయీ॥ 43

తా. శిష్యా! విత్తనమే చెట్టయిపుట్టును. చెట్టునుండియె విత్తనము పుట్టును, విత్తనమున్ను చెట్టున్ను యొకదానికొకటి పరస్పర కారణములేగాని వేరేయితర కారణములులేవు. విత్తమునకును వృక్షమునకును గల సంబంధమును భూమి యెఱుఁగదు. అట్లే: సత్తువలన చిత్తుపుట్టును. చిత్తువలన సత్తుపుట్టును. యీరెంటికిని పరస్పర కారణములేఁ గాని వేరే యితరకారణములులేవు. ఈసత్తు చిత్తులకుగల సంబంధమును పరిపూర్ణము యెఱుఁగదు—

విశే:—సత్తు=నిత్యమైనది. దేహము, చిత్తు=జ్ఞానము. ఎఱుక.

క॥ చెట్టే మూలమువిత్తుకు,
జెట్టుకు మూలంబువిత్తు క్షితిపై రెండున్,
బుట్టినఁ జచ్చిన రెంటిని,
గట్టిగఁదానెఱుఁగకుండు గదరా! యీనేల। నేనీరీతిఁ। గను

గొనవేల॥ పుట్టుచు గిట్టుచు। పొలుపొందు తనువెఱుక। నిట్టివిచిత్రము లెవ్వ। రెఱుఁగదుబయలు॥ గదరా। యీనేల॥ 44

తా. శిష్యా! విత్తనమునకు మూలము చెట్టుకు, చెట్టుకు మూలము విత్తనము. భూమికి ఈవిత్తనము యీచెట్టుపుట్టేదిన్ని చచ్చేదిన్ని, తెలియనేరదు అట్లే జననమరణములతోఁ గూడిన యెఱుకనుగాని, యీజగత్తునుగాని! పరిపూర్ణము తెలియనేరదు.

క॥ కనుమూసినఁ గనుదెఱచిన,
కనుమఱుగింతైనలేక కానంబడుచున్
గనుగొన శక్యముగాగను
యనిశము నొకరీతినుండు నతఁడెపడ్గుణుఁడూ॥ వినికని వెతల.

నతఁడొందఁడెపుడూ॥ వెన్నెలలోపల। వెలగకాయలరీతి। నన్ను
విశ్వము, నెఱుక। నెన్నడు యెఱుఁగఁ॥ యతఁడె నిర్గుణుఁడూ॥ 45

తా. శిష్యా! కన్నులుమూసికొనియున్నను కన్నులు తెఱచియున్నను. కొంచమైన కనుమఱుగులేక స్పష్టముగ పరిపూర్ణము కనబడుచుండును. దానిని యిట్టిదని చెప్పుటకుసాధ్యము కాదు. ఈనిష్ఠను బొందినవాఁడెల్లపుడునొకేరీతిగ నుండును. ఆతఁడే నిర్గుణుఁడు. ఆతఁడు వెన్నెలయందున్న వెలగకాయలవలెకనబడని, ఈజగత్తునుయెఱుకను. కనుగొనలేడు. వీటినిగూర్చి వినగాని చూచిగాని విచారపడఁడు. అట్టివాఁడే నిర్గుణుఁడుసుమా!

క॥ ఎఱుకే దేహేంద్రియములు,
నెఱుకే వర్ణాశ్రమములు, నెఱుకే శ్రుతులున్,
ఎఱుకే నీవును నేనును,
యెఱుకే సతిసోగరాదు లెఱుఁగుమువత్సా। నేఁదీర్చెద నిదుగోనీయిచ్ఛా॥ హరహర బ్రహ్మాది సురనర గిరిసరిత్తరుమృగచరా। చరము లెఱుకయని యెఱుఁగుమువత్సా॥

తా. శిష్యా! మనస్థూల సూక్ష్మకారణమను దేహమును, దేహేంద్రియములు పదియును, బ్రహ్మ, క్షత్రియ వైశ్యశూద్రులను చతుర్వర్ణములును, బ్రహ్మచర్య, గార్హస్థ్య, వానప్రస్థ సన్యాసములను నాలుగాశ్రమములును, ఋగ్యజుస్సామఅధర్వణములను చతుర్వేదములును, స్మృతులును, నీవునేను, అనుటయును, సతిసోదరాదిబంధువులను, విష్ణు యీశ్వర బ్రహ్మలను త్రిమూర్తులును, సురనరులాదిజాతులను, గిరి, తరు, మృగాదిచరాచరములును [బ్రహ్మమొదలు తృణమువరకు నుగల ప్రాణులన్నియును] యెఱుకేయని తెలుసుకొనుము. వత్సా! నీ కోరిక దీర్చెదను.

విశే:— దశేంద్రియములు 1 త్వక్కు 2 చక్షువు 3 శ్రోత్రము 4 జిహ్వ 5 ఘ్రాణము=ఇవి జ్ఞానేంద్రియములు 1 వాక్కు 2 పాణి 3 పాదము 4 వాయువు 5 ఉపస్థ. ఇవి కర్మేంద్రియములు

క॥ ఎఱుకే విద్యా విద్యలు,
నెఱుకే ప్రణవంబునాద మెఱుకే కళయు
న్నెఱుకే బిందువు చిత్స
త్తెఱుకే యానందమనిన। నెఱుఁగుసమబుద్ధి। నీనామాట

లెఱుకె నీబుద్ధి॥ ఎఱుకే నిర్గుణసగుణ। మెఱుకే యెఱుఁగనుయిట్టు లెఱుకను యిదియెంత। యెఱుఁగజేసితి నీవి॥ల్లెఱుఁగు సమబుద్ధి। 47

తా. శిష్యా! విద్యయు అవిద్యయు, ఓంకార నాదము, కళ, బిందువు, చిత్తు, సత్తు, సచ్చిదానందము, నివునేను మాట్లాడుమాటలు సగుణ నిర్గుణబ్రహ్మము నందలిభేదము, ఎఱుకయేసుమీ! ఈయెఱుక తానేయెఱుకనని తెలిసికొనుము. ఈవిధముగా దీనిని నీకు నేజెప్పుచున్నాను. నీవు సరియగుబుద్ధితో దీనిని తెలిసికొనుము.

విశే:—పరిశీలింపనిముందు నిజముగాదోఁచి, పరిశీలించిన పిదప అబద్ధముగా దోఁచునదే అవిద్య ప్రణవనాదము= ఓంకారనాదము.

అ 1 ఆద్యమైన మహాప్రకృతి } ఈతొమ్మిది ప్రకృతులచే
ఉ 3 సత్వరజస్తమములు త్రిగుణంబులు } తనే జగత్సృష్ట్యాదులుకలి
మ 5 పృథివ్యాది పంచభూతములు } గెను —

= ప్రణవము. ఉత్కృష్టమైన నవసంఖ్యయే ప్రణవము అ=విష్ణువు. ఉ=బ్రహ్మ, మ=ఈశ్వరుడు, అ. ఉ. మ=ఓం, ఓం అనగా పరబ్రహ్మ.

క॥ ఎఱుకే యిహపర సౌఖ్యము
లెఱుకే జ్ఞానంబు, జ్ఞేయ మెఱుకేమోక్షం
బెఱుకే భక్తి విరక్తులు,
నెఱుకే సంకల్పమనియు నెఱుఁగు, సత్కీర్తి। యొక్కడి

కౌర। యెఱుకసంపూర్తి॥ యెరుకే జీవుఁడీసు। డెరుకే తదేకాంత।
మెఱుకే సర్వమునేగు। రెఱిఁగి చెప్పితి, నీకిలెఱుఁగు సత్కీర్తి॥ 48

తా. శిష్యా! ఈలోకమందలి పరలోకమందలి సౌఖ్యములును జ్ఞానమున్ను జ్ఞానసాధనములున్ను, మోక్షము, భక్తి, వైరాగ్యములున్ను, సంకల్పమును, ఇవియన్నియును యెరుకయే, యీయెఱుకు సంపూర్తి లేదు. జీవేశ్వరులును, ఏకాంతమును, సమస్తమున్ను యెఱుకయే, నేను సర్వము తెలిసినవాఁడను కావున నీకు చెప్పితిని దీనిమూలమును నీవు గ్రహించి కీర్తినిపొందుము.

క॥ చింతలతోటన వెఱుకే,
వింతల పుట్టిల్లనంగ నెలసిన దెఱుకే
తంతుల పేటన నెఱుకే

పంతములకుఁ జూడమూల। బలమన్న దెరుకే। జగజ్జాల।
జాలమన్న దెరుకే॥ భ్రాంతులకెల్లరు। పట్టణమున జెల్లి కాంతలపురుషుల
గలిగించుటకుమూల॥ బలమన్న దెరుకే। 49

తా. శిష్యా! ఎఱుక; చింతలకు పుట్టినిల్లు, చిత్రవిచిత్రములకు ఆటపట్టు, తంత్రములకు నివాసభూమి, పంతములకు మూలాధారము. సర్వప్రపంచమునకు జన్మకారణమగు జగత్సృష్టాతానే, యీయెఱుక సమస్తకోరికలకు వాసస్థానమవనొప్పె స్త్రీ పురుషుల యుత్పత్తికి మూలకారణమైనదిసుమా?

క॥ అన్నియుఁదానై, తనకవి
పన్నగ వేరనుచునోటఁ బలుకుచు, నఱితా
నన్నిటి నెఱిఁగెడియెరుకై

యున్నానవియెఱుక కెఱుకై యూహింపుచుండు తన।లోఁ
దాని। మూహింపుచుండు॥ ఎన్నోవిచిత్రాపీ। యెరుక నేతలుపింటె।
యున్నది లేదు ఛే। కున్నదికలదని॥ యున్నదియూహింపుచుండు 50

తా. శిష్యా! ఈమెఱుక "జగత్త్రాణయునేనే. అయినను నాకవి వేఱగును" అని తాను చెప్పుచు తాను అన్నిటి నెఱుగు శక్తిగలదాన ననియు తనలోతాను దలపోయుచు తనమీదనే మోహభ్రాంతి కల్గియుండును. ఉన్నదానిని లేదనుచు, లేనిదానిని, ఉన్నదనుచు, తలపోయుచుండును. యీ మెఱుకయొక్క పనులు యెంతో చిత్ర విచిత్రములుగా నుండును

విశే:—ఉన్నది=బట్టబయలు, లేనది=ఎఱుక.

క॥ వినుమూర్ణ నాభితాం బు
ట్టినమీఁదట స్వజనసేయు నినము హరించుఙ్
ఘనమగు పట్టణకోట్లను
తనలోపలి దారమునను తానట్టె చనును। అట్లనె మెఱుక। తాఁబుట్టికనును॥ పనిఁబాని బ్రహ్మాండ। భాండానంతములును।క్షణము లోపలద్రుంచి। కనరాక వేవేగ॥ తా నట్టె చనును॥ 51

తా. శిష్యా! సాలెపురుగుపుట్టి, తననాభినుండి పుట్టినదారము నుండి చిత్రవిచిత్రముగా గూడులను గట్టి, మఱల వాటినితానే పాడు జేసి, తానుపోవును. అట్లే ఈమెఱుకయుపుట్టి, ఈబ్రహ్మాండ భాండ ముల బుట్టించి క్షణములో వాటిని ధ్వంసముచేసి మాయమైపోవును.

క॥ తలిదండ్రులు జీవేశులు
ఇలవ్యోమము లేనిమేలు నెఱుకమరపులుఙ్
కలమేల్కల్కు ప్రాసం
బులు సిరన్నములు ప్రకృతి పురుషుఁడాల్మగడు। గానై మెఱుక। కెఱుకనఁబడదు॥ తెలిసి ఒయలున్నదని। తెలిసియీ తెలిసిన తెలివిచేరు దీని। దీసివేయుమనుప్రకృతి॥ పురుషుడాల్మగడు 52

తా. శిష్యా! తల్లిదండ్రులు, జీవేశ్వరులు, భూమ్యాకాశములు, తలియు లేమియుల్పత్తిమరపును, కల మెలకువులు, శుక్లశోణితములు

నీరు, అన్నములును, ప్రకృతియు పురుషులును, ఆలుమగడున్ను, ఇవి యన్నియును, యొుకవలన గలిగినవి. ఎటుకను సరియగుజ్ఞానమన రాదు. ఇన్నిటను బూటిం పరిపూర్ణమున్నది. పరిపూర్ణమును యెుకక సహాయమున తెలుసుకొని బ్రహ్మజ్ఞానివై తత్క్షణమే యీయెుకను నశింపజేయుము

క॥ ఒక దేహ ధారి తనువున
సకలావస్థలు జనించి చనిన విధమున
న్నకలంకమైన బయలున
బ్రికటితమైలేని యెుుక బయలుండ జూచి। తనయుచ్చుట। పరికించిలేచి॥ యెుక కొంతసేపైన। యుండుటకును లేక। సకలము తన వెంట। జనుదేర జనుబట్టు। బయలుండగజూచి॥ 53

తా. శిష్యా! మనుష్యుని శరీరమందు ననేక రోగములువచ్చి పిదప తద్రోగములన్నియు నివారణమగుచున వెంటనే తన కారోగములతో యవస్థలు నెటులమాయమైపోవునో, అట్లే బట్టబయలునందు యెుుకపుట్టి బట్టబయలునుమాచి తనచేష్టల నూహించికొంతసేపైనను నిలువక, తన పరివారముతో మాయమైపోవును.

క॥ మెలకువ సుషుప్తి లోపల
నేలాగున దనకుదానె నేతెంచునో గు
ర్తాలీల బయలులోపల
వాలాయమున తనకు దానెవచ్చునోయన్నా। వచ్చి పోచ్చి। చచ్చునోయన్నా॥ ఈలోపలనేబట్ట। బయలున్న దెటెంగినా సేలోక మున నిల్వ। జాలదెటుంగకుంటె॥ వచ్చునోయన్నా॥ 54

తా. శిష్యా! నిద్రయందు మెలకువ తనకు దానే యేలాగున వచ్చునో ఆగుర్తుగానే పరిపూర్ణమునందు యెుుక తనకుదానే క..

బడును. తనకు తానే పెరిగి, తనంతటతానే నశించును ఈయొుక చచ్చుటకునుండే పరిపూర్ణమును తెలిసికొనుము. అట్లు తెలిసికొంటి వేని యొుకనిలువదు. అట్లు గ్రహింగకుంటివేనియుఅల యొుకవచ్చును.

క॥ ఆటాడి యాడకుండును,
యాటాడిన మేనిబొమ్మ యాటాడకనే
యాటాడు యొుక యనియొడి
యాటాడించేటివాఁడు యతఁడేకర్త॥ అంతటికిని॥ యుచ
లముకర్త॥ చేటుపాటులు రెండు॥ చేవచ్చుఫలములు॥ మాటికి నుభ
వించి॥ మరణజననములొంద॥ యతఁడేరకర్త॥ 55

తా. శిష్యా! "శరీరములనెడి బొమ్మలను యొుకః సూత్ర ధారునివలె, ఆటలాడించును. తానును ఆడును. తానాడకనే ఆడించును; ఆడించకయే తానాడును" అని తెలిసి ప్రవర్తించేవాడే కర్త సుమా! పరిపూర్ణమునందు సమస్తవస్తువులుండుటచేత, పరిపూర్ణము కర్తయును భోక్తయును కానేరదు. సుఖదుఃఖములు జననమరణములు మొదలగుఅవస్థలతో గూడినది యొుక కావున. యొుక కర్తయు భోక్తయునగును.

క॥ దేహమును జూచుకన్నులు,
దేహమునకుఁ వేరులేని తీరున యొుకే
కోహంకస్త్వంతవ దా
సోహం సోహంబటంచుఁ జూచుచుండుసుమ్మీ॥ తనకుఁ
దాని॥ దోచుచుండు సుమీ॥ దేహదేహములనే॥ తెంగున గ్రసించి॥
దేహముగాని వి॥ దేహముగా తన్నుతా॥ చూచుచుండుసుమీ॥ 56

తా. శిష్యా! దేహమును చూచెడి కన్నులు దేహమును, వేరు గాని విధమున, ఎుక యే "నేనెవఁడను? నీవెవడవు? నేనేవఁ డను. నేనేబ్రహ్మమును" అని తనంతటతానే యూహించుకొనుచు

తోఁచుచుండును. ఈవిధముగా నెఱుకయే, జీవులను దేహములను తనుగావ్యాపించి, తాను దేహమునుగాననియు, విదేహానని తలఁచు చుండును

విశే:—కోహం=నేనెవఁడను, కస్త్వం=నీవెవఁడవు, తవదాసోహం=నీకు నేదాసుండను,సోహం=నేనే బ్రహ్మమును, దేహి=దేహమును ధరించిన జీవుఁడు—"కోహంకస్త్వం" అని చెప్పుట, ద్వైతసిద్ధాంతము. "తవదాసోహం" అని చెప్పుట విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతము. "సోహం" అని చెప్పుట అద్వైతసిద్ధాంతము. ఈమతత్రయ సిద్ధాంతములను నెఱుకయని భావము.

క॥ పిండబ్రహ్మాండంబులు
రెండును నీరెంటిలోని రెండహంములు, నీ
యంతములు నాల్గుగూడి, య
ఖండంబగు నెఱుకరూపు గనరానాతండ్రీ! ఇది దెల్పిన! ఘనుఁడే తలి తండ్రి॥ ఖండా ఖండములుగ! గనుపించు నెఱుకను! దండి దామనేటియు! గ్రండులకలనగున॥ గనరా నాతండ్రి॥ 57

తా, శిష్యా! 1 పిండము, 2 బ్రహ్మాండము, పిండమందుండు అహంకారము, 3 జీవాత్మ బ్రహ్మాండ మందుండు అహంకారము, 4 పరమాత్మ, ఈనాలుగు తునకలునుగూడి యొకయయ్యెను. ఈ తునకలుగాని యఖండమైన యెఱుకను జూడుము. ఈ రహస్యమును జెప్పినవాఁడే తల్లిదండ్రిసుమా! ఈ ఖండాఖండములుగఁ గనబడు నెఱుకను "తాము తాము" అని యహంభావము నొందినవారిని స్వప్నములో జూడుము.

విశే:—అహం=నేను, ఇది జీవాత్మ పరమాత్మలుగా నుండవచ్చును. అహంకారము కనవారలు నిరర్థకులు, పిండమనఁగా పంచభూతవికారమైన ప్రకృతిదేహము, బ్రహ్మాండమనఁగా పంచభూత

వికారమైన మహాప్రకృతి పెద్దగోళము. అనఁగా చరాచరవస్తు ప్రపంచము—

క॥ పరిపూర్ణ మొంటి దక్కని
తరమైన ప్రపంచ మెల్లఁ దగఁదెలియుము ని
మెఱుకేయని మదిలోకల
మెఱుకేపరిపూర్ణమౌటఁ గే దెఱుక నటఁగేది॥ గ్యాకొకటి

లే॥ దీరెంటి నెటఁగేది॥ యెఱుక పుట్టునదియాల॥ మెఱుఁగని, దీమెఱుకే
యెఱుకే దాఁబుట్టిన, దెఱుఁగబోతే లేదా॥ దెఱుక నెటిగేది॥ 58

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణ మొకటి తప్ప మిగిలిన వస్తుప్రపంచ మంతయు నెఱుకయని నీమదియందు తెలిసికొనుము. ఎఱుకయే పరిపూర్ణము నెఱుగుటకు సాధనము. తన్ను తాఁదెలిసికొనునదియు యెఱుకయే, ఈరెంటిని తెలిసికొనునది యొకటి లేదు. ఎఱుక తనజన్మస్థానము నెఱుగదు. తన జన్మస్థానము నెఱిఁగినచో తనయసత్యమును తెలిసికొనును.

క॥ పాపములు పుణ్యములు భువి
ప్రాపించును యెఱుక చేత భ్రమసినవారికి
ప్రాపింప వెఱుక నెడసినఁ
తాపసులను జత్తమందు దగఁదెలిసికొనుమీ॥ ఆగామిబోధ

నుజెప్పవినుమీ॥ పాపలలోశుద్ధ॥ స్ఫటిక సన్నిభమైన॥ ఆపోజ్యోతిని॥
పవిత్ర॥ గాత్మను మదిలోన॥ తగఁదెలిసికొనుమీ॥ 59

తా. శిష్యా! ఎఱుకను నిజమని భ్రమజెందినవారికి పుణ్యపాపములు లభించును. ఎఱుకనువిడచిన తపోధనులకుపుణ్యపాపములు లభింపవు. ఇఁక మీఁద నేఁ జెప్పఁబోవు బోధన సావధానముగా వినుము నీకంటిపాపలయందు, నిర్మలమైన స్ఫటికమునవలె ప్రకాశించుచున్నదైన ఆపోజ్యోతిని జీవాత్మగా తెలిసికొనుము.

క॥ ఎఱుకన్నను, మఱుపన్నను
ఱెఱుకకు, నెఱుకన్న, దేహి యే, మాయయనన్
గురుతుగను సాక్షియనినన్,

స్ఫురణయనన్, ద్రష్టయనినం జూచు మొక్కటిగా। యిది లేకుంటే। చూడ మొక్కటిగా॥మఱిచలాచలముల। మర్మమెఱిఁగేటిదన్న
యెఱిఁగితా లేనని। యెఱిఁగిపోయెనేదన్న॥ చూచు మొక్కటిగా॥ 60

తా. శిష్యా! ఎఱుక, మఱపు, ఎఱుక కెఱుక, దేహము, మాయ, చూచునది, అనవాలుపట్టుట, స్ఫురించుట, ద్రిష్ట, అనునివి యెఱుకకు పర్యాయపదములగును, అని చూతుము. అది లేనిచో నొకటిగా చూతుము. చలము అచలము, లను యీ రెంటి మర్మములను, ఎఱుక తెలిసికొన గలదు. అట్లు తెలిసికొనిన వెటనే తానే మిథ్యయని గ్రహించి మాయమైపోవును.

విశే:— దేహి= దేహమును ధరించినది, స్ఫురించుట=సర్వ వస్తు శాస్త్రజ్ఞానము, ద్రష్ట=చూచువాడు, చలము=నిత్యముగానిది అచలము—నిత్యమైనది, నిత్యముకానిది యెఱుక, నిత్యమైనది పరిపూర్ణము, మిథ్య- అసత్యము.

క॥ అనుమానము మదినూచక,
విను మింకను యెఱుకపేరు వివరించెద, బు
ద్ధ్యన, చిత్తంబన, మానస
మనిన, నహంకారమనిన, నంతఃకరణమనన్। సంకల్పమం
దన, యిచ్ఛయనినన్॥ తాను నితరులని। తాగుర్తెఱిఁగెడి దన్న। తను
గని యితరులం। జూను తెలిసెడిదన్న॥ నంతఃకరణమనన్॥ 61

తా. శిష్యా! అనుమానము నీవుంచకొనక యాలింపుము. ఇంకను జెప్పెదను. బుద్ధి చిత్తము, మనస్సు అహంకారము అంతఃకరణము, సంకల్పము, ఇచ్ఛ, తాను యితరుల గుర్తెఱుఁగునది, తన్ను

దెలిసికొని యితరుల దెలిసికొనునది. అను నివన్నియును గాలుక పేళ్ళేసూమా!

విశే:— అంతఃకరణము నాల్గు భాగములు. 1 బుద్ధి=విషయములన్నిటిని మఱవి పోకుండ కూర్చియుంచును. 2 మనస్సు- విషయమునకు యెఱుఁగును. 3 చిత్తము= విషయముల యుక్తాయుక్తముల నాలోచించును. 4 అహంకారము='నేనే యీవిషయముల జేయుచుంటిని వీటికి నేనే కర్తను' అనియూహించును—

క॥ విను మితుకులు యెఱుకను, సా
క్షిని పలికిరి, నేనుసాక్షి నహమని, నీతో
విను నట్లు చెప్పితినివే
రనఁగూడదు రెండునొక్కటని, తెలుసుకోరా। మాటలభేద। మనికనుక్కోరా॥ అవరాని, వినరాని,। కనరాని బయలందు। తనకై తానరుదెంచి। తనకై తాఁజనునొకటేయని తెలుసుకోరా 62

తా. శిష్యా! కొందరు, యెఱుకనుసాక్షియని చెప్పిరి. నీతో నేను, సాక్షిని అహమని చెప్పితిని. ఈ రెండుమార్గములును వేఱుగాదు. రెండును యొకటేసుమా! మాటలభేదమేగాని వేఱుగాదు. అనుటకు, వినుటకు, చూచుటకు, సాధ్యముగాని పరిపూర్ణమునందు యెఱుక తనంతటతానే వచ్చి, తనంతటతానే పోవును.

విశే:— వాఙ్మనసగోచరాతీతమైనది. బయలు, అహమనకును యెఱుకకును మాటభేదమేగాని అర్థభేదము లేదు.

క॥ వన్నియలై దొకచోటను
బన్నుగ కలసినది హృదయ పద్మంబను మ
నెన్నెదరు, పరిజలెఱుకం
దున్నదనుచు, శృతులు పలుకు చున్నవిసుమ్మా। తెలియుటమోసు। మన్నవి, సుమ్మా॥ వన్నెలన్నియు మీలికి। యున్న

వస్తువుజాడ। నెన్నఁడెఱుంగక। యెన్నోరీతుల బలుకు॥ చున్నవి సుమీ॥

తా. శిష్యా! జనులు, "ఐదువర్ణము గలిసినది హృదయపద్మ" మని యెంతురు. శ్రుతులు, "ఆహృదయపద్మమున యొఱుకగలదని యు, దానిని తెలిసికొనుట మోక్షమని" పలుకుచున్నవి. ఇట్టి వస్తు లన్నియు మీఱియున్న పరిపూర్ణమును యెన్నడును తెలిసికొనక యెన్నోవిధముల శ్రుతులు పల్కుచున్నవి.

క॥ చులకని యుక్తిగనొక్కటి
తెలిపెద సందియములు దీఱును దీనన్
బలుకున గలిగిన యర్థము
పలుకును విడనాడినిల్వఁ బడుచోటింకేది। రెండునొక్క। పలుకైయునాది॥ తెలియు మీలాగునఁ। తెలివిదేహములయ్యె। తెలివే తనువును బాసి। తెలివెస్థిరముగనిల్వ॥ బడుచోటింకేది॥ 64

తా. శిష్యా! నీకిపుడు సులభమైన యొక యుక్తి జెప్పెదను. దానివలన నీసందియములు తీరును. మాటకు గలిగినయర్థ మాటను విడచి యెక్కడికిని పోదు. శబ్దమును అర్థమును కలసి యొకటిగానే యుండును. రెండును విడబడియుండవు. అట్లే; తెలివియు దేహమును నొకటిగానే యుండును. తెలివి దేహమును బాసి యుండదు. రెండును కలసిగానే యుండును.

క॥ ఎఱుకైన భూతముల, నీ
వెఱుగుము, యాకసము, గాడ్పు నిఁగలమును. ని
ళ్ళిరు పైన, నేలయును, నే
నెఱిఁగిన పద్ధతిని నీకు నెఱిఁగించి నాను। ముగ్గియము। లయ్యెవీట్లతోను। పరిపూర్ణమౌనుఁగ। నృదుచుఁదమకుఁదామె। మఱి కానరానట్టి। మార్గముగలవీటి। నెఱిగించినాను॥ 65

తా. శిష్యా! ఆకాశము, గాలి, అగ్ని, నీరు, భూమి, ఈ యైదు పంచభూతములే యీయెఱుక, ఈపంచభూతములే జగత్త్రయ మయినవి. నాకు తెలిసిన యీమార్గము నీకు చెప్పితిని. ఇవి పరి పూర్ణమందు తమకు తామే కనబడుచు, తమకుతామే నశించును. ఈరహస్యము నీకుచెప్పితిని.

క॥ ఎఱుకుత్పత్తినిఁ దెలియఁగ
సరసిజగర్భాదులైన జాలరనెడిచో,
నరుఁడెంతివాఁడు, వాఁడది
యెఱుఁగుదునన వట్టిమాట లివివింతగాక। తప్పదువాని।
కికిరాకపోక॥ అరమరలేకస। ద్గురుమూర్తి చరణపం। కరుహాద్వ
యార్చన। నెఱుఁగని నరుమాట॥ లివివింతగాక॥ 66

తా. శిష్యా! ఎఱుకయొక్కపుట్టుక తెలిసికొనుటకు బ్రహ్మాదులైననుశక్తులుగారనునప్పుడు మనుష్యుడు దాని నెఱుగుదునని చెప్పుట వింతగదా? ఎఱుక నెఱుగుదునను మనుజునిమాటలు ఆశ్చర్యము. అట్టి వానికి జననమరణములు తప్పవు. గురుపద చరణారవిందముల పూజించిన వానికేగాని, పూజించనివానికి జననమరణములు తప్పవు.

క॥ లేనెఱుక బయలు లోపల
దానెట్లుజనించెననినఁ దగవినుమ వంధ్యా
సూనునిగతి వియదబ్జవి
ధానంబున యక్షరాజధాని విధమునన్ రజ్జుప్రసర్ప। మైన
విధమునన్॥ స్థాణుపురుషుని। చందాన, మృగతృష్ణ। లోనీరువిధము
నన్। స్వ। ప్నానందమును రాజ॥ ధానివిధమునన్॥ 67

తా. శిష్యా! లేనియెఱుక, పరిపూర్ణమునందు, ఏఁలాగున గలుగునని నీకుసంశయము గలుగవచ్చును. అందులకు సమాధాన మును వినుము. "గొడ్రాలిబిడ్డ, ఆకాశతామర, యక్షరాజధాని, అని

వస్తువులు లేకయే నామెపేళ్లు వాడంబడుచున్నవిగదా! అట్లే యెఱుక లేనిదయ్యును దానిపేరు మాత్రము వాడఁబడుచున్నది. ఇంతేగాక; త్రాటిని సర్పమనియు, కొయ్యను పురుషుడనియు, ఎండమావులను నీళ్ళనియు, స్వప్నమందలి ఆనందమును సంతోషమనియు, అవిలేకున్నను భ్రాంతిజెందు విధముగా, పరిపూర్ణమునందు నిజముగాని యెఱుక భ్రాంతిచేతఁ దోచుచున్నది.”

క॥ లే నెఱుకను నెఱుకనియును
లే నెఱుకెట్లాయెననిన లెస్సగవినుమీ
లేని, మృగతృష్ణ, వంధ్యా
సూనులు, గలిగుంటి వెదకిచూడ లేనట్లు। ఈ లేనెఱుక।
నేడ లేదిట్లు। స్థాణువుపురుషుఁడు,। శశివిషాణము, గగన। సూనము
నరుని స్వ। ప్నానందమిక వెదకి॥ చూడ లేనట్లు॥ 68

తా. శిష్యా! లేనియెఱుకకు యెఱుకని పేరును, లేనియెఱుక యెట్లుపుట్టెననియును, నీవడిగితివేని చెప్పెదవినుము. “నీరులేకయే, మృగతృష్ణలోని నీరనియును, గొడ్రాలి బిడ్డలులేకనె, గొడ్రాలిబిడ్డలనియును, కొయ్యయందు పురుషుఁడు లేకనే, స్థాణుపురుషుఁడనియు, కుందేటికొమ్ములు లేకనే, కుందేటికొమ్మనియు, ఆకాశమందుతామర లేకనే, ఆకాశకమలమనియు,ఇవి అబద్ధములయ్యును పరిభాషమందెట్లు వాడబడుచున్నవో, అట్లే లేనిదయ్యును యెఱుక వాడబడుచున్నది. స్వప్నానందమెటుల లేనిదో, యటులనే యెఱుకయును లేనిదేసుమా!

క॥ ఎఱుక యుదయమెట్లన్నను,
సరళంబగు నారికేళ సలిలముభంగిన్,
యెఱుకెట్లు పోవునన్నను
కరిమ్రింగిన వెలగపండు కరఁగిన నెఱుఁగు। తిరిగిరాని। కర
గియ నెఱుఁగు। పరిపూర్ణమున్నది। యెఱుక తానెఱిఁగితే। యెఱుకే
మ్రగ్గును భస్మ। సురుఁడు మ్రగ్గిననాటి కరఁగిన నెఱుఁగు॥ 69

తా. శిష్యా! ఎటుక యొక్క పుట్టుక యేలాగునని యాడిగెద వేని? చెప్పెద నాలకింపుము. "కొబ్బరికాయలో నీళ్లు యెట్లుపుట్టునో? అట్లే పరిపూర్ణమునందెటుక పుట్టును. ఎటుక యెట్లుపోవునని యడిగెద వేని? వినుము. "ఏనుఁగ మ్రింగిన వెలగపండులోనిగుజ్జు యెటులబోవునో? అట్లే పరిపూర్ణమునువిడిచి ఎటుకనశించును" ఎటుఁ తిరిగి రాని విధమెట్లని యడిగెదవేని; వినుము. పరిపూర్ణముయొక్క నిజస్థితిని తెలిసికొన్న, యెటుక భస్మాసురునివలె భస్మమైపోవును.

క॥ సంతోషా సంతోషము
లంతనె గనవచ్చిపిదప నడుగునెచటికో
వింతయి యున్నది చూచితె
యిం తేసుమ్మెఱుకపుట్టు వీఁక తెలుసుకోరా। సంశయమేల!
యిదినమ్ముకోరా॥ యెంతని దెలుపుదు నీదేవమార్గము నంతట బహు వన్నె లగుపడి, యగుపడ॥ దిఁక తెలుసుకోరా॥ 70

తా. శిష్యా! సుఖదుఃఖములు మనుష్యునకు యప్పుడెవచ్చి యప్పుడెపోవును. అవియెక్కడికిపోవునో మనుజులకు తెలియక వింతగా నుండును. అట్లే యెటుకపుట్టి మాయమై యెచ్చటికోపోవును. ఇది యును వింతగానేకనబడును. కావున నీవు సంశయముమానిపరిపూర్ణ మునే నమ్ముకొనుము ఒకప్పుడు వివిధవర్ణములుకనపడుచు మరి యొకప్పుడేమియు నగుపడక చెప్పుటకు సాధ్యముగానిదైన దేవ మార్గమును చెప్పెదను. వినుము.

క॥ రాకడ పోకడ లేకను
నేకస్థితినుండునట్టి యాబయలందుకో
రాకడ పోకడ గలిగి, య
నేకముగాఁ దో ... నెటుకసుశీలా। ప్రతిమ ...నిపెను

మూళ్ళలీలా॥ లేక తోఁచియెఱుక లేనేలేదనుచు, నీకీ, కీలుగురునిచే
నెఱుకైతేఁ జూలుళ్ళ॥ కెక్కఁ—అకెనుశీలా॥ 71

తా. శిష్యా! జనన మరణములు లేక, యొకేవిధముగా నుండు నదియైన, నిపరిపూర్ణమందు, జనన మరణములతోఁగూడి యెల్లప్పుడును యనేకవిధములుగా, యీఎఱుకతోఁచుచుండును. మంచి నడవడిగల శిష్యా! విగ్రహమునందునుండు విష్ణుమూర్తివలె (అనగానిజముగ విగ్రహమునందు విష్ణువులేడు) అట్లే పరిపూర్ణమునందు, లేని యెఱుకతోఁచినను లేదనియేనమ్మును. ఈరహస్యమును గురుముఖమునుగా నెఱిఁగితివేని, ఎఱుకయొక్క యబద్ధము తేటపడును.

క॥ వడిగండ్లుదకము లోపలఁ
దనకై తావచ్చి తనకుఁ దానేగు, విధ
మునఁ బరిపూర్ణము లోపలఁ
దనకై తావచ్చియెఱుక తనకై తాఁజనును। అచలంబున్నదని। తా నెఱిఁగినను॥ తనలేమినిజమని తనకుఁదోచునుదోచి। తనకల్మిమృషగభావనఁజేసి నిలువక॥ తనకై తాఁజనును॥ 72

తా. శిష్యా! వడగండ్లు, జలముతోఁగలసి తమంతట తానేవచ్చి మఱల తమకు దామే స్వరూపము మార్చుకొని స్వల్పయినీటితోఁగలసి పోవున్నవి. ఆవిధముగనే! ఎఱుక పరిపూర్ణమునందుతనంతటతానే కనబడి, మఱల తనంతటతానే పోవును. అచలమున్నదని యెఱుక తెలిసికొనిన, తన యసత్యమును గ్రహింపగలిగినదై తనయునికి యబద్ధమని యనుకొని నిలువక తనంతట తానేపోవును.

క॥ పరిపూర్ణములోఁదోచుచు
నెఱుకే తనుఁదనకుఁదాసి చేర్పడవినుమీ
తోఁటలు బొమ్మడిగలదై
తరి పేర్పుఁనొందుచుండు తనువనదగుచూ। అచలమును

గని। తానే లేననుమా॥ యెఱుఁగిక్లిఱుకను దెలియ। యెఱుకే నిల్వదు
గాని। పరిపూర్ణముఁదా। నెఱుఁగే వెన్లొకగుర్తు॥తనువదసదగునా॥ 73

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమునందు, యెఱుక తనకుఁదానే కలుగును. ఆవిధముగాఁగల్గి నవరంధ్రములతో గూడిన దేహమై సుఖదుఃఖములకు తగినదైయుండును. అట్టి యెఱుక పరిపూర్ణమును గని తానే లేనని తెలిసికొని తానే నిలువకపోవును. పరిపూర్ణమును తెలిసికొనుటయే యెఱుక నశించుటకు గుర్తు అని నీవు గ్రహింపుము.

క॥ తొలకరి మెఱుపులకైవడి
పొలుపగు నీళ్ళందుదోఁచు బుగ్గలరీతి,
న్నల సూర్యకిరణమందునఁ,
గల నీలమువలెను యెఱుక కనుపించునయ్యా। అంతఁలో
నచటఁ। గనుపించదయ్యా॥ కలకాల మొకరీతిఁ। గలిగుండ దీయెఱుకః
తిలకింపఁబగలు, రా। తిరిదిరుగువిధమున॥ గనుపించదయ్యా॥ 74

తా. శిష్యా! ఈయెఱుక, తొలకరి మెఱుపు తీగవలెనున్ను, నీటియందలి బుగ్గవలెనున్ను, సూర్యకిరణములందలి నీలమువలెనున్ను, కనబడి వాటివిధముననే వెంటనే మాయమగును. ఈయెఱుక యెల్లప్పుడు నొకరీతిగానుండదు. రాత్రింబవళ్ళు తిరుగు విధమున నొకప్పుడుండియు మఱియొకప్పుడుండియు, కనుపించును.

క॥ కట్టెయను నిప్పులేకను,
కట్టెయ నొకసమయమందుఁ। గనుపడిబహుగా
మిట్టిపడు తుదనుఁ గనుపడు,
దట్టిదెసుమి యెఱుకపుట్టు వమలవిచారా. తనకుఁదానే।
పుట్టినదారా॥ పుట్టిగిట్టుటలను। నట్టేటనిలుచుండి పుట్టుయెఱుక నొకడు।
గిట్టినఁగనుపడు॥ నమలవిచారా॥ 75

తా. నిర్మలమైన విచారముగల శిష్యా! కట్టెయందు నిప్పు

లేకయే మఱియొక కట్టెతో నాకట్టెను యొరయుటచేత యగ్ని కల్గి, అది ప్రజ్వరిల్లి యావల చల్లారిపోవును. అటులనే పరిపూర్ణమునందు యొఱుక నిజముగాలేక, తనకు దానే పుట్టి సంచరించి యావల నశించును. జననమరణములతో గూడిన యొఱుక యను మహాసముద్రమున నిలువంబడి, పరిపూర్ణమును కనిపెట్టినచో యొఱుకయను మహాసముద్రము యింకిపోవును.

క॥ తనమూలము తలి దండ్రులు
తనవలెనే వారివారి తలిదండ్రులకున్
దనవలెనెగాని యన్యము,
గన, జన్మస్థాన మొకటి గలదనతరమా। బ్రహ్మాదులకది
తెలియతరమా॥ వినుమీ యాబ్రహ్మాండ। జననము, నీ, నా, యందునునైన దిదియుం గా। దని, యొక్కటివేరే॥ గలదనతరమా॥ 76

తా. శిష్యా! తన జన్మమునకు మూలము తన తలిదండ్రులు. వారి జన్మములకు మూలము వారి తలిదండ్రులు. తనవలెనెగాని మరి యొకవిధముగా జన్మస్థానము లేదు అందరికి యొకవేఱే జన్మస్థానమున్నదని చెప్పుటకు తరముగాదు. ఈబ్రహ్మాండ జననము మనవలన యయినదేగాని, వేఱుగాదు. బ్రహ్మాదులైనను యీమర్మమును తెలియలేరు.

క॥ కనరానిదాని శూన్యం
బనియనఁదగుగాని బయలు నగదగదుసుమీ
కనవచ్చుచున్న దిదుగో
గనుగొనలేదయ్యెనెఱుక కనుఁగొనరాదా। యొఱుకను
శూన్య। మనియనరాదా॥ కనవచ్చెనా? లేదా! । గనుగొంటేవే దాని।
యనరా। దభయమేమి?। మనమూసించుకుమిదిగో। కనుఁగొనరాదా॥77

తా. శిష్యా! కనుగొనుటకు। సాధ్యముకాని వస్తువును శూన్య

మని చెప్పవచ్చును. కాని కనబడు దానిని చెప్పరాదు. కనబడు
చున్న పరిపూర్ణమును శూన్యమనరాదు. కనబడని యెఱుకను శూన్య
మనుము. నే జెప్పిన విధమున పరిపూర్ణమును నీవు చూచితివిగదా?
చూచితివేని సందేహింపక పరిపూర్ణము సత్యముగాను, యెఱుకను
శూన్యముగాను తెలిసికొని చెప్పుము.

క. ఎఱుక బయలందు లేమిని
యెఱుకను శూన్యంబటంచు నెఱిగింపఁ దగున్
యెఱుఁగుమిదె యాకసంబి
ట్లెఱిఁగితె, యెఱుకాకసంబు లేకమరా గదరా। ఆకసము
బయలు। నేకమల్లారా॥ పరిపూర్ణమిదిగో। న్నును శూన్యమనరాదు।
యెఱుగుఁము మదిలించ। నిఁక నా చెయిమూచేన్న॥ నేకిటుగాగదరా 78

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమందు యెఱుక లేదు కావున, యెఱుక
ను శూన్యమని చెప్పబడెను. ఈ యాకాశమును చూడుము. యెఱుకయు
యాకాశమును నొకటియగును భేదము లేదు. పరిపూర్ణ మిదిగో
కన్పడుచున్నది. కావున దీనిని శూన్యమనరాదు. ఇదిగో నా చేతి
గుండా చూడుము, మిథ్యయయిన యాకాశము కనబడుచున్నది.
మిథ్యయయిన యాకాశమును సత్యమైన పరిపూర్ణమును, యొకటి
కాదు సుమా?

క॥ కనఁబడెడు బయలులోపలఁ
గనుఁగొన లేదయ్యె నెఱుక గావున శూన్యం
బనవలసె, దీని నాకస
మనవలసెను దీనివిశ్వ మాయనోయప్పా। యింతకు వేఱే
మాయ లేదప్పా॥ కనుకని యీవిశ్వ। మొకర లేదని తెల్ప। నిం జెప్ప
నా మెను। కనఁబోకుండనుచు। నీ మాయనోయప్పా॥ 79

తా. శిష్యా! కనబడెడు పరిపూర్ణమునందు యెఱుక కనబడ

లేదు కావున శూన్యమని చెప్పవలసి వచ్చెను. ఎటుకను యాకసమని చెప్పవలెను. ఇదియే యీజగత్తయినది. దీనినిమించిన మాయ లేదు. కావుననే, యీప్రపకచము మాయయని చెప్పితిని. యీమాయను నిజమని నమ్మవద్దని నీకు చెప్పితిని.

క॥ అహమనదుండా యచలము,
అహమున్నదో లేదో చూడు మది నిజమెకదా
అహమునుఁ బుట్టించదుగద
అహముద యించుకొటకై యదియున్నదిగా। అహమె

విశ్వమై। నిల్చినదిగా॥ అహమే యీముచ్చట్లు। నన్నింటిఁగనుగద। అహమేతాలేనని। మెఱిగితె సరిగాద॥. అదియున్నదిగా॥ 80

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము "నేను" అనియనదు "అహమను నది యున్నదో; లేదో, చూడుము. ఇదినిజమేకదా; పరిపూర్ణము అహమునుపుట్టించదు. అయినను యది అహముద యించుటకు చోటై యున్నది. అహమే యీ ప్రపంచమాయెను. యీప్రపంచమందలి ముచ్చటల నన్నిటిని గాంచునది అహమేకదా- యిట్టి అహము లేదని తెలిసికొనుటే సరియైన మార్గము. ఇదియే మోక్షసిద్ధి—

వి శే:—అహం= నేను, దీనినే అహంకారమందురు. దీనినే జీవాత్మ, పరమాత్మమని యందురు.

శ్లో॥ అహంకారాది దేహాంతం। ప్రత్యగాత్మేతిగీయతే॥

తా. అహంకారము మొదలుకొని దేహేంద్రియాదిపర్యంతము జడముగనుక దీని నెఱుగుచుండు ఆత్మకు ప్రత్యగాత్మయని పేరు.

క॥ ఆవరణము, నాకసము, ని
రావరణము, సచలమనుచు నసిరి మహాత్ముల్,
ఆవరణము, మిటిగల్గిన, ని
రావరణము, లేదిదని యనిసి, తెలుసుకోరా। యీరెంటిని

వేరని కనుకోరా॥ ఆవరణమున నే, ని॥ రావరణముఁజూచి యావరణ
మేది, నీ కావలఁమాట లే॥ దని తెలుసుకోరా॥ 81

తా. శిష్యా! ఆవరణమును నాకాశమనియును, నిరావరణ
మును పరిపూర్ణమనియును మహాత్ములు చెప్పిరి. ఆవరణమునకు
హద్దుగలదు నిరావరణమునకు హద్దులేదు. కావున నిరెంటిని వేఱు
వేఱుగా భావింపుము ఆవరణమువలన, నిరావరణమును తెలిసికొని,
ఆవరణమును లేదని గ్రహించి విడిచిపెట్టుము.

విశే:—ఆవరణము=వాఙ్మానసగోచరము, మితిగలది, నిరా
వరణము=వాఙ్మానసగోచరము కానిది. మితిమేరలు లేనిది.

క॥ ఆకాశము శూన్యంబని,
లోకులు మొఱబెట్టిదాని లోపవనాదుల్
ప్రాకటముఁగఁ బుట్టినవని
చీకాకుగఁజెప్పినారు ఛీవినరాదూ; వంధ్యాసంతు। క్షితిలో
నలేదూ॥ కాకుంటె వినఁజోద్యముగను। కుందేటికొమ్ము। నీకాలమున
మే। మేకంటి మనుమాట॥ ఛీ; వినరాదూ॥ 82

తా. శిష్యా! లోకులు ఆకాశము శూన్యమని మొఱబెట్టి
చెప్పి. తరువాత, ఆయాకాశమందు పవనాది పంచభూతములు పుట్టి
నవని నిరాధారమైన చీకాకు మాటలుచెప్పిరి. ఛి. ఛీ. యామాట
లను వినకుము. వినుటకుచోద్యమైన గొడ్రాలి పిల్లవనియు కుందేటి
కొమ్ములను మేము చూచితిమనియు చెప్పిన, యామాటలనట్లైతే
నమ్మరాదో: అట్లే యాకాశము భూతములుద్భవించె నన్నమాటలు
నమ్మరాదు

క॥ లేనెఱుక బయలందున
లేనే లేదనక యితరు లేలబలికిరో

లేనిది కలదని పిగ్గు [illegible]

లేనే లేదనుట సిగ్గు లేక యాలీలా। ఛీ వినకు ఛీ కాకుని కేలా॥ మోసరదశుద్ధమేను। తానెందుఁ కొనిముప్పే। ఘ్రాణడిగ్గరీతి నానుసిగ్గొక యుంతే॥ లేక యాలీలా॥

తా॥ శిష్యా! ఇతరులు తెలిసియుండను బట్టులరాదన, లేనే లేదని చెప్పక, మొదట కలదనియు, పిదప లేదనియు, సిగ్గు లేక చెప్పుచుందురు. శరీరమునందు మేధ్యము బూయుకొని పిదప శ్రీమంతుడై కనుగొనిరవిధ మున. ఈవిషయము సిగ్గుగా నుండును. ఛీ, యూఛీ కాకు నొంటవసి కేల? నీవు దీనిని వినవద్దు.

క॥ అన్నపు సూక్ష్మాంశము మన
సెన్నగ నీరంబు ప్రాణ మెఱుఁగుము, నాగం
బున్నఁడు గలయువా; సాజే

సున్నసుమీ! మెఱుఁగుమాట సుగుణసంపన్నా! కలయటు యొఱుక। సుమియింతకన్నా॥ ఉన్నదె। యెఱుఁకమూలమన్న జెవిన లేదు। మెన్నడు నీభ్రాంతి। విన్నంట నీయకు॥ సుగుణసంపన్నా॥ 84

తా. మంచిగుణములే సంపదగాగలశిష్యా! అన్నముయొక్క సూక్ష్మాంశమే మనస్సు. జలముయొక్క సూక్ష్మాంశమే ప్రాణము ఈరెంటియొక్క కూడికయే యెఱుక. ఈరెండును యొకటిగానెప్పుడు కూడకయుండునో; యపుడే యెఱుకసున్నయగును. ఎఱుక తనమూలము నెఱుగదు. యట్టియెఱుకను నిజమని నమ్ముకునే భ్రాంతి నీవెప్పుడును జెందకుము.

క॥ పల్లు తాటాకులతోఁ
బిల్లలగావించి పెండ్లి పేరంటంబుల్
[illegible]ల్లలుగఁ జేయవారల
తల్లులుగని సత్యమనుచుఁ దలఁచేర మదిని వినునీవిల్లు।

తలఁచునీమదినిII కల్లసంసారముఁ। గనిమానవులు సంతసిల్లఁగ, గురు
మంత్రి। సిద్ధులు నిజమనిII తలఁచేరమదినిII 85

తా. శిష్యా! చిన్నపిల్లలు తాటియాకులతో బొమ్మలనుజేసి
వాటికి పెండ్లి పేరంటములు వేడుకగాజేయుచుందురు ఆచర్యలను
పెద్దవారలయిన వారి తలిదండ్రులుచూచి నిజమని నమ్మరు. అట్లే
పామరులు కల్లసంసారమును జూచి సంతోషించుచుందురు. ఈయవి
వేకమును గురుమంత్రిసిద్ధులు చూచి నిజమని నమ్మరు. దీనిని నీమ
దిలో తలఁచుకొనుము.

కII మేనెఱుకలనఁగ రెంటిలో,
దానిని నిది, దీనినదియుఁ దగసృజియించున్
మేనెఱుకలివియు మూలము,
లేనిది సృజనయ్యెననుచు లేనేలేదంటి। అాతప్పు। లేనే
లేదంటిII మెనెఱుక లిప్పుడు దేశందున్నవో చూచి। లేనిమేనెఱుకలII
లేనివనుచునమ్ముII లేనేలేదంటి। 86

తా. శిష్యా! దేహము, యెఱుక, అను యీరెండును, ఒకొక
దానినొకటిపుట్టించును. అనగా దేహము యెఱుకను, యెఱుక దేహ
మును పుట్టించును. ఈరెండును మూలములు లేక పుట్టెను. కావున
వీటిని లేనే లేవనిచెప్పితిని. అట్లులేనే లేవని చెప్పుటవలన తప్పు లేదు.
ఈరెండును దేనియందున్నవో దానిని తెలిసికొని (అనగా పరిపూర్ణ
మును తెలిసికొని, లేనటువంటి దేహమును, యెఱుకను, అబద్ధమని
నమ్ముము.

కII ఎఱుక పనిసేయదనకుము,
యెఱుఁగుట మఱచుటలురెండు నెవ్వరిపనులో
యెఱిఁగింపుము నాత్రమోలను,
వెఱవకు తప్పితివిదెబ్బ వేసెదఁజూడు। అట్లనకుండ। శ్రీసజ

జూ॥ వెఱపించుటే దెబ్బ। వేసైన నాతండ్రి। యెఱిఁగించు పై మర్మ।
మెఱుకను వేదీసి॥ వేసెదఁ జూడు॥ 87

తా. శిష్యా! ఎఱుక యేపనియును చేయదనకుము. తెలివి మఱుపులు యెవ్వరిపనులో చెప్పుము? నీవు నాముందు భయపడకు, నీవు తప్పినందులకై గొట్టెదను చూడుము. మరల నీవు తప్పుగా జెప్పకుండునట్లుఁజేసెదను" అని గురువుగారు చెప్పగా శిష్యుడిట్లనియె. "స్వామీ! తమరు కొట్టెదననుభయపెట్టుట మాత్రముచాలదు. నన్ను కొట్టియైనను నాకా యెఱుకయొక్క మర్మమును తెలుపుడు" అని శిష్యుఁడు కోరెను—

క॥ లేనికల గలిగినప్పుడు
దానికి దశదిశలయాదుఁ దగ మొదలుకొనన్
దానాట కున్న మేల్కను
లేనికలేచూచెనేని లేకపోవుగదా। కలలో మేల్క లేక
పోదుగదా॥ లేనెఱుకబయలు। నీలాగున నీకెపుడు। గానవచ్చి తెబోధ।
గావలెనన వపుడు॥ లేకపోవుగదా। 88

తా. గురువర్యుడిట్లనుచున్నాడు. "శిష్యా! నిజముకాని కల నీకు కలిగినపుడు, ఆకలలో ప్రపంచమంతయు నీకు కనఁబడును. మేల్కొని చూచినచో కనబడినదంతయు అబద్ధమనితోచును. కలలో నీవు మేలుకొన్నట్లేయుండునుగదా? అట్లే లేని యెఱుకయును నీకు నిజముగనే కనబడును. నీవుపరిపూర్ణమును గాంచినతోడనే యెఱుక నీకుకనఁబడదు.

క॥ ఒంటుకు దాపలి బిందొక
టంటించిన కొలఁదిలెక్క యధికంబగు, నా
నొంటుకు వలపలబిందొక
టంటించిన లెక్కవుళ్ళ క్కాయెగదోయీ। ఒంట్లుండి

తే॥ —కనవాయి॥ దాటదీసుచూడు! దానివలెనె యొకటి! కంటె
బయు ఎనుతాను! గుంగురుంచు తనకుళ్ల కొక్క యొగదోయు॥ 89

తా. శిష్యా! ఒకటియను సంఖ్యకు కుడివైపున సున్నయుంచి నచో ఎక్కువయధికమగును. ఆ యొకటిసంఖ్యకు, యెడమవైపున సున్నయుంచినచో విలువనేమియు నుండదు. యొకటి సంఖ్యయొక్క వనేయున్నది గాని యెక్కుడికిని పోలేదుకదా! అట్లే యొకటి యెడమ వైపునున్నవలెను, పూర్ణము కుడివైపున్నవలెను విలువలను చూపును.—

విశే: —1 అను సంఖ్య, కుడివైపున్నవల్ల 10, 100, 1000, గా మారును. ఎడమవైపు 01; 001, 0001 ఇట్లు సున్నలు పెట్టినను, అది, ఒకటేఅని చెప్పవలెను.

క॥ ఎఱుకొక్కటుండె నేనయు
యెఱుకే యీవిశ్వరూప మేర్పడదాల్చున్
యెఱుకొక్కటి లేకుండిన
యెఱుకైన ప్రపంచమన్నదెవ తెలిస్ క్రొత్తను లేదన్నన్నయువ!
కనపున్నాతికను॥ పరిపూర్ణమయినట్టి బయలున్ గన్నిపెట్టి గురుని
వాక్యము పట్టి! గురుతుపోగొట్టితే॥ ఎవరెఱుకగ్రేకను॥ 90

తా. శిష్యా! ఒక్కయెఱుకే యుండునంతవఱకు జ్ఞానయెఱుక ప్రపంచరూపము దాల్చియున్నది. అదియే ప్రపంచమ్మున్నదా! అది లేని సమయము ప్రపంచముండునదిన్ని లేకపోయిన్ని తెలుసుకొనగలవారెవరు? ప్రపంచము కలుగుటకు యెఱుకకుతప్ప దేనికిని సాధ్యము కాదు గురుని వాక్యమునుబట్టి పరిపూర్ణమును గనిపెట్టి ఈ యెఱుక తప్పిపోగొట్టుదు.

క॥ వెలుపు మృదముపోయి పడకొత ను
గలవస్తువు చక్కరమాచు గనుగొన్నట్లు
వెలిసె విశదముగా జగమ్మతల్లో

కల్పనస్తున్న బిందువనుచుం గన్నుంగొనరాదా। నే దెలిపితే।
విన్నవు [illegible] తెలిసియు తెలివినిం। దెలివి
నేతనుబట్టి తీసివేసినం బోవను! కనుఁగొనరాదా॥

తా. శిష్యా! తెలుపుగను, నల్లగను, తీపిగను, యుండు వస్తువు చక్కెరయని యెట్లు తెలిసికొన్నావో ఆ తెలిసికొన్న వివేకము చేత నే యీ వస్తు ప్రపంచమంతయు తెలిసికొనఁ జేయునది "బిందువు" అని తెలియుఁగుము, నీ జ్ఞాన బోధను నమ్ముము. ఎట్టి కవలననే పరిపూర్ణమును సాక్షిగ పరిపూర్ణమును తెలుఁగు సాధనమైన యీ యుపాధను వదలివేసితి వేసి తనకు దానేయది పోవును.

విశే:—బిందువు=వివేకము=ఎఱుక అని తెలియు జేయుశక్తికి పేరులు.

క॥ లేనట్టి బయలులోపలఁ
దానై తన కేరుపడిన తనమూలము నే,
తానెఱుఁగఁ దలచినప్పుడు
తానే లేకుండ దృష్టాంతము, వినుమిచట। కలదోఁచదే।
తనకై తా నచట॥ తానై తోఁచిన కల తన మేల్కొనఁగఁ బోతే। దానై
తనకు లేదు। తగియున్న సి॥ దృష్టాంతరము వినుమిచట॥ 92

తా. శిష్యా! ఒక దృష్టాంతము చెప్పెద వినుము. తనకు తానే తోఁచిన కల మేల్కొని చూచినచో; తాను లేకుండ పోవును అట్లు లేనియట్టి తనంతట తానే తనకు పరిపూర్ణుఁడు తోఁచి; తన మూలమును తెలియఁగోరినపుడు తాను లేనిదిగా తెలిసికొనును.

విశే:—మూలమనగా తనకాధారమైన పరిపూర్ణము.

క॥ చచ్చుటపుట్టుట మెలకువ,
వచ్చుట గాఢపు సుషుప్తి వచ్చుట [illegible] ॥
[illegible]

చచ్చిము యీ యెఱుక నిల్వ బోదు మాయప్పా! అచల ముతక్కు॥ లేదుగదప్పా॥ మచ్చికతో రెంటి॥ మర్మము నీకిప్పుడెచ్చుగ తెలిసితి తెలుసుకు! మెఱుకనిల్వ॥ బోదు మాయప్పా॥ 93

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు, చచ్చుట, పుట్టుట, మెలకువవచ్చుట నాసంగ్రబోవుట, యీయవస్థలు నాలుగును సహజముగా నుంటున్నవి. నాయనా! ఈయెఱుక అబద్ధమైనది. యిదినిత్యముగా నుండనేరదు. పరిపూర్ణమున కేయవస్థలు లేవు. కావున యది నిజమైనదై సత్యమును యుండును. ప్రేమతో యీ రెంటిమర్మములు నీకు జెప్పితిని తెలిసికొనుము.

క॥ యెఱుకను కలలోఁ బురుషున
కెఱుకే యీవిశ్వమగుచు నేర్పడు, కలగా
నెఱుక ఒయలుకని, తానెం
తెఱిఁగిన, నెఱుకది మేల్కని యిదినమ్ములెప్పా! ఎఱుక స్వాహాంతు వదిలే దేవిప్పా! ఎఱుకనే కలనీకు॥ యెప్పుడు దోచితె। మెఱుక లేదను మేల్క। నెఱుఁగు మొప్పుదు చాలు॥ యిదినమ్ములెప్పా॥94

తా. శిష్యా! ఎఱుక యనే కలలోని పురుషునకు యీయెఱుకనే విశ్వమంతయు దానగును. [అనఁగా యెఱుకయును, స్వప్నమందగపడు విశ్వపురుషుఁడును సమానములు.] కలయందగపడిన ప్రపంచము మేలుకొన్న తరువాతెట్లు కనబడదో అట్లే కలలో వంటి యెఱుక మేలుకొనుటనే పరిపూర్ణమును గాంచినతోడనే మాయమగును. ఎఱుక నేకల నీకెప్పుడు వచ్చునో: పరిపూర్ణమనే మెలకువనొంది యెఱుక లేదని గ్రహింపుము. ఎఱుకతో సంబంధము వదలుటయే నీకు సరియైనమార్గము.

క॥ చిత్తరువు రంగుగోడల
నెత్తెఱుఁగునఁ దెలిసినావా నీవిప్పుడునీ

చిత్తమున జగము నెఱుఁకను

నుత్త బయలట్ల దెలియు నుూహాతీతను। తెలిసివిడువు మూహా జగములను॥ అత్తెఱంగునఁ జేసి। యూవలిమాటను। నుత్తెఱుగునఁ దెలియ। నెవరుండేఁ రటుమీఁద॥ నూహాతీతు॥ 95

తా. శిష్యా! చిత్రమయిన రంగుగోడలను నీ వేవిధముగా తెలిసికొందువో ఆవిధముగానే ప్రపంచము, ఎఱుకను, పరిపూర్ణమును, తెలిసికొనుము. నీమదిలో నూహించి ఎఱుఁగుటకు సాధనమైన, యెఱుకనన్ను, ప్రపంచమునున్నను వదలిచూడుము. అట్లువదలి యెఱిఁగి చెప్పుటకు యెవ్వరును లేరని గ్రహింపుము.

క॥ పరిపూర్ణములో లేసదె,
ఎఱుకొకటిలోచితన్ను నెఱిఁగినమ్మగా,
నెఱుకవిడుచునది యెట్లనఁ,
గరములు తమపనులు తామె గడుపునట్లుగను। ఇది గాకుండె। కలఁదొకటివిను॥ మఱి కానిదీమాట। మంచిదీమాటని। పరి పరి విధముల। పల్కుపల్కులవని॥ గడుపు నట్లుగను॥ 96

తా. శిష్యా! చేతులు తాముచేయవలసిన పనులను తామే చేసుకొనును. తరువాత యూరకుండును. అట్లే పరిపూర్ణమున లేని యెఱుక సంప్రాప్తించి, తన విధిప్రకారము తన్నుఁతా తెలిసికొని, తనకల్పితనమును గ్రహించి తానేపోవును. ఇదియునుగాక, ఇదిమంచి మాట యిదికానిమాటయని, పరిపరివిధముల పల్కుపల్కులు శాశ్వతముగా నుండును

క॥ తలయెత్తి చూడ జాలునె,
యలచీఁకటి యెదుట నిలచి యజ్ఞాప్తుకళం
గలవచ్చి మెలకువందున
కలచేష్టలు బ్రమోలసిలిచి కనుగొన కలదా॥ అట్లనె

నెఱుక। నుఁగొనవలదా॥ యిలలోన గురుబోధ। నెఱిగిన నరుని
చేష్టలు గాంచి సుశిష్యా! సద్గురుబోధాంబ॥ కనుఁగొనవలదా॥ 97

తా. శిష్యా! చీకటి సూర్యకిరణముల నెట్లుమూతలేదో? కల
యాంది చేష్టలు కొంకుచుఁ యుండెట్లు॥ కనబడవో; అట్లే -గురుబోధ
నెఱిఁగిన వానిని మొఱుఁగు మూఁతలేదు. సద్గురుబోధ విని వానిక చేష్ట
లేమియు చుండవు.

క॥ అంటదు, కల, మెలఁకువ, మె,
ల్కంటదు, కలనెవ్వటికిని నదినిశ్చయమో,
రెంటి క్రియగురుతు బయలుల,
రెంటిని రెంటంటకుండు రెండింటిలోను। కలయెఱుక
రెండు, మిథ్యాను॥ దంటమెలఁకువ, బయు। లుంట యెప్పటికెఱిగి।
నంటుము పై రెంటికల యెఱుకల॥ రెండింటిలోను॥ 98

తా. కలను మెలఁకువయు, మెలఁకువను కలయు యెప్పుడును
నంటియుండవు, యీరెంటివిధమున నే; పరిపూర్ణమును యెఱుకయు
నొకటి కొకటి యంటియుండవు. ఇందులో కలయు, యెఱుకయు,
అబద్ధములు మెలఁకువయు పరిపూర్ణమును, సత్యములు. పై అబద్ధమైన
వాటిరెంటిని వదలి, నిజమైన రెంటిని గ్రహింపుము.

క॥ ఎఱుఁగదు సుషుప్తి జాగ్రత
నిరవాదర గల సుషుప్తి నెఱుఁగదు మెల్కువ
ట్లరయ నెఱుక మఱుపుల, బయలు
లెఱుఁగదు యెఱుకయీరెంటి నెఱుఁగుచునుండు। గూరు
ము, మున। నెఱిగియీరెండు॥ స్థిరముగ నెఱుకను తీసివేసితె చాలు।
పరులు నేననియెడి పల్కుక. లేకుండు॥ యట్లెఱుఁగుమీరెండు॥ 99

తా. శిష్యా! నిద్ర మెలఁకువ నెఱుఁగదు. నిద్ర మెలుఁకువల
వలె యెఱుకయు మఱుపులుయుండును. యీయెఱుక మఱుపులను

పరిపూర్ణము యెఱుఁగదు యెఱుక; మఱుపునున్ను పరిపూర్ణము నున్ను యెఱుఁగును ఈవిషయమును గురుముఖముగా తెలిసికొని "నేను పరులు" అను అహంభావమును జెందియుండు యెఱుకను తీసివేయుము.

క॥ సంకల్పము లేసిదిని
స్సంకల్పములోఁపల గోఁచక దోఁచిచనున్
సంకల్పమె తప్పని, ని
శ్శంకన్ మది దెలిసె నేఁ జనుతా లేననుచూ॥ నిస్సంకల్పము
నలిచెదననుచూ॥ సంకల్పింపుటకిఁక। సంగల్పమేది నిస్సంకల్పమందు
టల్। సంకల్ప మెఱిఁగితె॥ చనుతా లేననుచు॥ 100

తా. శిష్యా! తనకెట్టి సంకల్పము లేని యపుడు నిస్సంకల్పము తోఁచి,తోఁచకపోవును. సంకల్పించుటతప్పని తెలిసిన తరువాత సంకల్పము తానేపోవును. నిస్సంకల్పమే సరియనిన యెడల సంకల్పించుకొనుటకేమియు నుండదు. కావున, సంకల్పన, నిస్సంకల్పనములు రెండును నిత్యములుగావు.

క॥ ఎఱుక తనకుఁ దావిడిచి, పో
దెఱుకను విడిపింపలేరు యెవ్వరుధాత్రిన్
గురుఁడొకఁడు తప్ప గురునకు
పరిచర్య యొనర్చి బోధపద్ధతి వినినన్। తిరిగిరాని। పద్ధతి
గనినన్॥ బరిపూర్ణ మెఱుకనే। ర్పఱచు నెఱుకయు లేక। హరినిఁగలలోఁ
గన్న। కరినిగ్గినట్లయా॥ పద్ధతివినినన్॥ 101

తా. శిష్యా! ఎఱుక తనంతటతాను విడువదు, దానిని విడిపించువారెవ్వరును లేరు. గురువు మాత్రమే దానిని విడిపించఁగలఁడు. కావున గురునకు శుశ్రూషలు చేసి మఱుజననము గలుగని మార్గమును గనుఁగొనుము. అంతట,సింహాముచు కలయందు జూచిన యేనుఁగు

నశించువిధముగా, పరిపూర్ణమును, మెఱుకను, తెలిసికొను మెఱుక నశించును.

క॥ అపరోక్షమౌనె మనుజుల
కుపరోక్షంబైన బయలు గురుకృప లేకన్
అపరోక్షమౌను, మనుజుల
కుపరోక్షంబైన బయలు గురుకృప గలుగన్। కీర్తెలసిన। మెఱుకి తాఁదోలగన్॥ విపరీతబుద్ధిని విడిచి నీవెప్పుడు।నుపచారములు చేయుచుండుము। గురుకృపకలుగన్॥ 102

తా. శిష్యా! మానవులకు; తెలియుటకు సాధ్యముకాని పరిపూర్ణము గురుకటాక్షములేనిచో; తెలియదు. తెలియుటకుసాధ్యముకాని యీపరిపూర్ణము, గురుకటాక్షమున్నచో తెలియును. కావున నీవెప్పుడును విపరీతబుద్ధి నుంచికొనక, గురునకు శుశ్రూషలుచేయుచుండుము. అతనికి కృపగలిగిననీకెఱిఁగించును. ఈమర్మమును దెలిసికొంటివేని మెఱుకతానే తొలఁగిపోవును.

క॥ నేనెవ్వఁడనును జీవుఁడు,
నేనే నేనమను, శివుఁడు నీరెండనకన్
దానుండు నచలమున్నిట
నేనరిగిన తాను పైది నే నెట్లనీసీ। నేనకున్న। దానెట్లనీసీ।। నేనన్న దాన నే। నానీప్రసంగము। తానన్నఁదాన నే। తలపోయవలె, నట్లు॥ నేనెట్లపెనీ॥ 103

తా. శిష్యా! జీవుఁడు "నేనెవ్వఁడనని" సందేహము నొందుచుండును. శివుఁడు "నేనునేనే" యని చెప్పుచుండును. పరిపూర్ణము యీరెంటిని జెప్పదు. నేనుపోయిన వెనుక "తానుమెట్లు" అని చెప్పును. నేను నేనని జెప్పకున్నచో "తానుమెట్లు" అనును. నేననే ప్రసంగమంతయు, అహంభావమువలన కల్గుచున్నది. తానన్న దాననే మోహింపవలెను.

క॥ తొమ్మిదులు తొమ్మిదిగలమే
న్మట్టికి యొక రెంటిలోన మలకలు నాల్గుం
డెఱ్ఱది తెల్లది నల్లది,
కట్టివి దానగ్రమందు కలదొకకూటు॥ అది యొంటుక నే।
పులుగుంచుచోటు॥ కుఱ్ఱ గురుబోధను॥ గొడ్డలిచేఁబూని॥ మట్టిపులుగు
బరెంటి॥ మలచి కాకపోవి॥ కలదొకకూటు॥ 104

తా. శిష్యా! దేహమను మట్టిచెట్టునకు తొమ్మిది తొట్టులు కలవు (అనఁగా నవరంధ్రములని భావము) ఆతొట్టులలో రెండింటి లోపల నాలుగు మలకలుగలవు అవి, 1 ఎఱ్ఱగ, 2 తెల్లగ, 3 నల్లగ, 4 కట్టిగనుండును కట్టివాని కొనయందు యొకరంధ్రముగలదు. అది యే యొంటుకయనెడుపక్షి వసించెడిచోటు. కుమారా! నీవు గురుబోధయను గొడ్డలిచేఁబట్టి, ఆమట్టిచెట్టును, అందుండు పక్షినినఱికివేయుము.

విశే:— దేహమునందు నవద్వారములుండును. దేహమును చెట్టుతోపోల్చుటవలన నవద్వారములను తొట్టులని చెప్పబడెను ముక్కురంధ్రములు 2, నేత్రరంధ్రములు 2, కర్ణరంధ్రములు2 నోరు 1 గుదరంధ్రము 1, ఉపస్థ, 1, మొత్తము తొమ్మిది. ఈపద్యమునందు చెప్పిన రెండుతొట్టులు, రెండుకన్నులు, కంటికి నాల్గుమూతలుగలవు. అనఁగా 1 గుడ్డులోనుండుయెఱ్ఱని రక్తనాళము 2 కంటిపైనుండు తెల్లపొరగల తెల్లగుడ్డు, 3 నల్లగుడ్డు 4 గుడ్డులోనుండుపాప, ఈనాల్గింటికిని పైనను౦డి యొట్టిగానుండు లేక రూపములగ్రహించు నాళి. జిహ్వానాళమునందుండు, ఈజిహ్వానాళస్థానందే యొంటుకయుండును. ఈయొంటుకయే హంసయని యందురు

క॥ తనవునఁ గలిగిన యొంటుకే
తనువును దనునసుమఁ దన్ను దాననియొంటుకన్॥

తనువునఁ బాసిన మీఁదట,
దను నా దేహమును రెండు దానెఱుఁగదపుడు। అదిగనుక।
తా నెలేదపుడూ॥ అనుమానరహితమిం। దచలమున్నది గంటె। దన
మాటఁజలపోయ॥ దనకుసిగ్గై తన్నుఁ। దానెఱుఁగదపుడు॥ 105

తా. శిష్యా! దేహము వలన కలిగినయెఱుక. తనువును తను
నపయు, తన్ను యెఱుకయనియు, తెలిసికొనును. దేహమును వదలిన
పిమ్మట తన్నుగాని, దేహముగాని, యెఱుఁగనేరదు. అందువలన
యెఱుక లేనిదగును, సందేహము లేక యిందచలమున్నది కనుగొనుము
ఎఱుక యచలమున్నదని తెలిసికొనిన తన్నుదలపోసి సిగ్గుపడిపోయి
మగును.

క॥ ఉప్పి నిజెఱుగద తనువొ
క్కొప్పును విత్తనమువచ్చు నారెంటికి, నీ
త్రిప్పలు తప్పవు ధర యే
త్రిప్పలు తానెఱుఁగనట్లు తెలిసికోవో యీ ।తనువెఱుకల
బయలెల్లెఱుఁగోయో॥ గొప్పయిన గురుబోధ। చొప్పున నెఱిఁగి, పై
త్రిప్పలుగలవాని॥ దప్పతీసె తెచాలు॥ తెలిసికోవోయీ॥ 106

తా. శిష్యా! గాలి వానకు [పురుగుచేత] చెట్టు చచ్చును.
మఱియెఱుకప్పును విత్తనము నశించును. ఈరెంటికిన్ని త్రిప్పలు
తప్పవు. భూమికి యీత్రిప్పలేమియు తెలియవు అట్లే ఎఱుక నశిం
చును. దేహము నశించును. ఈరెంటికిని నాశము తప్పదు. పరిపూర్ణ
మునకు యీరెంటిపాట్లును తెలియవు. కావున నీవు గొప్పదయిన
గురుబోధ తెలిసికొని, చావు పుట్టుకులతోకూడిన శరీరమును యెఱు
కను విడిచిపెట్టుము.

క. మతముల వారలు తమ, స
మ్మతమైనటువంటి శాస్త్రమర్యాదలచే

మితమేరు పఱచుకొని, బహు
గతులను గలహింతురట్టి గతినీకేటికి। జపలతఁ జెందే
స్థితినీకేమిటికి॥ ప్రతిలేని యూబట్టబయలుఁ జూచి సంతసము లేనెఱుక
లే। దసినమ్ముమికఁ వారి॥ గతినీకేటికి॥ 107

తా. శిష్యా! మతవాదులు తమకు సమ్మతమైనటువంటి శాస్త్రానుగుణ్యమైన విధములచేత హద్దులేర్పఱచుకొని తమ యాచారములే సరియని యొకరితో నొకరు యనేకవిధముల కలహింపుచుందురు. అట్టిగతి నీకేమియు లాభము లేదు. అతోౖవచాపల్యము నొందించును. నీవుయన్నిటికిని యతీతమైన పరిపూర్ణమును గ్రహించి శాశ్వతముగనుండసి యెఱుక గల్గయసి నమ్ముము.

క॥ ద్వైతాద్వైత విశిష్టుంగ,
నైతురు వినసైప రెపుడు నైపకపిదపక,
నైతురు క్రమమున వేఱని,
నాతతమదిజీవశివుల నవి వినబోకు। నేబోధించి। నవివిన
బోకు॥ పూతపరాబయలుచు। బొడఁజూచి గురునిచే। ద్వైతాద్వైత
విశిష్టా। ద్వైతములనుమాను॥ మవి వినబోకు॥ 108

తా. శిష్యా! ద్వైతమతస్థులు జీవేశ్వరులు వేఱనియు, అద్వైతమతస్థులు జీవేశ్వ రొక్కటనియు, విశిష్టాద్వైతమతస్థులు ఈశ్వరుఁడు వేఱనియు, వాదింతురు. జీవేశ్వరులు వేఱైనను తంతు పట న్యాయంబుగ నొక్కటియని జెప్పుచుందురు. వారి మాటలను విన కుము. నే బోధించినది వినుమబోకుము. గురునిచేత పూజనీయమైన పరిపూర్ణము తెలిసికొని, మతత్రయములవారి వాదములను వినకుము.

విశే:—మతత్రయములు, 1 ద్వైతము, 2 అద్వైతము 3 విశిష్టాద్వైతము, షణ్మతములు. 1 శైవము, 2 వైష్ణవము 3 శాక్తము 4 గాణాపత్యము 5 సౌరము 6 కపాలము. ఇవే హిందూదేశమందలి

ముఖ్యమతములు—ప్రపంచమందలి మతములనుగూర్చి సకలార్థసాగరమందిక్రింది విధముగా వ్రాయబడియున్నది— 1 సాంఖ్య 2 సేశ్వర సాంఖ్య 3 పాణిని. 4 చార్వాక 5 విరోచన 6 లోకాయిత 7 హిరణ్యగర్భ 8 వాచస్పతిమిశ్ర 9 మీమాంశక, 10 వైశేషిక 11 అక్షపాద 12 భాట్ట 13 ప్రాభాకర 14 రాధావల్లభ 15 హరిదాసు 16 ఉదాసీన 17 మాలక్దాస 18 శ్యామక్ 19 ఆనంద 20 మీరాబాయి 21 కబీరు, 22 వీరశైవ 23 పాశుపత 24 శైవ 25 శివాద్వైత 26 సమ్మోతిశైవ 27 మహావ్రతి 28 శివసమవాది 29 ఐక్యవాది 30 సంక్రాంతివాది 31 ప్రవాహేశ్వరవాది 32 అవికారవాది 33 ఊర్ధ్వశైవ, 34 అనాదిశైవ 35 ఆదిశైవ 36 మహాశైవ 37 గుణశైవ, 38 క్రియాశైవ 39 చతుష్పాదశైవ. 40 శుద్ధశైవ 41 యోగి 42 అభినవగుప్తాచార్య 43 చైతన్య 44 వల్లభ 45 మహానుభావ 46 వల్లభాచార్య 47 ఆర్య 48 దివ్యజ్ఞాన 49 బ్రహ్మ 50 లోకైక 51 శాక్తేయ 52 బౌద్ధ 53 మాధ్యమిక 54 యోగాచార 55 సౌత్రాంతిక 56 వైబాషిక 57 జైన 58 అర్హత 59 పారశీక 60 గ్రీకు 61 రోమక 62 స్కాండినేవియా 63 మెక్సికో 64 తార్తార 65 జపాను 66 సయాం 67 పెరువియన్ 68 కనడా 69 పెగు 70 పిలిప్పియన్ 71 మలాకా 72 సుమిత్రా 73 జావా 74 లఫ్సంజ్ 75 సింహళ 76 మలయ 77 లాప్లాండ్ 78 మిస్సిసిప్పి 79 ఫ్లోరియన్ 80 కారబీ 81 గినియా 83 జెవిన్అబ్రా 83 కాంగో 84 అంగోలా 85 అరకాన్ 86 కాఫిరియన్ 87 కాన్ఫ్యూసన్ 88 తాయి 89 ఐగుప్త 90 మహమ్మదు 91 యూధ 92 క్రీస్తు 93 యూదన 94 భాగవత 95 మనస్సాక్షి 96 అద్వైత 97 విశిష్టాద్వైత 98 శ్రీవేదాంత దేశికాచార్య 99 ద్వైత, మొదలగు మతములున్ను లూథర్, బాప్టిస్టు, వెస్లియన్, గ్రీకు, ప్రోటస్టాంటు, ఒయుప్పీలిష్టు కాన్వెలిస్టు, అంటినోమియన్,

ప్రిస్బిటేరియన్, యూనిటేరియన్, లండన్, స్కాట్సు, క్వేకర్, స్వీడెన్‌బర్గిన్, ప్రిమేసన్, సొసియన్ యూనిటేరియన్ మొదలగు క్రైస్తవమతసంఘములును గలవు. ఈసంఘములనుగూర్చి, బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్యశాస్త్రులువారు వ్రాసిన ఉపన్యాస పయోనిధిలో వివరముగాగలదు పైమతములనుగూర్చి శ్రీ శ్రీ శ్రీ వీరసామయ్యగారిచే వ్రాయఁబడిన సర్వార్థసారములో వివరములు గలవు,

క॥ కొందరు దశవిధనాదము

లందున పంచాకాశము నందుషడ్జక్రా

లందున లక్ష్యధ్యానమున

లందున హంసందుబుద్ధి నాటింతురోయీ। యోగములందు నటించుంతురోయీ॥ అందుసిద్ధులచేత నా। నందింతురు, కొంద। రెంద, రేమని నిబో। ధం జేయుందుము॥ నాటింతురోయీ॥ 109

తా. శిష్యా! కొందరు దశవిధనాదములందును, కొందరుపంచవిధ యాకాశములందును, కొందరు షడాధారముల యందును కొందరు పంచముద్రల యందును. కొందరు సగుణధ్యానమునందును, కొందరు హంసధ్యానమునందును, బుద్ధి నిల్పి ధారణచేయుదురు, కొందరు యోగమువలనను, కొందరు అష్టసిద్ధులవలనను, యానందింతురు. వీరందరేమనినను వారిమాటలను వినకుము. ఈపరిపూర్ణబోధనేనమ్మియుండుము.

విశేషాః:—దశవిధనాదములు=1 జల 2 భేరీ 3 మృదంగ 4 ఘంటా 5 శంఖ 6 వీణా 7 వేణు 8 తాళ 9 చిణి 10 చిణిచిణీ [ఓంకార] నాదములు. పంచాకాశములు=1 గుటా 2 చిదా 3 ధారా 4 మహా 5 హృదయాకాశము. ఇవే హృదయాకాశములని యందురు షడాధారములు=1మూల2స్వాధిష్ఠాన3 మణిపూర 4 అనాహత 5 విశుద్ధ 6 ఆజ్ఞేయములని ఆధారములపేర్లు. పంచముద్రలు - 1 ఖేచరి 2 భూ

ఖేచరి 3 ఉన్మని 4 శాంభవి 5 షణ్ముఖి ఇవే పంచముద్రలు (షడాధారములకు చక్రములవియు పంచముద్రలను లక్షణములవియు చెప్పుచున్న) యోగములు రెండు విధములు= 1 అభ్యాసము 2 జ్ఞానము, అభ్యాసయోగమే ప్రాణాయామ మనబడును. ఈ అభ్యాసయోగము మూడు విధములు=1 ప్రాకృతము 2 వైకృతము 3కుంభకము. (ప్రాకృతమే మంత్రయోగము, వైకృతమే లయయోగము, కుంభకమే హఠయోగము జ్ఞానయోగమే రాజయోగము. కావున మొత్తం యోగములు నాలుగు యనవి, మంత్ర, హఠ, లయ, రాజయోగములు అష్టసిద్ధులు=1 అణిమ 2 మహిమ, 3 గరిమ 4 లఘిమ 5 ప్రాప్తి 6 ప్రాకామ్య 7 ఈశత్వ 8 వశిత్వ అనునవి అష్టసిద్ధులందురు హంస అనగా కంటిలోని నల్లగుడ్డు వెనుకనుండు నాళము దీనినే బ్రహ్మనాళమందురు ఈపైనచెప్పబడినవి పూర్తిగా వివరించి వ్రాయుటకు వలనుపడకుండెను. ఇవి గురుముఖమునగాని వేదాంతగ్రంథము లందుగాని తెలిసికొనవలెను—

క॥ కొందఱు ముద్రలు గనవలె
నందురు మఱికొందఱధిక మాదురు దృష్టిన్
కొందఱు భజనే లెస్సని,
యందురు యివి యన్ని యెఱుకె యని తెలుసుకొనుమీ॥

[illegible] వినుమీ॥ ముందుగ బరిపూర్ణ । మున్నది, గని [illegible] నెగరకొట్టినజాలు॥ నని తెలుసుకొనుమీ॥

తా. శిష్యా! కొందరు పంచముద్రల నెఱుగ వలయునవియు, కొందరు సాక్షియైనద్రష్ట గొప్పదనియు, కొందరు భజనయే గొప్పదనియు, చెప్పుదురు. ఇవన్నియు నెఱుకయనియే తెలిసికొనుము. ఇదియెత్తో గని లేదు. పరిపూర్ణమును తెలిసుకొని యెఱుకను లేకుండ పోగొట్టుము.

క॥ దేవుని నీవు నెఱుఁగవు
నీవిప్పటి కెట్టి వాఁడవో నే దెలిపెద, నీ
కా వెట్టి బోధలెందుకు

కావున నద్దేవునిదిగో కనుఁగొనవోయీ॥ నామరూప। కర్మలేవోయీ॥ నీవా దేవునిలోన। నినులెస్స వెదకిన। నావల, ముచ్చట। నడుగోయి దెల్పెద॥ కనుఁగొనవోయీ॥ 111

తా. శిష్యా! దేవుని నీవిదివఱకు తెలిసికొనలేవు. నీ వెట్టివాఁడ వైనదియు నీకు నే దెలిపెదను. నీ కా వెట్టి బోధ లెందుకు? కావున దేవుని తెలిసికొనుము. దేవునకు నామరూప క్రియలుండవు. ఆ దేవునియందు నిన్ను నీవు బాగుగా వెదకి, పిదప నన్నడుగుము. తెలిపెదను. [అనగా పరిపూర్ణమునందు తానైన యెఱుకను వెదకిన తాను లేకపోవును]

క॥ మానవుఁడు సేయఁజూనిన
దానిని లోఁ దెలిగి చేయ దగునని మదిలో
నే నెఱిఁగి నీకు జెప్పితి

ప్రానుము రుచిబుట్టదేని పోని, నీమనసు। రుచిపుట్టితె। ప్రానునీమనసు॥ నేనేమియనబోతే। నీకేమితోచునో। లేనినిష్ఠురములు। లేకుండు జెలెస్స॥ పోని, నీమనసు॥ 112

తా. శిష్యా! మానవుఁ డేకార్యము జేయ నెంచినను ముందుగా దాని మంచిచెడ్డలు విచారించి, చేయవలయునని నామనస్సులో నే నెఱిఁగియే నీకు చెప్పితిని. నాయుపదేశము నీకిష్టము గలిగినచో చేయుము. అది నీకు సమ్మతిగానిచో వదలిపెట్టుము. నేనేమియో చెప్పుచుండిన నీమనస్సున కేమితోచునో; నాయుపదేశమును నీవు వేఱుగా భావించి లేని నిష్ఠురము పుట్టనుంచిది కాదు. కావున నే జెప్పుదానిని బాగుగా గ్రహింపుము.

క॥ పంచాక్షరంబులతోడ బ్ర
పంచము తానుద్భవించె బ్రణవాక్షర ముం
దాచు శ్రుతులెంచె దాన్నెఱు
కంచని నీవెఱిఁగి యెఱుగు ,మచలముదీనిన్! నిల్పకు మే
ఱక! నచలములోనన్॥ చంచల మతిచేత॥ చతురాక్షరెక్కువం॥ చెం
చెద వెందుకు?! యిడెనమ్మి యెఱుగుమి? ట్లచలముదీనన్॥ 113

తా. శిష్యా! ప్రపంచము పంచాక్షరముల వలనగలిగెననియు వానికి మూదు ఓంకార స్వరూపమయిన ప్రణవాక్షర ముండెనని శ్రుతులు చెప్పెను. దీనిని యెఱుకయని నీవు యెఱిఁగి తెలిసికొనుము పరిపూర్ణమున యెఱుకను నిలుపకుము. నీవు చంచలమనస్సు గలవాడవై చతురాక్షరీ మొదలగు మంత్రములెక్కువని తలపోయకుము

వి శే:—ప్రణవాక్షరము=అకార ఉకార మకారములుఓంకారము అగును. ఆదేయేకాక్షరి. పంచాక్షరములు. న.మః, శి. వ.యః. చతురాక్షరములు నమః. శివ. శివచతురాక్షరి నారాయణా. విష్ణు చతురాక్షరి.

క। ఎఱుకే చిజ్జడ మిూఁగ
మఱయఁగ బరిపూర్ణమేమి యనరాదధియూ
యెఱుక జగము లస్థిరములు
పరిపూర్ణము శాశ్వతమది పాటించికనరా । కావారెంటి ।
పాటినిలినరా గనముక్తిమున వీటి। నఱఁడు గుర్తెఱిఁగిన । దిరిగిపుట్టు
ముగాకి! స్థిరమై మనుపటివలె॥ పాటించి కనరా॥ 114

తా. శిష్యా! ఎఱుకే చిత్తును, జడమును, జగత్తును, అయి యున్నది. ఆలోచించి చూడగా పరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పుటకు నలవి గాదు. ఈప్రపంచమంతయు యెఱుకగానేయున్నదికాని యివి శాశ్వతములుకావు. పరిపూర్ణము మాత్రమే శాశ్వతమైనది. ఈరెంటి విర

యగును గురుముఖమున బాగుగా తెలిసికొనుము. ఈరెంటిసిగ్గయు మును తెలిసికొనిన నరుడు యీభూమిమీఁద తిరిగి పుట్టడు

క॥ కొందరు భూతము లయిదిటి
యందునఁ జిత్తంబునుంతు రధికములనుచుఁ
గొందరు నేమియు లేదని
యందురు గుఱు తెఱుఁగుమిన్ని యపశబ్దములురా। యివి యన్ని నిలువలు వని తెలియవలెరా॥ యెందఱేమనినసీ। కెందుకుబయలును। ముందఁగఁగని గుఱు। తెఁదుఁడ నీకిన్ని ॥యపశబ్దములురా॥ 115

తా. శిష్యా! కొందఱు పంచభూతములే శ్రేష్టములని వాటి యాదు మనస్సునిల్పుదురు. మఱికొందఱు నేమియు లేదనియందురు. సీవీ విధము లన్నియు తప్పులని తెలిసికొనుము. ఈతప్పులు నిలువ నే రవు. ఎందరెన్ని చెప్పినను, నీకెందుకు? నీవు ముందుగా పరిపూర్ణమును చూచి, యెఱుకను వదలి పెట్టుము.

క॥ కొందఱు కర్మము సేబా
గందురు, మఱికొంద ఱెక్కు- నందురు, తనువున్
గొందఱుప్రాణము లధికం
బందురునీకిట్టి! నట్టి యాశ లేమిటికి। వారితోఁ బొందు। చేసేవేమిటికి॥ నెందఱిమాట। లెన్నైననీబోధ। కింది వేగాని పై। కెగిరేవిశావిట్టు॥ లాశ లేమిటికి॥ 116

తా. శిష్యా! కొందఱు యజ్ఞాది కర్మములే యుత్తమమని యందురు. మఱికొందరు దేహమే యెక్కువనియందురు. కొందరు ప్రాణములును, ప్రాణాయామాది యోగాభ్యాసము లధికమని చెప్పుదురు. నీకిటువంటి యట్టియాశ లెందుకు? వారితో నీవుస్నేహ మెందుకు జేసెదవు? వీటిని మానుము. యెందరెన్ని చెప్పిననూ అవియన్నియును నీబోధకంటె తక్కువైనవేగాని హెచ్చునవిగావు

విశే:—అష్టాంగయోగములు 1 యమము 2 నియమము 3 ప్రాణాయమము 4 ప్రత్యాహారము, 5 ధ్యానము 6 ధారణ 7 మననము 8 సమాధి—

యోగములు 1 మంత్ర 2 హఠ 3 లయ 4 రాజయోగములు.

యాగములు 1 అశ్వమేధ 2 రాజసూయ 3 విశ్వజిత్తు 4 పుత్రకామేష్టి 5 సర్ప 6 సత్రయాగములు

చతుర్విధముక్తులు 1 సామీప్యము 2 సాలోక్యము 3 సారూప్యము 4 సాయుజ్యము.

చర్యాపాదచతుష్టయము 1 సర్వదేవాలయములుదర్శించుట 2 ఇష్టదేవతల నారాధించుట 3 ఇష్టదేవతల ధ్యానించుట 4 సర్వదేవతాస్వరూపములను భావించి తద్విన్నాయితరపదార్థము లేదని నిర్ధారణచేయుట.

క॥ తను వెఱుకలు రెండొక్కటి
యని, యనరాదనుచుఁ గొందఱందురు భువిలో
దను వెఱుకలు తుదినొక్కటి
గను, గన్పడకుండు రెండు గనరాయోయన్నా । రెండొక్కటి। వినరామాయన్నా ॥ అనుమానమిఁక నేల। యందఱిమాటలు । వినఁబోక నేబోధిం। చిన, రీతిఁ సిప్పుడు॥ గనరాయోయన్నా॥ 117

తా. శిష్యా! కొందఱు దేహమును మెఱుకయును నొకటే యని చెప్పరాదని యందురు. దేహమును మెఱుకయును యొకటిగానే కనబడుచు మరల రెండును వేఱుగానే కనిపించును. ఈ రెండును యొక్కటేయని తెలిసికొనుము. నీవు సందియబందక యందఱిమాటలను వినక నేబోధించిన విధమిప్పుడు తెలిసికొనుము.

క॥ కన్నుల ప్రక్కల వెళ్ళిడి,
తిన్నగ భూమధ్యమందు దృష్టినిలిపియు

దున్నది, వెన్నెలలో, బయు

లున్నాదను మందురెఱుక యదినిల్వదోయి। తనువుతో
బోవు, నని తెలియవోయి॥ ఎన్నితనువులువచ్చి। యేగినఁపూర్ణఁకక।
యున్నబయలుఁజూచి యుళ్ళక్కెఱుకనువిడు॥ మదినిల్వదోయి॥ 118

తా. శిష్యా! రెండుకన్నులప్రక్కనుబ్రేళ్ళనుంచి, కనుబొమల
మధ్యప్రదేశమును దృష్టినిల్పి చూచిన వెన్నలకనబడును. ఆవెన్నెల,
యందే బయలున్నదని యుపదేశముచేయుదురు. అదియే యెఱుక
ఆయెఱుకదేహముతోడ పోవునని తెలిసికొనుము. ఎన్నిదేహములు
వచ్చిపోయినను పరిపూర్ణము మాత్రము కదలకుండనుండును. దానిని
గురువర్యునిచే తెలిసికొని అసత్యమైన యెఱుకను విడిచిపెట్టుము.

క॥ జనులాత్మానుభవంబై
నను, ముక్తని పలికిరిట్లు నమ్మకు, మెఱుకే
కనరాదెచ్చట గురుకృప

ననుభవ మెవ్వరికినయిననామాట నిజమా అనుభవముళ్ళ।
క్కామాటనిజమా॥ వినజెప్పు నీరెండు। వివరించిపైమాట। వినినే
ముందరిబోధ। వినిపింతు వేవేగ॥ నామాటనిజమా॥ 119

తా. శిష్యా! ఆత్మను తెలిసికొనుటయే మోక్షమని కొందఱు
చెప్పిరి. వారిమాటలనునమ్మకుము. అది యెఱుకయేగాని వేఱుగాదు.
గురువుకృపచేయనుభవము యెవ్వరికిసరాదు. గురువాలాగునజెప్పెడు.
అది నిజముకాదు. ఈరెండును నీకు బాగుగా వివరించి, దానిపైముం
దరిబోధను వినిపింతును.

క॥ తనుఁదాగని ననుమోక్షం
బని పలికిరి, గాని, జనము లదినమ్మకుమీ
తనుఁదాను ఒట్టబయటను,
గనబోయిన తనకుఁదాని కానరాదోయి। విశ్వ ముతనకు॥

గానరాదోయి॥ తనవలన నైనదిగనుక। దానువిశ్వము రెండు। గనుఁగొం
చుటెట్లిక। గావున తనకుఁదాఁ॥ గానరాదోయి। 120

తా. శిష్యా! కొందరు, తన్నుదాను దెలిసికొనుటయే మోక్షమని చెప్పిరి. అదెనిజము కాదు వారి మాటలను నమ్మకుము. పరిపూర్ణమునందు తన్నుఁదాను దెలిసికొనబోయిన తనకుఁ దాని లేకపోవును. ఈప్రపంచము తనకు కనబడదు. ఈప్రపంచము తనవల్లపుట్టినది కావున; నిజము తెలిసికొనబోయినపుడు తానున్ను, యీప్రపంచమున్ను, కనబడకుండపోవును.

క॥ మాయగదా; లేనియహం
కారాయెఁగదా; తనకుఁదాని యచలమునొప్పిం
దాయెఁగదా; మాయన, లే
దాయెఁగదా; మాయచిత్ర మాయెఁగదోయి। సంశయ
మంత। పోయెఁగదోయి॥ మాయనమూలము। మాయచూచు చుండ।
మాయమైపోయెను॥ మాయకేయిదిచిత్ర॥ మాయెఁగదోయి॥ 121

తా. శిష్యా! లేని యహంకారమే మాయసుమా; పరిపూర్ణము తనకుఁదానే యయినది పరిపూర్ణమునందు మాయలేదుసుమీ! ఈ మాయ చిత్రముగా లేదా? నిసందియము లెల్లదీఱెనుగదా? మాయ యొక్క మూలమును మాయయే చూచుచుండ మాయ తనంతట తానే మాయమయి పోవును. ఇదిమాయకే చిత్రముగా గనఁబడును

క॥ లేనియహమున్న బయలును,
లేని ప్రపంచమును, దన్ను తెలిసగఁదనలోఁ
దాను విమర్శించిన, నా
లేనిది లేకుండు నవలలేదు యేమాట। ఇట్లన నయిన। లేదు
యేమాట॥ లేని యహమీబయట। లేనేలేదనిచూచి। లేనిది కలదని।
లేని మాటాడేవు॥ లేదుయేమాట॥ 122

తా. శిష్యా! 1 నిజముకాని యహామును, 2 నిజమైనపరిపూర్ణమును 3 లేని ప్రపంచమును, 4 తన్నును, చిక్కగా తనలోఁదాను విమర్శించి చూచి చూచినచోఁ; నిజముకానిదై నయహామును, ప్రపంచమును, యెన్నటికిని లేకుండబోవును. అవల యేమాటయును లేదు. దానిని చెప్పుటకే మాటయురాదు. శాశ్వతమైన పరిపూర్ణము నందు, లేసిహాయము లేదని కనుగొనిన పిమ్మట, నీవు లేనిదానిని కల దని చెప్పలేవు.

క॥ పరిపూర్ణ మెఱుక లెట్టివోఁ;
గురుముఖమున రెంటిలెస్స గుఱుతెఱిఁగెఱుకన్,
పరిపుచ్ఛుకున్న మృషయని
పరిశుద్ధపుబోధ యిదియె పాటించికనరా। శివరాముల।
పద్ధతియిదిరా॥ నరులు కొందఱుపల్కు। రెఱుకను మ్రింగి యిరా। పరి
పూర్ణమయ్యేనం। చెఱుఁగక చెడుటకై॥ పాటించి కనరా 123

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును, యెఱుకను, గురుముఖమున యెట్టివోఁ; తెలిసికొని ఈ రెంటి మంచిచెడ్డలను గ్రహించి, యెఱుకను యబద్ధమని వదలుటయే పరిశుద్ధమైన పరిపూర్ణబోధ దీనిని బాగుగా గ్రహించుము. ఇదియే శివరామదీక్షితులవారి మార్గము. మానవులు కొందఱు; యెఱుకను మ్రింగి పరిపూర్ణ మయ్యేనని చెప్పుదురు. అది పాడుచేయుమార్గము కావున నీవది వినకుము.

క॥ బిందువు తనువునఁ బుట్టును,
బిందువు తను విందిృయముల బృందంబసువుల్,
అందముగాఁ గలుగును, దే
నం దుదఁ బుట్టినదో తెలియ నజునికిఁదరమా। మూలము
లేని। దని తెలిసికొనుమా। అందుకె బయలున్న। దరసిమూలము లేని।
బిందాద్వది కంబుల। వేసు దెగ తెలియ। నజునికి దరమా॥ 124

తా. శిష్యా! దేహమునుండి బిందువు జనించును. ఆబిందువు వలన యింద్రియములతోఁ గూడిన దేహముగల అందమగు బిడ్డజనించును. ఇట్లుపుట్టుటకేది మూలమో దానిని దెలిసికొనుటకు బ్రహ్మకైనను దరముకాదు. అందువలనే నీవు పరిపూర్ణమును తెలిసికొని మూలములేని దేహముల జోలికిబోకుము. మూలములేని బిందువు మొదలయిన వానిమూలమును గ్రహింప బ్రహ్మకే శక్యముగాదు. నీకెందులకు?

క॥ జను లనిరి, దేవుఁడెవరికిఁ
గనరాఁడని, నామరూప కర్మజననము
ల్గన నతనికి లేవనియీ
జన వాక్యము బయలుకెపుడు సహాజమా వినరా। అనుమానము। చాలించికనరా॥ కని, నామరూపాది। కములున్న మోహముకను। వినబోక విడిచి। పెట్టిఁబోవు [తానంత]॥సహజమావినరా॥ 125

తా. శిష్యా! దేవుఁడెవరికినిఁ గనఁబడడనియును. నామరూప, క్రియా, జన్మములులేని వాఁడనియును, లోకులు చెప్పుమాటలు పరిపూర్ణమునకు సరిపోవును. నీవు సంశయములనెల్లవిడిచి, కనుగొనుము. కనుగొని నామరూప క్రియలతోఁగూడిన మోహమును నమ్మక విడిచి పెట్టుము. అంతమోహము తనంతటతానే పోవును.

క॥ అంతటఁగలదీ మోహమని
యెంతో వాదింపుచుందు రెఱుఁగని వారల్
ఇంతట నంతటఁ గనుపడు
నంతటిదేకాని మోహ యంతటఁగలదా॥ అదినిజమైనా। నగుపడవలదా॥ అంతటఁగలదో౹ప౹। యచలముగా నెఱుక। యంతటఁగలదని యనవాదు వినరాదు॥ అంతటఁగలదా॥ 126

తా. శిష్యా! జ్ఞానములేనివారు కొందఱు, యెఱుక యెల్ల చోటులందు నిండియున్నదని వాదింతురు. అది అక్కడక్కడ యుండు నట్లు కనబడునదేకాని; స్థిరముగానుండ దనికాదు. అంతటను నిండి యున్నదయినచో కంటికి కనబడవలయునుగదా? అట్లుకనబడకుండుట వలన యెఱుక, అంతటను గలదని చెప్పరాదు. వినరాదుసుమా; పరిపూర్ణ మొక్కటియే సర్వత్ర నిండియున్నదని నమ్ముము.

క॥ బయలాకసమని కొందఱు
భయపెట్టిన రాదునలప భయపడకుసుమీ
బయలందు శబ్దమున్నది,

బయలాకసమని నమ్మి బడుకునీచేత। శబ్దము లేదీ। భ్రమ యేదుచేత॥ బయలాక సముగాదు। పరిపూర్ణమనినమ్మి। నయముగ నెఱుకను। నమ్మకవిడిచిపో। బతుకు నీచేత॥ 127

తా. శిష్యా! కొందరుమానవులు, పరిపూర్ణమే యాకాశమని చెప్పిభయపెట్టుదురు. అందులకై నీవు భయపడకుము. పరిపూర్ణము నందు శబ్దమున్నచో యాకాశమేయని నమ్మనచ్చును. కానిపూర్ణము నందు శబ్దములేనందున యది యాకాశముకాదు. నీకీభ్రమయెందు లకు? ఎట్టిదయను పరిపూర్ణమేగాని యాకాశముకాదనినమ్మి, నేర్పుతో యెఱుకను నమ్మక విడిచిపెట్టినచో; ఆభ్రమ తనంతటతానే పోవును.

క॥ కలనేల్క యెఱుక బయలుల
కిలసామ్యముచేసి చూడు మీభ్రమతొలగున్
ఫలమేమి? పెక్కుచదువుల

వలనను జపయాగ యోగ వ్రతముల వలనన్। శమదమ ము।। శ్రమములవలనన్॥ తలకింపుచుగాంచబడ్డ। తనువునేగానన్న। కలమే ల్కనుసనతానెక్కడ। సిలువదట్టు లే॥ వ్రతములవలనన్। 128

తా. శిష్యా! పెక్కువగా చదువుటవలనను, జపతపములవలనను యాగయోగములవలనను, వ్రతములవలనను, శమదమాదులవలనను. నూరు యాగములు చేసినను ప్రయోజనము లేదు. తలక్రిందులతపముఁ జేసినను దేహమునీవుగానేరవు, నీభ్రమలన్ని నశించుట కొకయుక్తి పన్ని చూడుము. ఎట్లనఁగా యెఱుకను కలగాను, పరిపూర్ణమును మెలకువగాను భావించి విమర్శింపుము. "కలలోఁగనబడినవి మెలకువయందుఁ గనబడక మాయమగును అట్లే యెఱుకయందు కనబడిన దేహాదులు పరిపూర్ణమునందు మాయమగును. అప్పుడు నీకంతయు విశదమగును.

క॥ నీకలలోనిను నన్నును
లోకుల లోకములఁజూచి లోపల భ్రమచే
నాకరుణ వడసి మెలకువ
చేకొని కలకల్లఁజేసి చేరెద వెటకో॥ సర్వమునీతో॥ జేరెను వెటకో॥ ప్రకటముగబట్టి బయలెఱుకలీరీతి॥ నీకుఁ దెలిపిన వెనుక నిలువక వే వేగ॥ చేరెద వెటకో॥ 129

తా. శిష్యా! నీకలలోనిన్నును, నన్నును, లోకులను, లోకములను, చూచి నిజమని భ్రమ జెందుచున్నావు. మెలకువ గాంచి చూచిన యేవియునుండవు. అట్లే నీవు తెలిసికొనక యీప్రపంచమంతయు నిజమని నమ్ముచున్నావు. నీవు కలగాంచువానివలె యీకల్లను నమ్ముచున్నావు. ఇప్పుడు నా దయవలన జ్ఞానమను మెలకువనొంది వీటి నన్నిటిని కలలోనివని గ్రహింపుము. తరువాత నీవేమయ్యెదవో చూడుము. యిదంతయు నీతో జేరి యెక్కడనుండునో గ్రహింపుము. [అనగా జ్ఞానియయి పరిపూర్ణమునందు చేరును] పరిపూర్ణమును యెఱుకను తెలిసికొన్నపిమ్మట నీవు యెక్కడికి జేరెదవో తెలిసికొనుము.

క॥ హరికరనఖముఖ విదళిత
కరిమస్తక గళితమైన ఘనమౌక్తికముల్

దొంతికిన నెఱుకలు; గుంజిబలె
ధరియింతురు రెంటివెలలు తమ రెఱుఁగలేక। అట్లనేబోధ।
క్రమ మెఱుఁగలేక॥ పరిపూర్ణబోధను। నెఱిఁగింపుచుండియు। మెఱుకకే
కొందఱు। మఱిగేది మర్మము॥ తమ రెఱుఁగలేక॥ 130

తా. శిష్యా! సింహముయొక్క కాలిగోళ్ళచే జీల్చబడిన యేనుఁగు కుంభస్థలములనుండి రాలిన గొప్పవగు ముత్యములను, ఎఱుకల కులస్థులు గురివిందపూసలవలె ధరింతురు. వారికి ముత్యములయొక్కయు గురిగింజలయొక్కయు విలువ తెలియదు. ఆవిధముగనే; పరిపూర్ణబోధను చెప్పుచుండినను దాని ప్రభావమును, యెఱుకయొక్క అల్పజ్ఞతయు కొందరు తెలిసికొనలేక, యెఱుకనే నమ్ముదురు. వీరికి యీ రెంటితారతమ్యము తెలియదు.

క॥ తనువో, బహిరింద్రియములో,
మనసో, ప్రాణములో, విషయ మమతో; నేనం
చని, నీవని, యది, యిది, యని
యనుమానించెదవదేల। యదిత్రోవగాదు। నీవెన్నడు। వది
వినలేదు॥ వినుమీ పరిపూర్ణము। గని, లేనియామీఁది॥ తనువధికము
లే। దనిగురువుచేఁ దెలియుము॥ యిదిత్రోవగాదు॥ 131

తా. శిష్యా! నేను, నీవు అది, ఇది యని చెప్పునది; శరీరమా। లేక బహిరింద్రియములా? లేక మనస్సా? లేక ప్రాణములా? లేక విషయములా? లేక మమతయా? అని యనుమానించెద వెందులకు అది సరియగు మార్గముకాదు. నీవిదివఱకెన్నడును దీనిని వినలేదు. కావున చెప్పెదను వినుము. పరిపూర్ణబోధను తెలిసికొని, ఆపైని దేహమధికము కాదని గురుముఖమున తెలిసికొనుము—

క॥ నిను, నను; బ్రపంచమును, నిజ
మని యెఱిఁగెడు నెఱుకచేత నచలమును. గనుం

గాని నను జగమని యెఱిఁగెడి

యెఱుకను తఱుణ మెఱుఁగుము సిద్ధవివేక । చాలు నీకది యు।
మెఱుఁగుదాక ॥ నిను నన్నుఁ బైరెం । డిటిరెం విశ్వమును బయ । లన
రాదన్న । దసి గుర్తు లేకుండు ॥ సిద్ధవివేక ॥ 132

తా. మంచివివేకముగల శిష్యా! నిన్నును, నన్నును, లోకమును, నిజమని తెలిసికొనెడి యెఱుకచేత పరిపూర్ణమును తెలిసికొనుము. తరువాత, మనలను శాశ్వతముగా నెంచు నెఱుకను విడిచిపెట్టుము. నీకీపద్ధతి తెలియువరకును, మనలను, యీజగమును, బయలని చెప్పరాదు. అవి బయలని చెప్పుటకు గుర్తుగూడయు లేదు.

క॥ ప్రొద్దున నిద్దుర మేల్కని
వద్దికి నేతెంచి, గురుని వక్త్రజనితమౌ
సుద్దులు, మ్రొక్కి వినుము, యే

ప్రొద్దుని, బలుముద్దుసుమ్మి పుట్టినందులకు । గురుచరణము
లు । పట్టినందులకు ॥ సిద్ధమౌభక్తిచే । నీవిట్లు చేసితే । దిక్కైనబోధ ।
తెలుగుచూపుచు. నీవు ॥ పుట్టినందులకు ॥ 133

తా. శిష్యా! నీవు తెల్లవారుజామునసే లేచి, శ్రీగురుని దగ్గరకు వెళ్ళి, ఆయనకు భక్తితో నమస్కరించి, ఆ గురుబోధనము విషయములను వినుము. ప్రతిరోజును యిట్లు చేయుటచే నీవు భూమిమీఁద పుట్టినందులకును, గురుశుశ్రూష చేసినందులకును, యెన్నఁడు ఫలమైన సార్థకమైన కార్యమగును. మంచిభక్తిచేత గురుచరణారవిందముల నాశ్రయించితివేని; నిన్నాతఁడు చక్కగా దిద్ది, బోధ యొక్క రహస్యమును తెలుపును:—

క॥ గురుఁడు పరిపూర్ణమును, జూ
పెఱుకే లేదనుచుఁ దెలిసి, యొకదలపకుమా

చెలఁగించక, విడిపోవునె,

మొఱక నరుల్ సాధనముల నెన్ని చేసినను। లక్ష్యణముద్రి।
లెన్ని చూచినను॥ హరిహరబ్రహ్మ। సురాసుర ముఖులైన। ధరణీసు
రాద్యష్టా। దశజాత్యుద్భవులైన॥ నెన్ని చేసినను॥ 134

తా. శిష్యా! మానవు లెన్నిసాధనములుచేసినను, లక్ష్యణ
ముద్రి లెన్నిచూచినను, మొఱక వదలిపోనేరదు. బ్రహ్మవిష్ణుమహే
శ్వర సురాసురులైనను, బ్రాహ్మణులాదిగా పదునెనిమిది జాతుల
వారైనను, గురు పరిపూర్ణమును చూపి "యిఁక మొఱకను దలపకు
ము, అదిలేదు" అని మొఱంగించే వరకున్ను మొఱక వదలిపోనేరదు

విశే:—(౧) జ్ఞానసాధనములు—1 శ్రవణము, 2 మననము, 3 విధి,
4 ధ్యానము— సాధనములు= 1 శమము 2 దమము 3 ఉపరతి
4 తితీక్ష 5 సమాధి 6 శ్రద్ధ—

(౨) లక్ష్యణముద్రిలు— 1 భూచరి 2 ఖేచరి 3 మధ్యమ 4 శాం
భవి 5 షణ్ముఖి—

(3) పదునెనిమిది జాతులు 1 బ్రహ్మ 2 క్షత్రియ 3 వైశ్య
4 శూద్ర 5 వ్యాపారిక 6 గోరక్షక 7 శిల్పిక 8 పంచాణ 9 కుంభ
కార 10 తంతువాయ, 11 క్షౌరక 12 రజక 13 వస్త్రచ్ఛేదక 14
చర్మకారక, 15 తిలఘాతక 16 లుబ్ధక 17 చండాల 18 మాతంగ
జాతులు—

క॥ బలధన విద్యా ధైర్యం
బులు, చక్కదనంబుసత్త్వబుద్ధ్యాదులిలం
గలలోనివి, లేనివను

ష్యుల జగమును దననుఁదాను జూచి మానవుఁడు। మేల్కా
నినేని। చూడలేఁడొకడు॥ కలమేల్కొ లెఱకబయు। లులకట్లుజతగూర్చి
కల నొసఁకల, దేశి। కులచేవీడితెచాలు॥ చూచి మానవుఁడు॥ 135

తా. శిష్యా! బలమును, ధనమును, విద్యయును, ధైర్యమును, చక్కదనమును, మేలైన బుద్ధియును, ఇవియన్నియును కలవంటి వని తెలిసికొనుము. కలలోఁ గాంచిన లోకము, మేలుకొని చూచిన నేమి యుకనబడదు. కల మెలకువలకున్న సంబంధమునవలెనే, యీలోక పరిపూర్ణములకు జతకూర్చి, గురు కృపచే విమర్శించి, కలను, యీలోకను విడిచిపెట్టుటమంచిమార్గము.

క॥ ఈవట్టి బట్ట బయలును
నీవిప్పుడు నుండజూచి నిజముగ నిలుక
న్నీవని నేనని జగమని
భావింపుము పిదపదీని బాయుమనిశమున్। నోమనుజనుమా। నీవహర్నిశమున్॥ శ్రీవనితా శారద। జీవ సంభవభవ। దేవేంద్రాగ్రు లనింక। సేవించ తలపేల॥ బాయుమనిశమున్॥ 136

తా. శిష్యా! ఈసర్వములమైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొని సిద్ధమునినమ్మి, నీవును, నేనును, ఈజగమును, యీలోకయని భావించి, తరువాత యీలోకను వదలిపెట్టుము. సదా ఈభావమును వదలక పోకుండ నుండుము. లక్ష్మి, సరస్వతి, గౌరి దేవులను, బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాది దేవతలను। పూజింపవలయుననెడి భావము నుంచుకొనకుము.

విశే:—సగుణధ్యానము చేయరాదు.

క॥ లేదనక మున్నదిదిగో
నేఁదెలిసితి ననకుదీని నీవెఱిఁగెదవా,
కాదది నీచేదెలియను,
యేదిరసన్మాత్రసమితి యీబట్టబయుట। దీనికిసాటి। నుడి యెచ్చోటు॥ వాదేలనిఁక యెఱుక। తోఁదీసికనిపెట్టి। పోపోలు నెఱుకకు। కేదిబట్టదుచాలు॥ యీబట్టబయట॥ 137

తా. శిష్యా! నీవు, పరిపూర్ణము లేదని చెప్పకుము. "ఇదిగో యున్నది నేను తెలిసికొంటి" ననియు చెప్పకుము. నీవు దీని నెఱుఁగ లేవు. తెలిసికొనుటకు యీపరిపూర్ణమునందు పంచతన్మాత్రలు లేవు. పరిపూర్ణమునకు సరియైన దేదియును లేదు. వాదములు పెట్టుకొనక యెఱుక చేత పరిపూర్ణమును తెలుసుకొని, యెఱుకను విడిచిపెట్టుము. నీకు సుఖదుఃఖములు పొందవు—

వి శే:—పంచతన్మాత్రలు=1 శబ్దము 2 స్పర్శము 3 రూపము 4 రసము 5 గంధము.

క॥ కనవచ్చునదిట్టిట్టని,
యనరాకుండునది, బయలు నజె కనుగొనుమీ,
కనరాకపో తె శూన్యం
బనుమిట్టిది యట్టిదనుచు బలుకవచ్చినను। నెఱుకయా
పోపలికిజొచ్చినను॥ వినుమాబయటను నేవే। మనిననొప్పెదగాన॥
ప్పను నీమాటను నీజె। ప్పినరీతిగనరాగ॥ బలుకవచ్చినను॥ 138

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమను కనబడునదియనిగాని అట్టిట్టిదని గాని చెప్పుటను సాధ్యముకాదని తెలిసికొనుము. దానిని యిదిగో; చూడుము. నీకు కనబడనిదాని శూన్యమని చెప్పుము. పరిపూర్ణమిట్ట ట్టిదనినను, యెఱుక పరిపూర్ణమందు జొఱబడెననియైనను, చెప్పిన యెడల నేను నవ్వుదును. నేను నీకు చెప్పినవిధమున పరిపూర్ణమునుండి చెప్పదవేని నమ్మెదను.

క॥ కనవచ్చు బయలు లేదని
యనవచ్చునె, యిట్టిదట్టిదనవచ్చునె, ఛీ
యనరాదెఱుకను నెన్నడు
...ను నె నీబయలునెల్ల కాలమునుంచుంది। దీనందెఱు, కే

కాలము లేందీ॥ వినుము లేనెఱుకను। వివరింపు శూన్యమై,యనుమాన
మేయెఱుక। గనువిశ్వపుట్టిదే। ఙ్ఞాముంచుందీ॥ 139

తా. శిష్యా! కనబడుచుండునట్టి పరిపూర్ణమును లేదని చెప్ప
రాదు. ఈపరిపూర్ణమిట్టిట్టిదని చెప్పుటకు సాధ్యముకాదు. యెఱుకయే
నిజమని చెప్పుదమా? ఛీ; అట్లు చెప్పరాదు. ఙ్ఞానవనే పరిపూర్ణము
సర్వకాల సర్వావస్థలయందు శాశ్వతముగానున్నది. దీనియందెఱుక
యేకాలమందును యుండదు. బాగుగా విచారించినచో యెఱుక
శూన్యమై యనుమానప్రాయమై నిలుచును. ఆయనుమానమే యెఱుక
యని తెలిసికొనుము ప్రపంచము యెఱుకవలన బుట్టినదికావున, అది
యును నిజముగానిదని తెలిసికొనుము.

క॥ పరిపూర్ణమనిన నెట్టిదో,
యెఱుకెఱింగిన నెఱుక పైట కేగినయెఱుకే
యెఱుకకు శూన్యంబయ్యెను
యెఱుకను జనియించినట్టి యీవిశ్వమంత। యెఱుకయుండ
గానె। నెఱుకవిశ్వము. లేనెఱుకే యివిగూడ। నెంతోవింతైతోచు॥
యీవిశ్వమంత॥ 140

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనఁగా యెటువంటిదో తెలిసికొనిన
యెఱుకతాను వెంటనే పారిపోవును. అట్లుపారిపోయి యెఱుకయే
తాను శూన్యమని తెలిసికొనును అంతట యీ శూన్యమందుబుట్టిన
ప్రపంచము శూన్యమై యెఱుకకంటె దూరముగా తొలఁగును.
యెఱుక పరిపూర్ణమును గాంచనిముందు, తానును ప్రపంచమును
వింతవింతగా కనబడుచుండును.

క॥ గురుమూర్తి చూపకున్నను
పరిపూర్ణం బెట్లుతనకుఁ బ్రత్యక్షమగున్
గురుమూర్తి చూపెనేనియుఁ,

పరిపూర్ణము తనకులెస్స ప్రత్యక్షమకా—! మాటి
యెఱుక! పాఱిపోవునురా॥ యెఱుకపోయిన వెనుక! నదికాప్రత్యక్షము
యెఱిగిట్టి దట్టిదం! చెప్ప వారలమీఁద॥ ప్రత్యక్షమకారా॥ 141

తా. శిష్యా! గురువుబోధించకున్నచో పరిపూర్ణము ...
ప్రత్యక్షముకానేరదు. గురువుబోధించినచో చక్కఁగాతెలియును. ...
పూర్ణమును తాను చూచిన వెనుక యెఱుక పాఱిపోవును. ...
పోయినపిమ్మట పరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పువారెవరును,

క॥ పరమపదమనఁగ, బయలనఁ

గురుగుహ్య, మనంతయనిన గోప్యంబనినన్

పరిపూర్ణ, మచల మనినను

తిరమనఁగా, బట్టబయలు తెలియుమాయప్పా! తెలివిని
తెలివిమానప్పా॥ యెఱుక చెఱిగినదాని,! నెఱుక మీఱినదాని,
నెఱుక మఱపులులేని! పరవస్తువన, బయలే! తెలియుమాయప్పా!142

తా. శిష్యా! పరమపదము, బయలు, గురుగుహ్యము, అనం
తము. గోప్యము, పరిపూర్ణము. అచలము, తిరము, అను పేళ్లన్ని
యును బయలునకు మాఱుపేళ్ళని తెలిసికొనుము అటుల తెలిసి
బుద్ధితో తెలిసికొన్న తెలివిని వదలిపెట్టుము. ఎఱుకను ...
యెఱుకను మించినదియు, ఎఱుకమఱపులులేనిదియు, అనగ ...
మైనవస్తువే పరిపూర్ణమని తెలియుము.

క॥ బట్టబయలనుచు దీనికి

గొట్టమొదల్ పేరులేదు ముదమున, నెఱుకే

పుట్టియుఁ బేరిడి దీనికి

ఒట్టుకల వ్వాడిలేక పాఱిపోవురా! కనరాదిది ...
నేరదురా॥ పుట్టి చచ్చుచుమళ్ళి! పుట్టిగిట్టుచునుండు! పుట్టితిట్టు ...
నెఱుకే బయలునుజూడ॥ పాఱిపోవునురా॥ 143

తా. శిష్యా! దీనికి మొట్టమొదట బట్టబయలని పేరు లేదు. దీనియందు నెఱుక పుట్టి తరువాత దీనికి పేరుబెట్టి దీనికడ నిలువఁ జాలక పాఱిపోవును. కాని, యెఱుక యీపరిపూర్ణ మందుండక, దీని యంతు చేరనేరక, మాటిమాటికి పుట్టుచు చచ్చుచు నుండును. ఎఱుక పరిపూర్ణమును చూచినయెడల నేయవస్థలు లేక పారిపోవును.

క॥ వినుమా నేనని యెఱిఁగెడి
తనువందున లేదుబయలు తానిండినదా.
గనుఁగొను మదిగనుఁ గొనియీ
తనువును విడనాడుమింత తడవేలనోయీ॥ యీపనికింత॥ గడువేలనోయీ॥ అనుమానముంటె॥ యాఘనులైన, శివరాములను॥ దీక్షితులు చేసిన॥ యచలగ్రంథము నందు॥ సరిచూడవోయీ॥ 144

తా. శిష్యా! ఇది వినుము. నేను నేనని యహంభావమువహించు శరీరమందు పరిపూర్ణము లేదు. బయలు సర్వత్రనిండియున్న దని పరికించి, నీమనస్సు నదానిని గనుగొని యీశరీరమును విడిచిపెట్టుము. ఇందుల కాలస్యమేల? దీనికి గడువు కావలయునా? ఇందులకనుమాన ముండినచోఁ పాపరహితులగు నాగురువర్యులు శివరామ దీక్షితులవారు రచియించిన యచల గ్రంథమునందు సరిచూచుకొనుము. నీయనుమానము తీరును.

క॥ దేహాకారము గానిది
యాహంభావంబులేని యఖిల జనులు, దా
సోహం సోహంబనినను,
మోహాముజెందనిది బయలు మొదలెఱుఁగవలెరా॥ నుఱిగిన యెఱుక॥ తుదకరుగవలెరా॥ కోహంకస్త్వంబని॥ కూతలుగూసెడి దేహిదేహములని॥ తెలియనిదీబయలు॥ మొదలెఱుఁగవలెరా॥ 145

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమునకు దేహము లేదు. అహంభావ

మును వదలిన మనుజులు దాసోహంబని చెప్పను, అది మోహము
జెందదు. దీనిమూలమును తెలిసికొనుము. తెలిసికొన్న
మారముగా తొలగును. "నేనెవండను? నీవెవండవు?" అ
నాయునవి "దేహిదేహము" లని యీపరిపూర్ణము తెలియును.

విశే:—దాసోహం= నేను దాసుడను, సోహం=
పరమాత్మసంబంధ మయిన శక్తియు—

క॥ ఏవస్తువు చేతనుదా
నావిర్భవమొందు దేహమును తనువంచున్
ఆవస్తువె దానికి, వి
త్తై వెలయును దాన్నిసాక్షి ద్రష్టనుగనుమీ। యె
స్పష్టము వినుమీ॥ భావించి చూచుటా। బట్టబయలునుభూ
యావిత్తుచెట్టున్న। దరయగవిత్తనే॥ దష్టినుగనుమీ॥ 146

తా. శిష్యా! ఏవస్తువ చేత శరీరమును నట్టిచెట్టుపుట్టునో, యా
వస్తువే శరీరమను చెట్టునకు విత్తనమగును. అదియేసాక్షి. అదినే
ద్రష్టయని తెలిసికొనుము. అది నీవెటేంగితివేని యంతయు స్పష్ట
మగును. భూమియను పరిపూర్ణమందున్న చెట్టువంటి దేహమునకు
విత్తనమువంటి దష్టినుగనిన యెఱుక స్పష్టపడును.

క॥ ఏపరిపూర్ణము మేనికి
లోపలవెలి నిండియుండు లోపములేకన్,
ఆపరిపూర్ణమె।జగతికి,
లోపల వెలినిండి దానిలోనే యున్నదిరా। పయి
లేనివెన్నటిరా॥ ఈపూర్ణబోధచే। పైప్రపంచశరీరమూపము
మీాపట్లనే దాని॥ లోనేయున్నదిరా॥ 147

తా. శిష్యా! ఏపరిపూర్ణముదేహమునకు లోపలను
నిండియున్నదో; ఆపరిపూర్ణమే యాప్రపంచమునకు లోపలను వెలు

లను నిం డి దానియందేయున్నది పైఁజెప్పబడిన దేహముప్రపం
చము లేనివని తెలిసికొనుము. యీ రెంటిని గణనసేయకుము యీపూర్ణ
బోధవలన శరీరప్రపంచముల దూరముజేసి, నిలిచియున్న పరిపూర్ణ
మును గ్రహింపుము.

క॥ ఎఱుకనగా నెఱుగుట, మఱి
మఱుపనగా నెఱుకతనను మఱుచుట, యీరెం
డెఱుఁగసిదే యయలన, నీ
వెఱిగెఱుకను మఱుపు మిప్పు డెఱుకచే విడరా। విడిచితె
పైమాట। ఱెఱిగేదెవ్వఁడురా॥ యెఱుకే పరిపూర్ణమని। యెదిరించి
వదిరేవు। పరిపూర్ణమైతె మా। పరబయలందలిదాని॥ నెఱుక చేవిడరా॥

తా. శిష్యా! ఈసకలవస్తుప్రపంచమును తెలిసికొనుట యెఱు
కనియును, అట్లు తెలిసికొన్న తెలివిని మఱచిపోవుట మఱుపనియును
ఈ రెంటిని యెఱుఁగసిదే పరిపూర్ణముసియును. నీవు తెలిసికొన నెఱు
క మఱపుల రెండిటిని యెఱుకచేత వదలిపెట్టుము. యెఱుకను విడిచిన
పిదప పైవిషయమెఱుఁగు వారెవ్వరును లేరు. యెఱుకను పరిపూర్ణ
మనబోకుము. యెఱుకే పరిపూర్ణమయినచో బయలునందు నూపుము
(అనగా యెఱుక బయలునందుండదు.)

క॥ లేదన్నను గనుపడు గద
నేదెలిపెద నన్నబయట నేనిలదుగదా
నేదీని వెనుక గదనా
కేదోమూలంబిదేగ నిఁక లేదెచ్చోటు। గనుకను। శ్వక్కే
ననుమాట॥ సకలవస్తు విషయ। సాక్షిత్వముఁగదా। నోఁ మాప న్న
యుంట। నూహింపుమనుభ్రాంతి॥ యిఁ లేదెచ్చోట॥ 149

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము లేదనిచెప్పినను గనుపడును,
నేను దెలిపెదనని యన్నచో, నేనను అహంభావము పరిపూర్ణము

నందు లేదుగావున, వెనుకది పరిపూర్ణమునకు వెనుకవచ్చును. నాకు మూలమయినది యిదేగాక మరేదియును లేదు. కావున నేనుయనునది యబద్ధము. నేనుఅనునది పోయినపిమ్మట మొఱుక మాయమగును. ఎల్లవస్తువిషయ సాక్షిత్వములకును తాను నొకటే తీరున నుండుటచే యచలమును తెలిసికొందుమను(భ్రాంతి కలిగినది. కావున యచలమును గాదుము.)

క॥ సత్యమగు ఒట్టబయలు, స
త్యమ్ముగు నెఱుక గాక సద్గురుకృపచే
సత్యముగాను గనుంగొనుకను,
సత్యముగా నమ్మియుండె చాలుచాలన్న । వానితోటి సాటెవ్వరన్న॥ సత్యాసిత్యములయొక్క। నిర్ణయమెఱిఁగి। నిత్యుఁడై। యుండెడు। నిజబోధగిలిగితే॥ చాలు చాలన్న॥ 150

తా. శిష్యా! నిజమైన పరిపూర్ణమందు అబద్ధమైన మొఱుకను సద్గురుని దయవలన, సిజమైనది కాదని తెలిసికొని నమ్మకముగా నున్నచో చాలును. అట్టివానితో సమాను లెవ్వరును లేరు. ఏది సత్యమో, ఏదిసిత్యము కాదో, వాటిని నిర్ణయించి నిత్యుఁడై యుండెడి గురుబోధ గలిగినచో అదియే చాలును.

క॥ పరిపూర్ణములోఁ దోఁచిన
మొఱుకే కలలేనిమొఱుక నెఱిఁగిన వృషభా
మఱుఁగెఱుక నెఱుక దెల్పిన
నెఱుగుట మేల్కనదనుసుమ్మి యిదియేమఱుపుమా
సద్గురునాథ॥ కెదిరి మీరకుమీ॥ మొఱుక నారీతిగ। నెఱిగిపోయిన నెనుక। పరిపూర్ణముకట్టుండు। పలుకరాదట్లుండు॥ నిదియేమఱుపుమా॥

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము నందుఁ దోఁచినమొఱుక కలవంటిది. మఱి లేని మొఱుకను తెలిసికొన, యత్నించినచో అబద్ధమౌను, మఱు

గెఱుకను, యెఱుకను, తెలిసికొన్న యెడల మేలుకొనుటయు తెలిసికొనుటయు జరుగదు ఇది పారలౌకికము. గురువుచెప్పిన దానికి యెదురు పలుకకుము. యెఱుక యూహగ్రాహ్యము తన్నుతా నెఱిగి మాయమయిన తరువాత. పరిపూర్ణమొక్కటే నిలిచియుండును పరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పుటకు సాధ్యము కాదు. (అవాఙ్మానసగోచరముగా నుండును)

క॥ నేటగు కాటుకపఱ్ఱుల
కూటమిదైన నడుమనల్ల గ్రుడ్డున్నది, యా
మేటైన గ్రుడ్డునడుమును,
నాటుక నొక తేజమున్న దటుగాననన్నా। బట్టబయలు
నలవందునన్నా॥ పటుతర సోణను। భ్రమనీ పీతాది। పటలములో
నుంచి। పరమైతా వెలుగొందు॥ నటుగాననన్నా॥ 152

తా. శిష్యా! కాటుక పఱ్ఱులతోఁ గూడినట్లు కంటినడుమ నొక నల్లగ్రుడ్డుండును. ఆగ్రుడ్డునకు నడుమ నొక తేజమున్నది. (దానికే ఆపోజ్యోతియనిపేరు.) దానిని నీవు కనుఁగొనుము. అది యెఱుపు. తెలుపు నీల, పచ్చ, మొదలగు వర్ణములకు మీఱి బట్టబయలు దివ్యముగ ప్రకాశించుచుండును. దానిని బాగుగా తెలిసికొనుము.

క॥ వినుమెఱుకె యదిగనుగొను
వినుతింపఁగ బయలటన్న వినుతెరువనినఁ
తనుఁగొన బాత్రలు గనుపడు
తనువన నవయవములన్ని తగదొంతియనిన। గుండలిభూతతతిజాగ్రతనిన వినుమట్లు యెఱుకన్న। వివరింతు తత్వాలు। మనసందు గట్టిగ। మఱువకు మామాట॥ తగదొంతియనిన॥ 153

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును యెఱుకేకనుగొనును. ఈ యెఱుక

నొక్కొక్కచోట నొక్కొక్కపేరున పిలుతురు. ఈమాటలన్నింటిని నీమనస్సునందుంచుకొని మఱువకుండ నుండుము. బయలు, తైజస్త్ర పాత్రలు గనబడు తనువు, అవయములదొంతి, కుండలి, భూతతతి, జాగ్రత, మొదలయిన్నియు మెఱుకయొక్కతత్త్వములు.

కII సారె నరఁటి దుంపయనిన ను
దరువులు ధనమనిన గనులు ధారుణియనినన్
గిరియన్న రాళ్లగుట్టన
ధరణిన్ ముళ్ళనిన తత్త్వ తతిమెఱుకంచనిన। మెఱుక
సుస్థితి। తెప్పనగనిన॥ నెఱుక చేసిన విశ్వ। మెఱుకవంటిదె బయలు
నెఱుకగురైతెఱిఁగితా! నెఱిగితే పరిగత్త్వ॥ తతిమెఱుకంచనిన॥ 154

తా. శిష్యా! సారతీగయన్నను, అరటిదుంపయనినను చెట్లె యగుచున్నవి. భూమియన్నను, రత్నములన్నను, ధనమే యగు చున్నవి గిరియన్నను, రాళ్ళగుట్టయన్నను. కొండలేయగుచున్నవి. అట్లే ముళ్ళనినను తత్త్వములన్న మెఱుకయొక్క తత్త్వములేయగును. మెఱుకను బాగుగా కలుగొని ఆమెఱుకచేఁగలిగిన యీప్రపంచమంతయు, అబద్ధమని తెలిసికొని, అట్టిలేనిమెఱుకను పరిపూర్ణమందు తెలిసికొనుటయే సరియైనపద్ధతి.

కII పెనుమాయనుజూడుమ యిదె
జనకునిజఠరరంబువలన జననీగర్భం
బుఁన జొచ్చి మాఱురూపున
జనియించును నవయవములు జనితమైభువిని। వినఁగనఁదిన
మూర్కొనవచ్చునని॥ దినదినమభివృద్ధి। దీనిచే బయలునుః॥ నొసి
యీమాయల మఱల॥ గదమాయించుముపోసీ॥జనితమై భువిని॥ 155

తా. శిష్యా! ఈపెద్దమాయను జూడుము తండ్రికడుపున రేతస్సు రూపమునందుండి తల్లికడుపులో ప్రవేశించి, అవయవములు

గల్గి మాయరూపములతో శిశురూపమును భూమియాదీ దేహము పుట్టును. ఇదివినుటకు, చూచుటకు, తినుటకు, నాసనచూచుటకు, అలవాటుపడి దినదినాభివృద్ధి జెందును దీనిపహాయమున పరిపూర్ణ మును తెలిసికొని, యా వాయలను గడచి మాయారూపంబైన శరీరమును వదలుము—

క॥ పెట్టియలోపలి గారడి
చెట్టుపయిన్ గానవచ్చి చెట్టునిచూడన్
గట్టుపయినోచు నిది, కను
కట్టుసుమీ! దీనివలెనె గనుపించు నెఱుక। అంతలోనె చటు। గనుపించదెఱుక॥ దిట్టగురుబోధచే। పట్టియెఱుకను, తిరిగి పుట్టకుండగ దాని! పట్టిముంచుము, లేపదే॥ గనిపించుదెఱుక॥ 156

తా. శిష్యా! గారడీవాడు, ఒకానొకవస్తువును పెట్టెలో నుంచును. ఆవస్తువులను పెట్టెతెరచి చూడగా పెట్టెలోలేక చెట్టు మీద గనబడును. మరల కొంతిసేపటికి యావస్తువు చెట్టుమీద నుండక గట్టుమీద నుండును. మరల కొంతసేపటికిఎక్కడను కనబడ కుండును. ఇది కనుకట్టువిద్యసుమా! దీనివిధముగనే నెఱుకకూడ ఒకప్పుడు కనుపించియు మఱొకప్పుడు కనబడకయు నుండును. లేనిదె యెఱుక కనబడియు, కనబడకయు నుండును. గురుబోధచే నెఱుకను తెలిసికొని మఱల పుట్టకుండునట్లుగా దానిని నాశనము చేయుము.

క॥ నేననని బ్రహ్మములోపల
లేనిది స భవమునొంది లీలతనను దా,
మేనుజగములై వెలసెను,
నేనది మృగజలమురీతి నిజముగానదు ము।లోనుల నెను। గజ బిజవినుము। మానసమున వాని। మూలకామోదించి। దాని బోధను। దగునంచు వినిజేసితి॥ నిజము గాదనుచు। 157

తా. శిష్యా! నేను నేనని చెప్పునటువంటి, పరిపూర్ణమునందు నా యొక్క కల్పిత తనకుదానే శరీరముగను ప్రపంచముగను పరిణమించెను. నేననెడి "అహంకారము" ఎండమావులవలె నిజము కాదని లోకులు నోటికివచ్చినట్లు మాటలాడుమాటలను, నీవువిని మనస్సునందు సరియగునా? కాదా? యని గ్రహించుటకే ఈపరిపూర్ణబోధను నీకు తగునని చెప్పుచున్నాను.

క॥ కలనెడ బాసిన మనుజులు
కలలోపలి పనులుసేయఁ గలవారలె, యా
కలవారుగారు, నాగల
నలెనెఱుకను బట్టి బదలె వదలెఱుకలోన। గలదనిసేయు।
వలదెఱుకలోన॥ కలవారంచనినోట। బలుకుట యరయక। పలికిన
వారికిఁ। దొలఁగదు పాపము॥ వదలెఱుకలోన॥ 158

తా. శిష్యా! కలగనువారు యాకలయందలి పనులనుచేయుదురుగాని మేలుకొన్న తరువాత యాపనులను జేయలేరు. అటులనే గురుకృపచే నెఱుకను వదలినవారు, మఱల యెఱుకను జిక్కరు. వీరు పరిపూర్ణజ్ఞానులు, వీరిని కలలోని వారని చెప్పినవారికి పాపము విడవకుండును.

క॥ గుడమే, మధురము, మధురమె,
గుడ, మీగుడ మధురములను గొనకొనితొలుతన్
బొడమినదే తన సరిగా
బొడమిన దొకటిగను రెండు పోనట్టిగదరా। తను వెఱుక। లిల్లు ... గదరా॥ ... లు, ని। ప్పుడె మే నెఱుకలజోలి విడరా ... పెడచెప్పి ... పోవట్టగదరా॥ 15[illegible]

... శిష్యా! ... పంచదార, పంచదార ... బెల్లము ... [illegible] ... ఒకటి మఱియొకటిగాఁ బు...

నవి. రెంటియందును తీపుగలదు. అతీసిపోయినచో యీరెండును పోవును. అట్లే మెఱుకయే శరీరము. శరీరమే మెఱుక, ఈరెంటికిన్ని సంబంధముకలదు. నీవు పరిపూర్ణము ను జూచి, మెఱుక శరీరములను విడిచిపెట్టుము. నామాట పెడచెవిని బెట్టక వినుము. అవిరెండును స్థిరమైనవికావు.

క॥ ఇదియున్నది యిదియున్నది,
యిదియున్నది యనుచు, బయలు నెఱింగి యెఱుకచే
నిదిలేనిది దిదియులేనిది
యిదిలేనిది యనుచు నెఱుక నెఱింగితే సరిరా। ఆపైనుండే
దె। ట్లుందువినరా॥ ఉదయాస్తమానము। లుడుగక, యిదినీ, వె మ్మది
లోననమ్ము, నా। మాటనిశ్చయ ము॥ ల్లెఱింగితే సరిరా॥ 160

తా. శిష్యా! ఇది యున్నదున్నదని పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, అట్లు తెలిసికొన్న మెఱుకను లేదులేదని తెలిసికొనుటయే సరియైనమార్గము. ఆపైననుండు పరిపూర్ణముచు నేను నోటజెప్పుటకు సాధ్యముగానందున, నామాట నిజమనినమ్మి రాత్రింబవళ్ళు దృఢమైనమనస్సుతో నీకు నీవే పరిపూర్ణమును గనుగొమ్ము. ఇదియే సరియైనమార్గము.

క॥ ఎఱుఁగననుటయును నెఱుకే
యెఱుఁగుదునని తన్ను బరుల నెఱుఁగుట యెఱుకే
యెఱుక నెఱుంగుదునని తా
నెఱుఁగుచునుండు నదియెఱుకె నిరుపమబుద్ధి। నీవెఱుఁగుట
నిగమపరిసిద్ధి॥ గురుమంత్రమని యెరు। గునపముతోడ, నీఁయెఱుక
కుంటువేరు। నెఱింగి త్రివ్వితేచాలు। నిరుపమబుద్ధి॥ 161

తా. సాటిలేనిబుద్ధిగలఓశిష్యా! దీనిని నేనెఱుగను. నేనన్నిటికి యెఱుఁగుదును, అనునది యెఱుకయేసుమీ! తన్ను యితరులు తెలి

యునట్టిదియును యెఱుకయే, యెఱుకను నేనెఱుగుదునని చెప్పునది యును యెఱుకయే ఈయెఱుకనే వేదములుగూడ ప్రసిద్ధముగాచెప్పు చున్నవి. గురూపదేశమును గునపముతో నెఱుకయను వృక్షము యొక్క వేరును తెలుసుకొని తెగఁపొడుచుటయే సరియైనమార్గము సుమా

క॥ ఎఱుకే చదువులఁ జేయును
యెఱుకే విను జదువునెఱుక యెఱుకే, తిరమం
చెఱిఁగించును శంకించును
యెఱుకే కొనకేమిలేక నేగునో రన్నా। బయలేచదువ నెఱుఁగదోయన్నా॥ యెఱుకే యెన్నటికైన। బరిపూర్ణమున్నద। చెఱఁగితే లేదని। యెఱిఁగితే నిలువక॥ నేగురో రన్నా 162

తా. శిష్యా! వేదశాస్త్ర పురాణేతి హాసాదిచదువులకు కారణము యెఱుకయే, వినునదియును, చదువునదియును యెఱుకయే ప్రపంచము నిత్యమని తెలియజేయునది యెఱుకయే. సందేహముఁ జెందునది యెఱుకయే, చివరకీ యెఱుక యేమియునులేక మాయ మగును. పరిపూర్ణమైన కేలాటిచదువులును తెలియవు. యెప్పుడో యొకప్పుడీయెఱుక తాను, పరిపూర్ణమున్నదని తెలిసికొని, తాను లేనినిగ్రహించి, నిలువక పారిపోవును.

క॥ చూపులలో గలవస్తువు
చూపులఁగను వస్తువులును జూపులు చూడఁగ
లేపరు నెఱుకని తెలియును,
చూపులు లేవట్టిబయలు చూచేదింకేది। యెఱుకే లేమ; చూచేదింకేది॥ దీపమువలె, గను। చూపులలో గలవస్తు। వేపరమాత్మని చూపు నెఱుకనీ॥ చూచేదింకేది॥ 163

తా. శిష్యా! గురువుతు నే నెఱుఁగఁదగిన చూపులుగలదియును

లిపూను॥ గురునిచే పరిపూర్ణ। మరసియూ తెలిసిన। మొలుక నెన్నటికి
నీ। వెలుగకు మిదివట్టి॥ దీజోలిమూను॥ 166

తా. శిష్యా! గురుకటాక్షముచేత, ఎచటను నిలువని మొలు
కను, నిత్యమైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, సదా మొలుకను నమ్మి
యున్న వారలమార్గము నీ కెందులకు? వారిమార్గమున చేరకుము.
మొలుక లేనటువంటి పరిపూర్ణ మార్గమునుబట్టుము. గురునిదయచేత
పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, యీ తెలిసిన మొలుకను నీ వెన్నడును
మొలుంగకుము.

క॥ లేనికల దోచినప్పుడు
లేనివిచిత్రంబులన్ని లేకయె తోచుఁ
లేనికల మేలు కొన్నను,
లేనివిచిత్రములు తాను లేకపోవునురా। అనుమానము లే
దించువినరా॥ లేనెలుక యీరీతి। గానె బయలునుజూడ। దానుదను
త్రయము। పూనెందునిలిచుండ॥ లేకపోవునురా॥ 167

తా. శిష్యా! ముందు లేనిదయిన, కలదోచినప్పుడు లేనివస్తు
వులన్నియు యున్నట్లేకనబడును, ఆకలనుండి మేలుకొనగానే యీ లే
నివస్తువులు, యీకలయును, లేకుండబోవును. ఇందునీకు సందియ
ముండదు. అవిధముననే లేని మొలుక పరిపూర్ణమును జూచిన వెంటనే
తాను స్థూలసూక్ష్మ కారణంబులను మూడు శరీరముతో నిలువక
పారిపోవును.

క॥ మరణ సుషుప్తులఁ జెందిన
పురుషుఁడు మేల్కొనినవాఁడు భువితదితరుఁ...
పురుషుఁడు కలగనువాఁడని
మొలిగుంటము మొదటియతఁడౌ మొలుఁగఁడి చెంటిన॥
రెండవ పురుషుఁ। మొలుఁగునె రెం...। ఇరువురొకట్టే డీసున్ని। తిరిగి

పుట్టుదు రిలు గురునిచే మేల్కనినc । దిరిగిపుట్టనేపుట్ట॥ డెఱుగcడీ
కెంటికి॥ 178

తా. శిష్యా! మరణప్రాయమైన నిద్రను జెందినవాcడొకcడును మేలుకొనియుండినవాcడొకcడును. అని రెండు విధములు. ఈ రెండును గానివాcడు స్వప్నమునందున్న వాcడని తెలిసికొనుము. వీరిలో మొదటివాcడు కలమెలకువలను యెఱుcగcడు. రెండవవాcడు కలమెలకువలను రెండుని యెఱుcగును. ఈ యిరువురును యొక్కటే యగుదురు. వీరు తిరిగి పుట్టుటయు చచ్చుటయు గలవారగుదురు. గురుని దయవలన మేలుకొనినవాcడు దేనిని యెఱుcగడు. యీతనికి చావు పుట్టుకలు లేవు.

క॥ ఎఱుకే యెఱుకకు కొడుకులు
యెఱుకే తలిదండ్రులెఱుక కెఱుకే యితరుల్
యెఱుకే యెఱుకకు మూలము
యెఱుకకు మూలంబు బయలు దెట్లుండువోయి।ఎఱుక లేక
యేమి లేదోయి॥ లేని యుత్తయెఱుక పరి। పూర్ణమునుజూచి ఎఱుకే
తా లేనని। యెక్కcగిపోయి పైపై, మా॥ టెట్లొందువోయి॥ 169

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు, బిడ్డలు యెఱుకయే, ఎఱుకయే తల్లి దండ్రియితరమైన వారలును యెరుకగును. ఎఱుకయేయెఱుకకు మూలము. అది యట్లుండ యెఱుకకు పరిపూర్ణము మూలమని యెట్లుచెప్ప వచ్చును? అనగా చెప్పరాదు యెఱుక లేని యెడల నేమియును లేదు, లేనియెఱుక పరిపూర్ణమును చూచి తాను వట్టిదాననని తెలిసికొని మాయమగును. అప్పుడు పూర్ణబ్రహ్మము అనcగా యెఱుక లేనియపుడీ ప్రపంచమే యుండదు.

క॥ గుణతుగc గలలోపలనే
నపులు రాక వచ్చిపోంది, నయముగ సుతులన్

వరకన్నియలను గాంచియు

గురువరుచే మేలుకొనిన గుఱుతుండదన్న! ఆపైమాట

నెఱిఁగే దేదన్న॥ ఎఱుకొక్కటుండిన! నేర్పాటులుండును! నెఱుకొక్క

టోగితే! యేర్పాటుచేసెడి॥ గుఱుతుండదన్న॥ 170

తా. శిష్యా! సంసారమను నీకలయందు మానవులు స్త్రీపురు

షులను గుఱుతులుగలిగివచ్చి నొకరితోనొకరుసంభోగించి కొడుకులను

కూతుళ్ళనుగాంచి, గురుకటాక్షముచే మేలుకొనినపిదప స్త్రీపురుషుల

గురుతుండదు. ఆగుఱులయొక్క భేదమును తెలిసికొనునది యెఱుక.

ఎఱుకయున్నప్పుడే యీభేదములన్నియు నుండును. ఎఱుకపోయిన

యెడల యీభేదమును జూపుగురుతు లేవియునుండవు.

క॥ నినునను నివునుగాంతువు

నినుననుఁ గలలోనగాంతు నేనొకవేళన్

నినునను నీవును నేనను

గనుగనుఁ గొనగలమె మేలు కొనమీఁదటను! గురుబో

ధిట్లు! వినినమీఁదటను॥ మునుపు గలిగి యెఱుక! మొదటికేనిలువదు!

నినునన్ను నేనిన్ను! నినునీ వెరుంగుట॥ కనిన మీఁదటను॥ 171

తా. శిష్యా! కలయందునీవు నిన్నును, నన్నునుచూడగలవు.

నేను నన్నును, నిన్నును, చూడగలను. మేలుకొనినతరువాత [illegible]

నేనును నన్ను నీవును చూడలేము. అట్లే గురుబోధనంది [illegible]

మునుపు గలిగినయెఱుక మూలముతో నశించును. అప్పుడు [illegible] నే

నును, నన్ను నీవును, తెలిసికొనిన నేను నీవు అను [illegible]

విశే:—నామరూపములతో గూడిన యీ[illegible]

యునుఁ జూచి కలయనియు. పరిపూర్ణముగా [illegible]

నియు, గ్రహించవలెను.

క॥ నిను నీవు నన్ను నేనును
ననునీవును నేనునిన్ను నను నెఱిఁగిన దే
తను నెఱుఁగని దానినిగని
తనకలిమి మృషంచుఁ దెలిసి తా నేగినను॥ అది మొలగవలవా॥ యెవ్వఁడెఱుఁగును॥ ననునీవు నేనిన్ను। వినిపింతు మొఱఁగొరు। లనుట కిద్దరికిపుడు। మునుపున్న యెఱుకేది॥ తా నేగినను॥ 172

తా. శిష్యా! నిన్ను నీవెఱుఁగుటయు, నను నేనెఱుఁగుటయు, నన్ను నీవెఱుఁగుటయు, నిన్ను నేనెఱుగుటయు, ఎఱుకవలన నేయని తెలిసికొనుము. ఆయెఱుక నన్నుమెఱుఁగవట్టి పరిపూర్ణమును గాంచిన వెంటనే తనసంపదయంతయు కల్లయని తెలిసికొని తానుపారిపోవును. ఎఱుక పారిపోయిన పిమ్మట దాని విధాన మెఱుఁగు వారలెవ్వరో యోచింపుము. అనఁగా ఎవ్వరు నుండరు. మనకు ముందఱనుండిన యెఱుక లేకుండుటచే, నేను, నీవు, అను పరస్పరవ్యవహారముండదు.

క॥ తిమిరారి యందు లేనిదె
తిమిరము తనుదా నెనచ్చి తేజోసహితై
తిమిరారి యుంకిఁ గొని
తిమిరము దానిలువనట్లు తెలిసికోరాదా। ఎఱుకలు। తెలిసి కూడమా॥ భ్రమపాపమైపట్టి। బ్రహ్మాండ మెఱుకలు। భ్రమతీసివేసి। భ్రాంతిపుట్టను మాయలు॥ తెలిసికోరాదా॥ 173

తా. శిష్యా! సూర్యునియందు లేని చీకటి తనకుదానే కలిగి వ్యాపించి సూర్యప్రకాశమును జూచి తనకుతానే పారిపోవును. అట్లు పరిపూర్ణమందు లేని యెఱుక తనకుదానే కలిగి, పరిపూర్ణమును గాంచి తనంతతానే తనకుదానే పారిపోవును. ఈయుపమానమును తెలిసికొనుము. ఎఱుకలేనిమునకే భ్రమపూరితమైన బ్రహ్మాండ మెఱుకల విధానము తెలిసినంతనే, తిరిగి భ్రాంతిపుట్టును.

క॥ లేదని లేదని యొందరు
వాదించిన లేకపోదు పరిపూర్ణముతాఁ
బోదని బోదని, నిలిపిన
బోదని యనుకోకు మెఱుక పోనేపోతుంది। గట్టిగ లేచి। పోని
పోతుంది॥ వాదభేదములేని పరిచేనెఱుకను। పామకదలించెను। శుద్ధ
తినెఱిఁగినఁ॥ బోనేపోతుంది॥ 174

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును లేదు లేదని యొందరు వాదించి
నను, అది లేకపోలేదు. ఉండును, ఎఱుకను పోదని పోదని యెంతపట్టి
బట్టి నిల్పినను యది పోదని యనుకొనకుము. తప్పకుండ పోవును.
కావున వాదభేదములులేని పరిపూర్ణులైన మహాత్ములచే యొఱుక
యొక్క మూలమును నశింపఁజేయు పద్ధతిని తెలిసికొనినచో యెఱుక
మాయమై పోవును.

క॥ మేనెఱుకల రెంటనునొక
దానిని నెడఁబాసి చేయతరమా పనులన్
మేనికి నెఱుకకు గావున
మేనననెఱు కెఱుకయనిన మేనని యెఱుఁగు। రెంటినినీవు।
నేనని యెఱుఁగు॥ యెఱిఁగి వీటితో బయలు। నెఱిఁగి మేనెఱుకల। తిరి?
చూడకుచూడ। గురుపాదములాన॥ మేనని యెఱుఁగు॥ 175

తా. శిష్యా! శరీరమును యెఱుకయు, ఒకదాని నొకటివిడచి
యేపనులనైనను చేయజాలవు. కనుక దేహమే యెఱుకనియు, యెఱు
కయే దేహమనియు తెలిసికొనుము, ఈ రెంటిని "నేను" అను అహ
కారముగా తెలిసికొనుము. వీనివిడచి చూచిన పరిపూర్ణము ... ?
తిరిగి యెఱుకను దేహమును జూడకుము. మాచితివేని నీగురుపాద
ములే యొట్టుసుమా!

క॥ మఱపు సుషుప్తియు మూర్ఛయు
మరణంబు సమాధియనుచు మానవు లెఱుకన్
దొఱగిన నరుని శరీరము

నెఱిఁగెదరా నరుఁడు మెచ్చ నెఱుఁగఁడో యన్న! తననైన
తా! నెఱుఁగఁడోయన్న! యెఱుఁగ కుండినవాఁడు! తిరిగిపుట్టుచు
నుండు! తిరిగి పుట్టఁడువాఁడు! గురుబోధగల్గిన॥ నెఱుఁగఁడోయన్న॥176

తా. శిష్యా! మఱపు, నిద్ర, మూర్ఛ, మరణము అనునీనాల్గింటిని మానవులు సమాధియని చెప్పుదురు. ఎఱుకచే విడువబడిన నరునిశరీరమును యెవరును తెలిసికొనజాలరు సమాధియందున్న వాఁడును తనశరీరమును యెఱుఁగజాలఁడు. తన్ను తానెఱుఁగజాలఁడు. అట్లు యెఱుఁగనివాఁడు తిరిగిపుట్టుచు చచ్చుచు నుండును. గురుబోధ లభించినవాఁడు తిరిగిపుట్టఁడు. [ఇతఁడు పరిపూర్ణము గనుటచే మోక్షము నొందును]

క॥ పరిపూర్ణ మెఱుక లిదియని
యెఱుఁగని బయలంగు లేని యెఱుక తనకుఁదా
నరుపేచుట గురుశిష్యుల

తెఱఁగున మార్గాడి రంటి తెలిపితాఁజనును! ఆపైమాట!
పలికేదికను॥ అరయఁగలేకనే! నెఱిఁగించినట్టియూ! గురుబోధ పాత్రు
లు! నెఱుఁగిక తెలుపకు॥ తెలిసి త్రాఁజకుచు॥ 177

తా. శిష్యా! ఇది పరిపూర్ణము, ఇదియెఱుకయని గుర్తుపట్టజాలని పరిపూర్ణమందు లీనయెఱుక తనంతటతానే తోఁచి గురుశిష్యుల రీతిముగా మార్గాడి, పరిపూర్ణమును యెఱుకను తెలిసికొని తాను పోవును, ఆ ఱెకు పైమాట చెప్పనది లేదు. నీకు సందేహము లేకుండగనే ను చెప్పుచుండిన యీగురుబోధను, నీవు పాత్రాపాత్రములు తెలిసి పాత్రునకు మాత్రమే యుపదేశింపఁ దగును.

క॥ మఱపు సుషుప్తియు మరణము
పరిపూర్ణంబునకుసాటి పఱచి యెఱుకకున్
మఱువమి మెలకువ పుట్టువు,
లిరుదెఱుగుల నెఱిఁగియెఱుక నెగరజిమ్మోయి। ఆపైనుండే। దెఱఁగేదెట్లోయి॥ గురుమంత్రి మిదెసుమ్ము। మఱువక యే ప్రొద్దు। స్మరణ జేసితివేని। తిరిగిపుట్టవు నీవ। లెగర జిమ్మోయి॥ 178

తా. శిష్యా! మఱపు, నిద్ర, మరణము వీనిని పరిపూర్ణముతోఁ బోల్చి, తెలివి, మెలకువ, పుట్టుక, వీనిని యెఱుకతోఁబోల్చి, యీ రెండువిధములు బాగుగా తెలిసికొని యెఱుకను యెగురఁగొట్టుము యెఱుక నశించిన పిదప ఆపైనుండునది యెఱుఁగుటకు శక్యము కాదు. ఇదే గురుమంత్రముసుమా! దీనిని మరచిపోక యెల్లప్పుడును స్మరింపు చుంటివేని నీవు తిరిగి జన్మించవు

క॥ క్షితిలోననరుఁడు, పశ్వా
న్నతతిని వెలిగ్రక్కి-మరల నాకునె, యతిసం
స్మృతివిడిచి తిరిగి పూనునె,
వితరణశాలిచ్చినట్టి విత్తముడుగునా। సత్యశాలి। సత్యముడుగునా॥ ప్రీతిలేనిగురుబోధ। స్థితిఁజెంది, యెఱుకన్। గతి సంగ్రహించు। కృతకృత్యుఁడిచ్చిన॥ విత్తమునకుగురా॥ 179

తా. శిష్యా! మానవుఁడు షడ్రసాన్నములను వమనము చేసి, ఆక్రక్కిన దానిని మరల గ్రహింపఁడు. యతిసంస్కారము విడిచి మరల పూనఁడు. దాతయైనవాఁడు తాను దానముగానిచ్చిన ధనమును మరల తీసికొనఁడు. సత్యవంతుఁడు సత్యమును తప్పఁడు. అట్లే గొప్పదయిన యీగురుబోధను గ్రహించి యెఱుకను విడచిన కృతకృత్యుఁడు మరల యెఱుకను గ్రహింపఁడు.

క॥ మఱుపనఁ దొలిమేనులు మూ
 డెఱుకన నాలవ శరీర మీ రెండొకటే
 పరిపూర్ణమందలి దీయని
 యెఱుకను గురువాక్యచేత నెగర జిమ్మిననూ। పోవును
లేని। యెఱుక నెఱిగిననూ॥ఎఱిఁగేదే లేకుండ। యేమాయావలిజాడ।
నెఱిఁగే వారెవరింక। నింతే చాలెఱుగను॥ నెగరజిమ్మిననూ॥ 180

తా. శిష్యా! మఱుపనఁగా ఆదిదేహములుమూడు. ఎఱుక
యనిన నాలుగవదేహము (అనగా 1 స్థూల 2 సూక్ష్మ 3 కారణ
దేహములు వీటినే మఱపందురు. 4 మహాకారణ దేహము దీనినే
మెఱుకందురు) ఈ యెఱుక మఱపులు రెండును ఒకటేయని తెలిసి
కొనుము. ఈనాల్గింటిని మించినదే పరిపూర్ణము. గురునిదయచేత
పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, యెఱుకను పారదోలినచో లేని యెఱుక
పోవును. పిదప యెఱుగు వారెవ్వరు నుండరు. తరువాత యెఱుగు
వారెవ్వరు నుండక పోవుటచే చాలును.

క॥ నానావిధావయవములు
 నానావిధనామరూప నటనలు మాయల్
 నానావిధముల యూహలు
 [illegible]ను మెఱుకందునిన్ని నిబిడమైయుండు। [illegible]యలునుగని
[illegible]। [illegible]॥ నేను మేనులు రెండు। ఫనే లేకుండిన। మేను లేదది
[illegible]। [illegible]॥ నిబిడమైయుండు॥ 181

తా. శిష్యా! నేను అను అహంకార రూపమైన మెఱుక
యుండు, అనేకవిధములైన యవయవములు, నానావిధనామరూప
క్రియలు, మాయావిధములైన యూహలు నిండియుండును.
మఱుపుక [illegible] గాంచినచో నిలువదు. మెఱుక లేనిచో
దేహముండదు. దేహములేని "నేను" అనునది నశించును. (అనగా

యొుకతో శరీరాత్మలు కూడా నశించును.)

క॥ జగము వలన సంకల్పము
జగమా సంకల్పమునను జనియించును, వే
రగుపడదు బ్రహ్మమందిర
మగుపడదెడబాసినిల్వ వారెండెన్నటికి! బయలునుగనిన। నివి రెండెన్నటికీ॥ ఇంకదలంచంబోకుము । యివిబుట్టుటుళ్ళక్కిల।న్మృగ తృష్ణయగుపడ। మిథ్యాంచెజెిన మాడ్కిల। నా రెండెన్నటికి॥ 182

తా. శిష్యా! జగత్తువలన సంకల్పమును సంకల్పము వలన జగత్తును పుట్టును. ఈ రెంటికిని పుట్టుటకు కారణమైనది మరియొకటి కనబడదు. ఈ రెండును ఒకదాని కొకటి కారణముగా నున్నవి. ఇవి యొకదానినొకటి విడిచిపెట్టి యుండజాలవు. ఈ రెండును పరిపూర్ణ మును జూచి నశించును. ఈ రెండును మఱల బుట్టుట యబద్ధము. ఎండమావులను అబద్ధమని నీవెట్లు తెలిసికొంటివో; అట్లే జగత్తును సంకల్పమును అబద్ధమని తెలిసికొని, ఇంక మీఁదట వాటిపితలం పకుము.

క॥ పరిపూర్ణమనెడు పలుకే
యొుకను నల్పాక్షరముల నెచ్చటగనినన్
దిరమైయున్నది గనుఁగొన
నెుకను నల్పాక్షరముల సికగట్టిపెట్టు॥ ఎవరికిదెలియు! దిదిమూలగుట్టు॥ గురుమూర్తికరుణచే! నెటిగి తెలిసితి వేని! బరిపూర్ణ బోధను! పరులు జెప్పినబోధ! సికగట్టిపెట్టు! 183

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనెడిమాట శబ్దముగాదు. దానిస్థితి దని చెప్పుటకు వీలులేదు. యొుకయనునది తక్కువ యక్షరములచే యెచ్చట జూచినను స్థిరముగా గనబడుచున్నది. అంగా మూఁడు అక్షరములతో ప్రీతివారి నోటియుంనును అనుచుండుదు. అట్టియొుక

యును అల్పాక్షరములను గట్టిపెట్టుము. దీని మూలరహస్య మెవ్వరికిని తెలియదు. నీవీంహాస్యముకు గురువగుని కరుణచే నెఱిఁగి పరిపూర్ణబోధను గ్రహించి యితరులు నీకుచెప్పిన బోధను వదలుము.

క॥ చూపించి చూపరానిది
చూపించితి దానినుండ జూచితివి గదా
చూపించగఁ జూచెనిది దీ
న్నే ప్రొద్దిఁక దలచబోకు మిదెగురుబోధ । నిన్నంటము। యితరప్రబోధ । నాపాపనాకూన। నాచిన్ననాయన । నా పెన్నిధానమ। నారత్నములకొండ॥ యిదె గురుబోధ॥ 184

తా. శిష్యా! నాబిడ్డా! నాకూనా! నారత్నమా ! నాపెన్నిధానమా ! చూపించియిట్టిదని చెప్పుటకు వీలుగానిదైన పరిపూర్ణమును నీకు తెలిపితిని. పరిపూర్ణముండుటయు నీవు తెలిసికొంటివిగదా నేనుచూపించగా నీవుచూచినదైన యెఱుకను యిఁకదలఁచబోకుము ఇది యే అచలబోధ దీనిని గ్రహించితివేని నీకెట్టిబోధయును రుచించదు.

క॥ నామము రూపము నటన
స్తోమము బయలందు లేదు చూడుమునీవా
నామము రూపము నటన
స్తోమము యెఱుకయందుగలవు చూడుమిదినిజము। బయలె-ుగకల। గాంచిమాడుడుము॥ వేమారు నేనెంత । వినఁజెప్పినగాని॥ ఈమూర్తి గాతెంపు। యిక లేదు । డనడి॥ చూడుమిదినిజము॥ 185

తా. శిష్యా! నామ, రూప, నాట్యములనెడి వృత్తిత్రయము పరిపూర్ణమునందు లేదు. నీవు దానిని గనుగొనుము. ఈనామరూప క్రియలనెడి వృత్తిత్రయము యెఱుకయందు గలదు. బాగుగాచూచి తెలిసికొనుము. పరిపూర్ణమును యెఱుకను కనుఁగొని. యెఱుకను

త్యజింపుము. నీకు నేనెన్ని మారులెంత జెప్పినను ఈమార్గమొక్కటే దప్ప యింక రెండవది లేదు.

క॥ గురుండు గురుబోధ శిష్యుని
కెఱింగించెడువేళశిష్యు డెఱింగెడు వేళన్
యిరువురు వైశ్వానరక
ర్పూరములవలె వెలిగియవల పొడచూపరోయి! అల్లనె నీవి! క్కడదెలియుమోయి॥ పరిపూర్ణమెఱుకల! యెఱింగి యీయిపాదట! నెఱు కను విడచుటే! గురుబోధంచెఱుగుము॥ పొడచూపరోయి! 186

తా. శిష్యా! గురువర్యుండు శిష్యునకుపదేశించు వేళయందును శిష్యుండా గురుబోధ తెలిసికొను కాలమందును గురుశిష్యులిద్దరును, అగ్నికర్పూరములవలెం బ్రకాశించి తరువాతంగనబడరు. [అనంగా వారిరువురకును భేదభావముగుపడదు] అట్లే యుచటమాను. పరి పూర్ణమును యెఱుకను యెఱుకచే తెలిసికొని, ఆపిమ్మట యెఱుకను వదలుటయే గురుబోధయని తెలిసికొనుము.

క॥ సతికౌగిట తత్పతి, త
త్పతికౌగిట సతియుంజేరి పవళించికడున్
రతిఁజెంది మేలుకని, సు
స్థితులయి, యొకరొకరుపడిన చేష్టదెల్పుదురా! పిగ్గొ లియా! చేష్టదెల్పుదురా॥ ప్రతిలేనిగురుబోధ స్థితిజెందియున్న, సం! తతి తిరిగిలేనట్టి! గతియిట్టిదనరాని॥ చేష్టదెల్పుదురా॥ 187

తా. శిష్యా! భార్యకౌగిట భర్తయు, భర్తకౌగిట భార్యయును, జేరి పవళించి రతిక్రీడలయందు పొద్దుపుచ్చి, అవలమేలుకొనిసుస్థితు లయి తాముకామోద్రేకంబునకొనరించిన క్రీడావిశేషములు వారొక రితోనొకరు సిగ్గువిడిచి చెప్పుకొందురా? చెప్పుకొనరు. అట్లనే గురు శిష్యులు సాటిలేని యీపరిపూర్ణబోధను తెలిసికొని, యెఱుకలేనిదని

వదలినపిదప యెఱుకయందు తాము పడినపాట్లసంగతి చెప్పుకొందురు.

క॥ రానిది పోనిది బయలని
లేనిదియెఱుకనుచు, నీకు లెస్సగదృఢమౌ
దాకను నీవీమంత్రము
మానక జపియించుచుండు మాబుద్ధిశాలీ। లేనిదె లేను। మఱువకజోలీ॥ లేనిదె లేదని పూనినిశ్చయమైతె। తానొక్కటుండును। గానియట్లనువినుః మాబుద్ధిశాలి॥ 188

తా. శిష్యా! జననమరణములులేనిది. పరిపూర్ణమనియును, నిజముగానట్టిది యెఱుకయనియును, నీకు బాగుగా నమ్మకము గల్గువరకును నీవీమంత్రమును నదలక జపించుచుండుము. ఓ బుద్ధిశాలీ! లేని యెఱుక లేదుగావున యీవిషయమును మఱువకుము. లేనియెఱుక లేదని బాగుగానమ్మకమైనచో శాశ్వతముగానుండునది యొక్కటుండును. అదియే పరిపూర్ణము.

క॥ ఉన్నది పరిపూర్ణము, లే
దెన్నటికిని యెఱుకయనుచు నిదిదృఢపడందా
కెన్నము నేబోధించిన
తిన్నని యీబోధశిష్యతిలకమఱువకుమీ।సుజనులబ్రోవా। పలుకవెఱువకుమీ॥ నిన్ను కుమతులువచ్చి। నిలోతడిగిన, వారి। కెన్ని విధములనైన। నెఱింగింపకిది శిష్య॥ తిలక మఱువకుమీ॥ 189

తా. శిష్యా! శిష్యులలో తిలకమువంటి వాడా! ఉండునది పరిపూర్ణము. ఎన్నటికిని లేనిదే యెఱుకయని నీకు నమ్మకము వొచ్చునందాకను యీపరిపూర్ణబోధను ధ్యానింపుము. నేను బోధించినదానిని మఱవకుము. మంచివారిని గాచుటకు దీనిని యెఱింగించుటకు భయపడకుము. వారికిబోధింపుము. దుర్మార్గులు నీదగ్గఱకువచ్చి నిలోతడిగినచో, వారలకే విధముగానైనను దీనిరహస్యమును నీవు చెప్పకుము.

ను వదలిన శిష్యుఁడు నిష్ప్రపంచముపై విరక్తుఁడుగా నుండును.

క॥ ఎఱుకను విడనాడిన యీ
పురుషుని స్థితియెట్టిదనిన పొందుగవినుమీ
సరిపడు సరిపడ దనకను,
సరిగా వర్తించుచుండు సమరసబుద్ధిన్ ॥ కార్యములందుః సహజప్రబుద్ధిన్॥ సరిపరివిధములు। బరువులెంపెట్టును। మరినైరాగ్యము చేత। మాను.కొనియుండు॥ సమరసబుద్ధిన్ ॥ 194

తా. శిష్యా! ఎఱుకను వదలిన పురుషునిస్థితి యెట్టిదనిన చెప్పెదను జాగ్రతగావినుము. అతఁడు యిదిఒప్పు, అదితప్పు అని చెప్పక న్యాయమార్గము ప్రవర్తించుచు మంచిబుద్ధితో నుండును. సర్వకార్యములందును స్వభావసిద్ధమైన బుద్ధితో మెలగుచు, సమచుకొనును. అతడు దేనినైనను యాశించి పరితపించడు. ఒకదానిని యక్కరలేదని వైరాగ్యముపూనడు. అతనికి వైరాగ్యముగాని కోరికగాని సమముగానేయుండును.

క॥ కలమేలు కొన్నపురుషుఁడు
కలలోపలి బాముతెఱుఁగ గలిగుండకరా
తలపోయలేరు గురుకృప
నెలిపొందిన వారికింక తిప్పలున్నవా। తెలుపరకొన్ని గొప్పలున్నావా॥ తలిదండ్రి దొరతాత । కులదైవ మాప్తులు। కల బాంధవులు, దేశ। కులసినమ్మి తెయుంకి। తిప్పలున్నావా॥ 195

తా. శిష్యా! పురుషుఁడు కలలోన భవించిన కష్టములు మేలుకొనిన తరువాత కనబడవు. అట్లే గురునికృపచే జ్ఞానము పొందిన వారికి యెటువంటి కష్టములైనను తలపునకురావు వారికి సంకటములుండవు. సుఖదుఃఖములు హెచ్చు గొప్పలు సమానముగనే యుండును. సకవే, తల్లి, తండ్రి, రాజు తాత కులదైవము, మిత్రులు, తమ్ము

గల చుట్టములు అని యెంచు వారికి యెటువంటి కష్టములును గలుగవు.

క॥ ఈరీతిస్థితి గలిగిన
నేరుపుశాలితరజనుల నిందాస్తుతులన్
దారేగి జేయఁడెన్నఁడు
వారలుమఱిచేసి రేని వలదని యనఁడు। చెవియొగ్గి కావ
నని వినఁడు। వారుమీవారు, మా। వారువీరనుకొంచు। సాక్షా
వీరితో। పోరాడివారిని॥ వలదనియనడు॥ 19

తా. శిష్యా! పైరీతి స్థితిగలిగిన నేర్పరి యితరుల మాటలు పడు, భూషింపడు, యితరులను తన్ను దూషించినను భూషించినను తానువలదనియనడు. వారిదూషణ భూషణములను కోరికతో వినడు. వారుమీవారు వీరుమావారు అని వాదించుచు పోరాడు వారిని వారింపడు.

క॥ ధ్వని మొదలగు తన్మాత్రిలు
గనుఁగొనఁగాలేశమైనఁ గాన్పించని, చో
టును బట్టబయలుగాఁగని
ధ్వని మొదలగు తన్మాత్రిలున్న దానిని నెఱుంగకను
యీరేల్లొ। లేని నెఱుఁగికను॥ ఉనికి గలిగినయట్టి మహిమ నన్ను
జేయ। జనులను శక్యము। చనరాదు, వినరాదు। దాని నెఱుకను 19

తా. శిష్యా! ధ్వని మొదలగు తన్మాత్రిలు కొంచెమైనను లేని పరిపూర్ణమగునమ్మి పంచతన్మాత్రలుగలిగినదే యెఱుకయని తెలిసి కొని యెఱుకను గన్నాక, ఈ రెండింటిలో దేనిని జూచేయున్న మహాత్మునివలె ఉండుటకు మానవులకు శక్యము కాదు.

వి శే:— పంచతన్మాత్రలు 1 శబ్దము 2 స్పర్శము 3 రూపము 4 రసము 5 గంధము.

క॥ నామదిగి లెస్సగ వినుమీ
సామాన్యంబనుచుఁ జూడఁ జనదీబోధన్
ప్రేమాతిశయమునం గని
వేమారిది గురుసన్నోట విననలెసుమీ౹ నిత్యము చదువుకొనవలెసుమీ॥ నామరూపక్రియ । నటనలు గలిగి, న। దేవస్తువో దాని। నెటుసిలవనీయకు॥ విననలెసుమీ 198

తా. శిష్యా! నాయభిప్రాయమును బాగుగావినుము. ఈబోధనుసామాన్యమైనదిగా చూడనగదు. దీనినియనేకసారులు గురుముఖమున యత్యాదరముతో విననలయునుసుమీ! ప్రతిదినమును యీయుచలబోధను బోధించే పుస్తకములను చదువుకొనవలెనుసుమా నామరూపక్రియాసహితమైన యెఱుకను యెచ్చటను నిలువనీయక పారదోలుము.

క॥ నే మొదట నిన్ను గనుఁగొని
యేముక్కలు నీదు చెవిలో నిమిడించితినో
యాముక్కల మూడింటిని
నేమాత్రము మఱువకుండ నీబోధనిస్తి। అందుక యింతి। గాబోధజేస్తి॥ ప్రేమతోఁ జదువుము। దేమార కెప్పుడు। కామితార్థము లిచ్చు। నీమముతో మత॥ నీబోధనిస్తి॥ 199

తా. శిష్యా! మొదట నేను నిన్ను చూచినప్పుడే యేమాటలు నీమనస్సునస్థిరముగానుండునట్లు నీ చెవిలో చెప్పితినో; ఆమాటలమూడింటిని మఱువకుండ నుండుటకే నేనింతవరకు నిను బోధించితిని. నీవు దీనిని మరువక యెల్లప్పుడు ప్రేమతో చదువుచుండుము. నీవీ నియమముతోనున్నచో నీకోరికలు సిద్ధింపఁ జేయును.

విశే:——మొదట చెప్పిన మూడుమాటలు. 1 పరిపూర్ణమూ నిత్యమైనది 2 ఎఱుక అనిత్యమైనది 3 ఎఱుకను విడువుము.

క॥ అన్నము దిన్నను నాకలి
తిన్నగనీరంబుఁ ద్రావ దృష్టయు, రోగం
బెన్నగ నౌషధసేవను
జన్నక్రియ యెఱుకనిల్వ జాలదోయన్నా। ...
చెవులతోవిన్నా॥ కన్నులతోఁజూచి। కడముట్టఁజదివిన। ...
నీయెదుట। నిలుచుండి కనుఁగొన॥ జాలదోయన్నా॥ ...

తా. శిష్యా! అన్నము తినినచో యాకలియు, నీరు త్రాగిన ... దాహమును. ఔషధము సేవించిన రోగమును, ఎట్లుపోవునో అ... యీబోధను నీచెవులతోవిన్నచో యెఱుకయును పోవును. ... కమును కన్నులతోచూచి సాంగముగాఁ జదివినచో... ... జేరియెదుటనిలువబడిచూడజాలదుసుమా.

క॥ జనన మరణప్రవాహము
లణచును నీబోధపట్టుఁడని, సాధువులి
చ్చిన నొల్లకుండువారలు
జనునపుఁడాబోధమీాద జనియించుప్రేమ ...
జనచేష్టలేమ॥ యని త్రోచినీకుచునే। విన ఁజెప్పవలె, ...
నువల్ల। ననకుపోరికడునుళ్ళి॥ జనియించుప్రేమ॥

తా. శిష్యా! "ఈయచలబోధ జననమరణములను ... ట్టును. దీనిని మీరు గ్రహింపుడని" మహాత్ములు యుప... నచో కొందరు గ్రహింపనొల్లరు. ఆమహాత్ములు వెళ్లిపోయిన... యాబోధమీాఁదిప్రేమగల్గి నాతనిని వెదకుదురు. "ఇదిమా... వముసుమీ। యనినాకుత్రోచినీకు చెప్పితిని. నీవీబోధను ... కుము తరువాత కావలెనన్నచో మఱిదొరకదు.

క॥ మఱుపుకు దన్మాత్రలుగల
వెఱుకకు దాన్మాత్రలున్న వీరెండొకటే ...

పరిపూర్ణమునకు లేవని

పరిపూర్ణంబెఱుక గాదు పరికించవోయి॥ వెదకినదీని। సాటి లేదోయి॥ పరిపూర్ణమెఱుకల।పరిశోధించి గ్రంథము। రచియించినీకిస్తి। మఱువక పరిపూర్ణము॥ మఱుపుగాదోయి। 202

తా. శిష్యా! మఱుపునకు శబ్దస్పర్శాది పంచతన్మాత్రలు గలవు. ఆ. తన్మాత్రలు యెఱుకకును గలవు. ఈరెండు నొక్కటేయని తెలిసికొనుము. పరిపూర్ణమునకు తన్మాత్రలులేవు. కావున పరిపూర్ణ మును, నెఱుకయును యొకటిగాదు నీవుబాగుగా నాలోచించుము. యెంత వెదకినను పరిపూర్ణమునకు సాటిలేదు. నేను పరిపూర్ణమును నెఱుకను శోధించి యీగ్రంథమువ్రాసి నీకిచ్చితిని. నీవు దీనిని మఱువకుండ చదువుము. పరిపూర్ణము మఱుపుగాదని తెలిసికొనుము.

క॥ అందముగా సద్గ్రంధము
చందము వినిపింతుదాని జదివిన వినినన్
ముందుగ బయలెఱుకై, యే
సందున లేనెఱుక లేక జనవలెనుమ్మి। మఱియుదీనిని। చదు వుమునమ్మి॥ యెందుకు నీకింక। యితరశాస్త్రముల, తో। లందుగుర్తె ఱిగి। పోదదిగాన దీయెఱుక॥ జనవలెనుమ్మి॥ 203

తా, శిష్యా! బాగుగా మంచిగ్రంధమువలె నీదిని వినిపింతును ముందుగనే పరిపూర్ణము కనబడి యెక్కడను లేని నెఱుకపాఱిపోవల యునుసుమా! నీవీగ్రంథమునునమ్మి, విని చదువుము. నీకితరశాస్త్ర ములతోనెందుకు? వాటిని నమ్మినచో నీయెఱుక పోజాలదు కావున నీగ్రంధమునే చదువుము.

క॥ చక్కెర నొక్కని రోగులు
చక్కెర మాంసుగ్య మెఱుంగ జాల, రటువలెన్,
మక్కువతో, వినివిడ వక,

చక్కెగ గ్రంథార్థమెఱుఁగ జాలరాజనులు। కావున నీవు। చాలించిపనులు॥ చొక్కమీగ్రంథము। మొదలు' కొన వెళ్ళి। యిక్కడి తోజన్మ। మెత్తుపరి తెలియు॥ జాలరాజనులు। 204

తా. శిష్యా! చక్కెరను తినినరోగులు చక్కెరయొక్క మాధుర్యమును తెలిసికొనలేరు. అట్లే; ఈగ్రంథము శ్రద్ధగావినని యెడల యీగ్రంథసారస్యమును లోకులెఱుగజాలరు. కావున సమస్త పనులన్నియువదలి శ్రద్ధగా నీగ్రంథమును మొదటినుండి కడవఱకును చదువుకొనుము. అట్లు చదివినచో యీజన్మతోనే నీవిక జన్మమెత్తవు.

క॥ గూఢార్థమెఱిఁగినతఁడా
రూఢుఁడైనతఁడు గ్రంథ రుచిఁగొనరుభువిన్
గాఢతరాజ్ఞానంబున

మూఢుఁడైయున్న వాఁడు మొదట నేవినఁడు। సుజనులజాడ। మొద మొప్పగనఁడు॥ వాఁడు వీఁడనరాని। వాఁడే గ్రంథమువినును। వాఁడు నిశ్చయమిట్టి। వార్తలెఱుఁగనివాఁడు॥ మొదట నేవినఁడు॥ 205

తా. శిష్యా! రహస్యార్థముఁ దెలిసినవాఁడును, ఆరూఢుండైన వాఁడును యీగ్రంథమునందలి సారస్యమును గ్రహింపజాలరు ఏమియు తెలియని మూఢునకు యీగ్రంథమును మొదట నేవినఁడు, మహాత్ములగొప్పతనమును చూడజాలఁడు వాఁడు వీఁడు అనిభేధము లేక యుండెడి పరిపూర్ణుఁడే యీగ్రంథమును వినుట కధికారియగును. నిజముగా యీరహస్యమెఱుఁగనివాఁడే గ్రంథమును మొదట నేవినఁడు.

వి శే:— గూఢార్థ మెఱిఁగినవాఁడు=సాంఖ్యాది మతస్థుఁడు, ఆరూఢుఁడైనవాఁడు=యోగము నభ్యసించువాఁడు, వీరిరువురును యితర మతములనమ్మి యుందురు. పరిపూర్ణుఁడు=పరిపూర్ణమును తెలిసికొన్న వాఁడు, అధికారి=తగినవాఁడు—

క॥ తాఁబేటి తలపుచేతను
దాఁబేలై యిలక్షుధార్తిఁ దనరుట దెలియన్
తాఁబేటి గర్భమందును
దాఁబేలై పుట్టకున్న దరమె యితరులకు। సద్గురుబోధ। ల్లోక
యనితరులకు॥ నేబోధ లెఱుఁగని। యీబోధగలవారి। చేబోధపడయక।
చేకొనఁదలఁచితే॥ తరమె యితరులకు॥ 206

తా. శిష్యా! మనుజుఁడు తాఁబేటియొక్క తలంపుచే (అనఁగా కుత్సితముగా) ప్రవర్తించిన క్షుద్బాధాది బాధలందు చిక్కి కష్టపడునేగాని. తాను తాఁబేటిగర్భమునందు పుట్టకుండ తాఁబేలు కాఁజాలఁడు అట్లే సద్గురుబోధకోరినవారు తాము పరిపూర్ణులఁ జేరి తెలిసికొనవలెనేగాని, యితరబోధలకు నాశ్రయించిన కష్టములే గల్గును గాని, పరిపూర్ణులు కానేరరు.

క॥ ఈఁతయపేక్షను మనుజులు
నూతిదరిం జేరి నిలిచి నోటఁగొణఁగినట్లు
యీఁతేల వచ్చువారికిఁ
జేతులతో నీళ్ళమీఁద జేరియీఁదకను। మును నేర్చిన।
వాఁగేదించకను॥ ఈతిరుగని దేశి। కేంద్రుఁడు వెల్వక। చాతుర్యమున
బోధ। సాధింపనవ్వేన॥ చేరియీఁదకను॥ 207

తా. శిష్యా! ఈఁతనేర్చుకొన నభిలాషగల మానవుఁడు బావి యొడ్డుకు వెళ్ళి నిలచి నాకు యీఁత రావలయునని నోటితో గొణఁగుకొన్నంత మాత్రమున యీఁత రాదు. ముందు యీఁత నేర్చినవారు సహాయము చేసి యీఁదించిన పిమ్మట తాము నీళ్ళమీఁద చేతులతో గొట్టి యీఁదిననేగాని యీఁత రాఁజాలదు అటులనే యీయచలబోధ చాతుర్యముతో నాకుపట్టుపడవలయునని కోరిన మాత్రమున పట్టుపడదు.

సద్గురువర్యునుపదేశము చేసిననేగాని పట్టుపడదు. కావున గురువు నాశ్రయింపవలయును.

క॥ ప్రవిమల చిత్తుఁడు శిష్యుఁడు
సవినయమున దేశికునకు శరణాగతుఁడై
త్రివిధప్రసాదములుగొని

భవనాశస్థితులు లేని పద్ధతివినినన్। తిరిగిరాని। పద్ధతిగని నన్॥ భువిలో వానిసాటి। బోల్పనెవ్వరు లేరు। అవిరళభక్తియు। వాని పొందునీ॥ పద్ధతివినినన్॥ 208

తా. శిష్యా! నిర్మలమైన మనస్సుగల శిష్యుడు వినయముతో గురువర్యుని శరణుఁజొచ్చి మూడువిధములయిన గురుప్రసాదముల నొంది, సృష్టిస్థితిలయములు లేనిదియు తిరిగిజన్మము లేకుండఁజేయునదియు నైన యీయచలబోధను వినినను చూచినను యీభువిలో వానితో సమానులెవ్వరు యుండరు. సాటిలేని భక్తి వానిని పొందును.

విశే:—త్రివిధప్రసాదములు=త్రివిధదీక్షలు 1 దృగ్దీక్ష (చేప గ్రుడ్లుబెట్టి తిరిగి మాటిమాటికి తనే పిల్లలగును. అట్లే యుపదేశకాలమున గురువు శిష్యుని యపరోక్ష సాక్షాత్కార బ్రహ్మభావము కలవాఁడగునా? యని వీక్షించుట) 2 స్పర్శదీక్ష (పక్షులు గ్రుడ్లుబెట్టి రెక్కల చేనాసని కాపాడుచుండిన యవి పిల్లలగును. అట్లే గురువు తన్నాశ్రయించిన శిష్యుని శరీరమును హస్తముచే నిముకుట) 3 వాగ్దీక్ష తుమ్మెద మంటిలోనుండి పురుగును తీసుకొనిపోయి దానినొక చోబెట్టి వానిచెవిలో కూసి కూసి తనరూపముగా దానిని చేసికొనును. అట్లేగురుబోధచేసి శిష్యుని దనవలెఁ జేసికొనుట. —

క॥ ఉపనయనముగానిదె తా

నుపనయనము నొందిచదువు నూహానిటఁగినన్

విపరీతమగును దానను,

చపలుఁడు బ్రాహ్మణుఁడుగాఁడు చర్చించిచూడ।శూద్రుఁ
డువాఁడు। చర్చించిచూడ॥ ఉపముచే బోధట్టు। లూహించని యట్టి।
కపటచిత్తుఁడుసాధు। గణముతో సమమౌను। చర్చించిచూడ॥ 209

తా. శిష్యా! ఉపనయనము కానిదే, యుపనయనమునైన తరువాత చదువ వలసిన వేదాదివిద్యలను తానభ్యసించెనేని విపరీతమగును. ఆచపలుఁడు బ్రాహ్మణుఁడు కాఁడు. ఆలోచింపఁగా నతఁడు శూద్రుఁడేయగును. ఆవిధముననే గురువునొద్ద సంస్కారము నొందక యుపదేశబోధను గ్రహించిన కపటచిత్తుఁడు సాధుకూటమిలో చేరఁడు. ఆతఁడు దూరుఁడేయగును—

విశే:—ఉపనయన మనగా బ్రహ్మజ్ఞానమును తెలియునట్టి కంటిని తెరచుట ఉపనయనమందు గురూపదేశము నొందిననే గాని యెవ్వరును బ్రహ్మజ్ఞానమున కర్హులు కాజాలరు.

క॥ మంత్రముచే పంతెట్లగు
తంత్రము లేకున్న గాదుతంత్రము చేతన్
మంత్రము లేకను వడిగల

మంత్రము తంత్రము రెండు। మఱిగూడుకొని కార్యము
లన్ని। జరిగించుచుపూని॥మంత్రతంత్రములలో। మర్మము గురుఁడొకఁడు।
మంత్ర తంత్రములలో। మర్మము గురునిచే॥ మఱిదెల్పుకొని॥ 210

తా. శిష్యా! తంత్రము లేకుండ, మంత్రమొక్క దానిచేతనే కార్యములు నెఱవేఱవు. మంత్రము లేక తంత్రమొక్క దానిచేతనే కార్యములు నెఱవేఱవు. ఈమంత్రతంత్రములు వేర్వేరుగా నుపయోగింపక చేర్చినచో సరియైన మంత్రతంత్రములు రెండును కూడికొనినసకల కార్యములను జరిపించుచున్నవి. ఈ రెంటియొక్క మర్మమును గురువు తెలిపికొనును. కావున నీవు గురువునాశ్రయించి యీమంత్రతంత్రరహస్యమును తెలిసికొనుము

క॥ సంకల్పాదిక గుణములు
సంకులమీ యెఱుకయందు సమకూడుండున్
సంకల్పాదిక గుణముల
సంకులమని యెదను జూడ జాడలేదన్నా। యీ రెండును। వేఱుగావన్నా॥ కొంకక నీరెంటి॥ గూర్చి గ్రంథము జేస్తి సంకోచింప క చదువు। శంకపుట్టదింక॥ జాడ లేదన్నా॥ 211

తా. శిష్యా! ఈయెఱుకయందు, సంకల్పాది గుణముల యొక్క గుంపు కూడియుండును. ఈసంకల్పాది గుణసంకులమును మన స్సున జూడగోరినచో జాడ తెలియదు. ఈ రెండును వేఱుగాదుసుమా! ఈ రెంటెని యొకటిగా జేర్చి యీగ్రంథమును వా . . . సంకోచింపక నీవు దీనిని చదివితివేని సందియ ముండదు.

క॥ హాటమున కుటిలాత్ముని జం
పుటకై, భటకోటి కాజ్ఞ భూపతియిడినన్
భటులటు వలెఁ జేసెడిచోఁ
పటుకుటిలుఁడు పడిన పాట్లు పాటించికనునా। అట్లనెగురుని। నోటదావినినా॥ యిటువంటిబోధను। యెటువంటి నరుఁడైన । అటు వెన్కతన చేష్ట। లెటువంటివో దాని॥ పాటించి కనునా॥ 212

తా. శిష్యా! రాజు కోపముతో నొక దుర్మార్గుని యురిదీ యుటకై భటులకు నాజ్ఞయిచ్చినచో భటులు, ఆదుర్మార్గుని యురి దీయ బోవునపుడు, ఆదుర్మార్గుడు తాను ముందుచేసిన తప్పుదలపోసి విచారింపడు. అట్లే గురుముఖంబున యీబోధ తెలిసికొని, యెఱుకను విడచిన మానవుఁడు. తానుముందెఱుక యందు గావించిన దుష్టచేష్ట లన్నై పగివఁడు.

క॥ సకల జనుల సమ్మతిగా
నొకడైనను సుజనజాలమూర్ధ్వస్థలిపై

మకరాంక జనని జనకా

ద్యకలంకులలోన, నీవనన నేమగణనా। బోధ౦దితర! జను
లేమి గణనా॥ వికలమానసుఁడవై! వెతజెందబోకు, నీవకుటిలభక్తుఁ
డ। వనిదెల్పితిబోధ॥ వననేమిగణనా॥ 213

తా. శిష్యా! ఈభూమిమీద; అందరికిని నిష్కమగుననులల
నొకఁడైనను నడువజాలడు. మన్మథుని తండ్రియగు విష్ణుమూర్తికిని,
యితరదేవతలకును సర్వానుమతమగా నడుచుకొనుటకే సాధ్యము
కాదు. అట్టియెడ నీబోటివాడొక లెక్కయగునా? బోధనందిన యిత
రజనులొక్క లెక్కయగుదురా! యితరమతస్థుల కనుగుణ్యముగానడు
చుకొనుటకు నీకు సాధ్యముకాదు. వారిమాటలనువిని చంచలత్వము
పూనకుము. నిష్కపట మానసుడవైన భక్తుఁడవని నీకీబోధ
చెప్పితిని.

క॥ బలధన విద్యలు దుష్టుల

కలగలిగిన నొరుల నొంతు రెంతయునీర్షన్,

బలధన విద్యలు శిష్టుల

కలగలిగిన నొరులబ్రోతు రెంతో మోదమునా నీపీరెంటి!
నెఱిఁగి మోదమునా। కలలోననైన దు। ష్టులచెంతఁ జేరకు। మెలమి
శిష్టులచెంత। కలనైన వదలకు॥ మెంతో మోదమునా॥ 214

తా. శిష్యా! ఈభూమియందు దుష్టులకు బలము, ధనము,
విద్య, యీమూడును కలిగినచో; వారలు యితరులయం దసూయన
హించి కీడుచేయుదురు. సజ్జనులకు బలము, ధనము, విద్య యీ యీ
డును యున్నచో; వారలుపేరిమతో యితరులను కాపాడుదురు. నీపీ
రెండు విధములవారి గుణములను గ్రహించి కలయందైనను దుష్టులతో
స్నేహము జేయకుము. మంచివారి సాంగత్యమును కలయందై
నను వదలకుము.

క॥ అందమగు స్వాతివర్షపు
బిందువు లెందెందు బడునో పృథివీస్థలి, ద
ద్బిందువులు పాధివశమునఁ
జెందును తగనామ రూప చేష్టాదికమును। అట్లనెనీవు। జెంతే
వన్నియును॥ మందితో జతగూడి। మాట్లాడినంతలో। నందుకే సహ
వాస। మరయుము తగువాస। చేష్టాదికమును॥ 215

తా. శిష్యా! స్వాతికార్తెలో కురియు వానచినుకులు అనేక చోటులందుపడి యాస్థానగుణ విశేషములచే యనేక నామ, రూప, చేష్టలు వేర్వేర గలిగియుండును. అట్లేనీవును దుష్టులతో చేరినచో దుష్టుఁడవగుదువు. శిష్టులతో చేరినచో శిష్టుఁడ... నీవు స్నేహముచేసిన వారిగుణములే కలవాఁడవగుదువు. కావున తగినవారిని పరిశీలించి స్నేహము చేయుము.

విశే:—స్వాతికార్తెయందలి వానచినుకులు శుక్తియను నత్తగుల్లలో పడినచో ముత్యములగును. ఉపాధి=కారణముచేత, ఎంత చోటునందు తానుండునో అంతచోటునందు గలవస్తువు లభిన్నత్వమును చూపించి, తాను వేఱేకనబడుట.

క॥ జారులకు లోకులందరు
జారులవలె దోచబడుట సహజగుణంవా
చోరులకు సకలజనములు
చోరకులని మనికిదోచు చునికి సహజమురా। అట్లనెదు।
ష్టాత్మునికి సహజమురా॥ సారములేని సం। సారాబ్ధి దాటించు॥
వారిని తమనంటి। వారినిగనుటట్లు॥ యునికిసహజమురా॥ 216

తా. శిష్యా! జారులకులోకులందరును జారులవలెనే కనబడుదురు. దొంగలకు సర్వమానవులు దొంగలవలెనే కనబడుదురు. ఇవి వారివారి సహజగుణములు అట్లే దుష్టాత్ముఁడు నిస్సారమైన

యీసంసారసముద్రమును దాటింపగలపరమ గురువర్యుని సైతము తనవలె ముక్తాత్మునిగా భావించుము ఇదిశ్లోకములకు సహజము.

క॥ బయలెఱుకలు శిష్యునకుఁ,
దయతో గురుఁడెఱుఁగఁ జేసి తరువాతను, సం
దియ మేమిలేక యెఱుకను,
బయమున విడిపించు గురుఁడు నయశాలిగాదా। నీమదికిది। నాటునాలేదా॥ భయభక్తిగురు సార్వ। భౌముని సేవ, నిశ్చయముగ జేసితె। జయమందెదవు, గురుఁడు। నయశాలిగాదా॥ 217

తా. శిష్యా! గురుహృదయుతో శిష్యునకు పరిపూర్ణము, ఎఱుకను తెలియపర్చి, తరువాత సందేహమేమియు లేకుండగ యెఱుకను జాగ్రత్తగా విడిపించ జేసినచో, ఆగురువు బుద్ధిమంతుఁడు సుమీ. నేజెప్పునది నీమదికి బాగుగా తెలిసినదా? లేదా? నీవు భయభక్తులతో గురువర్యుని సేవజేసితివేని జయమునందెదవు.

క॥ పదిరెండక్షరములు గల
పదమల మంత్రార్థమెఱిఁగి సద్గురుకృపచే
బదియారక్షరములు గల
యదియెట్టిదో తెలిసెనేని యతడె సద్గురుఁడు। ఈరెం
డెఱిఁగి। నతఁడెధీవరుఁడు॥ గొనుపటిది పరిపూర్ణ। మును జెల్పు నెఱుకను దదనంతరప్రభో। ధనుజేయు నీవుదెలియు। మతఁడె సద్గురుఁడు॥ 218

తా. శిష్యా! పదిరెండక్షరములుగల ద్వాదశాక్షరియందు నిర్మలమైన మంత్రముయొక్క యర్థమును, శ్రీగురు కటాక్షముచే పదియారక్షరములుగల షోడశాక్షరియందు మంత్రవిశేషమును తెలిసికొన్నతఁడే సద్గురుఁడు. ఈరెండు మంత్రముల మహిమ నెఱిఁగినవాడే బుద్ధిమంతుడు. ద్వాదశాక్షరి పరిపూర్ణమును తెలియజేయును. షోడశాక్షరి యెఱుకనుగూర్చి తెలియజేయును.

విశే:— 1 ద్వాదశాక్షరి "ఏతన్నిధ్యాయ శుద్ధవిద్యుతి కించన"
2 షోడశాక్షరి "సర్వమ్మూలమే తదాజ్ఞానచ్ఛరీరం నాస్తి కేవలం"

క॥ ఆమంత్రయుగము దెల్పెద
నేమముతోఁ దలఁచుముత్త దీబట్టబయల్,
ఏమీలేదని బలికిన
నీమంత్రము తత్వమూలమింకొకటివినుము। ఎప్పుడునోట। విడిమఱువకనుము। ఈమూలములేని, గు। ర్తైఁగే శరీరము। యేమిలేదనియుండు। విడిపోడశాక్షరి॥ యింకొకటివినుము॥ 219

తా. శిష్యా! నీకు నే నారెండు మంత్రములఁ జెప్పెదను విని మఱువక ధ్యానింపుము. "ఉత్తదీ బట్టబయలు యేమీలేదు" అనగా సర్వమును పరిపూర్ణము. దీనిని మించినదింకొకటి లేదు. ఇదే ద్వాదశాక్షరీమంత్రమూలము "మూలములేని గుర్తైఁగే శరీరము యేమియు లేదు" అనఁగా శరీరమంతయు యబద్ధము. ఇదే షోడశాక్షరీమంత్రమూలము. ఈమంత్రద్వయ తత్వములనెప్పుడును మఱువకుము.

క॥ తొలిమంత్రి పద్ధతెక్కడ
గలదోయని వెదుక నేల కలదాట, నా
వలమంత్ర పద్ధతెక్కడ
గలదోయని చూడనేల కాదామూచేఁగి। వినేది। యనేది, తినేది॥ అంతొలుతదానిని। సవంగోకము దేసి॥ కలకాలమొఱుకము। గలదాని నెఱుక॥ కాదామూచేది॥ 220

తా. శిష్యా! మొదటిమంత్రమునందు గలపద్ధతి యెక్కడగలదని వెదుకనేల? అది పరిపూర్ణము, కావున సర్వత్రనిండియున్నది. రెండవ మంత్రమునందుగల పద్ధతి యెక్కడ గలదని వెదుకనేల? అదే నేను. కావున చూచినది, వినునది, వాసనజూచునది, తినునది, అది

యేసుమా! నీవు మొదటిమంత్రమును గ్రహించి పరిపూర్ణమును తెలుసుకొని, రెండవమంత్రమును గ్రహించి యెఱుకను విడిచిపెట్టుము.

క॥ ఇదితప్పు నేమిలేదని
మొదటిది మొఱపెట్టుచుండు ముదమునవినుమిా
యిదియేమి లేదుపొమ్మని
వదలక రెండవది లెస్స వదరుచుండునురా। బయలెఱుకలు
యిదినిశ్చయమురా॥ అదిగాన నీరెంటి। నరసినీవిప్పుడు। విదితముగ
నెఱుకను॥ విడురమంత్రమిట్లు॥ వదరుచుండునురా॥ 221

తా. శిష్యా! సంతోషముతోవినుము. మొదటి మంత్రమైన ద్వాదశాక్షరి పరిపూర్ణము తప్ప నింకేమియు లేదని మొఱపెట్టుచుండును. రెండవమంత్రమైన షోడశాక్షరి యెఱుక యేమియు లేదని దూఢిగాపల్కుచుండును. పరిపూర్ణ, యెఱుకల స్థితి యిట్టిదని తెలిసికొనుము. కావున నీవీరెంటిని పరిశీలించి యెఱుకను విడిచిపెట్టుము. ఇదియే మహామంత్రముసుమిా,

క॥ పరిపూర్ణమిదిగో యిదిగో
యెఱుకతోఁ జూపించి, లేని యెఱుకను లేదం
చెఱిగించిన గురుఁడేపని
యెఱుకను నిల్పేటిగురు డెందుకోయన్నా! తన్బోధన,
కెందుకోయన్నా। శరణన్న వారి మ। స్తకమందుఁ జెయిపెట్టి। తిరముగ
నెఱుకను। దీసివేయని వాఁ॥ డెందుకోయన్నా॥ 222

తా. శిష్యా! యెఱుకయొక్క సహాయమున "పరిపూర్ణమిదిగో" యని పరిపూర్ణమునుజూపి, లేని యెఱుకను లేదని తెలియఁజెప్పువాఁడే గురువు. ఎఱుకనుపోగొట్టలేనివాఁడు గురువుకాఁడు. అతనిబోధ నీకువలదు. శరణుజొచ్చిన వానిని జేరఁదీసి స్థిరముగా యెఱుకను తీసివేయని గురువువలన లాభము లేదు

క॥ పరిపూర్ణబోధ నెఱుఁగని
గురుశిష్యులుబోధకొఱకుఁ గోరఁబనివడున్
గురువర్యుఁడొకని మరలను

హారువరముసఁ బుట్టించిట్టి యాశిఖండికిని। సతియైనట్టి యబల తండ్రికిని॥ వరుల నిద్దఱినిఁడే । వలయు,నీయల్లుడు మేము, పరిణయింతుమని చెప్పి। వరుసపంపిన, య। లాశిఖండికిని॥ 223

తా. శిష్యా! శిఖండి భార్య, తనతండ్రియగు కాశీరాజునకు, "తన భర్తయును తనవలెనే యాఁడుది కావున, మాయిరువురికి పెండ్లిచేయుటకు, నీవు యిద్దరుపురుషులను తీసికొని రమ్మని" వారిని నీయల్లుడునేనును పెండ్లాడుదు' మని, ఉత్తరముల్వ్రాసినది. అట్లే పరిపూర్ణబోధ యిట్టిదని తెలియనేరని, గురుశిష్యుల బోధకొఱకు వేఱ్వేఱ మఱియొక గురువులు కావలయును.

విశే:—పూర్వగాథ=తొల్లి పాంచాలప్రభువగు ద్రుపదుఁడు, సంతానములేనందున, శివునిగూర్చి తపస్సుచేసి, దుష్టద్యుమ్నుఁడు ద్రౌపది, శిఖండియును మువ్వురుబిడ్డలగాంచె. దుష్టద్యుమ్నుఁడు మగ వాఁడు, ద్రౌపది ఆఁడది, శిఖండి నపుంసకుఁడు. ఈశిఖండి పురుష రూపమునొందునని వరముండుటచే యాతనిని మొదటినుండియు మగ వేషముతోడనే పెంచుచుండెను. వివాహకాల మాసన్నయగుటచే యాశిఖండికి కాశీరాజు కూతురును పెండ్లిచేయుటకు నిశ్చయించి పెండ్లికొడుకును తీసుకొని వెళ్ళకనే, కత్తికి కంకణముకట్టి కాశీరాజు కూతును పెండ్లిచేసి పాంచాలదేశమునకు తీసుకొనివచ్చెను. కొద్దిదినం బుల కాశీరాజుకుమార్తె తనమగఁడు మగవాఁడు కాఁడని తెలిసికొని తన తండ్రికిట్లు జాబువ్రాసెను. "జనకా! నీవు వచ్చినపు డిరు వురు పెండ్లికొడుకులను తీసికొనిరమ్ము. నావంటి ఆడుదియైన నీయల్లు డును, నేనును, చేరి యిరువురు పెండ్లికొడుకులను పెండ్లాడుదుము. అని వ్రాసి

పంపఁగా, కాశీరాజుకోపముతో పాంచాలదేశముపై దండెత్తెను. అంత శిఖండి భయపడి యడవులకు పారిపోయి, యొక యక్షునారాధించి తన స్త్రీత్వమును వానికిచ్చి, వానిపురుషత్వమును తాను గ్రహించి పురుషాకారముతో పురిఁబ్రవేశించి, తన మామను సమ్మతిపఱచి, తన భార్యను యథావిధిం జేపట్టి సుఖంబుగానుండెను. ఈతఁడే భీష్ముని కౌరవయుద్ధమున వధించినవాఁడు.

క॥ పరిపూర్ణబోధ నెఱిఁగిన
గురువులచేబోధఁగొనిన గొప్పఫలంబౌ
బరిపూర్ణబోధ నెఱుఁగని
గురువులచే బోధఁగొనిన గొప్పఫలమౌనా। అదియెట్లన్న గూడిరతిలోన॥ బురుషునిచే సంతు॥ పొలఁతి వడయును, బడయ। దర మౌని వారికి॥ దమవంటివారిచే॥ గొప్పఫలమౌనా॥ 224

తా. శిష్యా! స్త్రీ; పురుషునితో సంభోగించినచో సంతానము కలుగును. కాని, స్త్రీ, స్త్రీతో సంభోగించిచో సంతానఫలము కలుగదు. అట్లే, శిష్యుఁడు, పరిపూర్ణబోధ నెఱిగిన గురుని చేత నుపదేశము నొందిన మేలుకలుగును. కాని, పరిపూర్ణబోధ నెఱుగని గురుని చేత నుపదేశమునొందిన మేలుకలుగదు,

క॥ దృష్టాంతము దొరికెను, నీ
యోష్ఠముగద లించఁగానె నిజకల్లనుచున్,
దృష్టాంతమడుగు, బోధకు
స్పష్టముగా గప్పురము, దీపము। జూపువోయి। యీయుక్తిలో। పముఁజూపకోయి॥ తృప్తి నొందెదరిట్లు। తోఁచిచెప్పితిగాని। శ్రేష్ఠమీబోధ। చేకొన్నవారికి॥ దీపము జూపవోయి। 225

తా. శిష్యా! ఈబోధ నీనోటనుండి వెడలవడగానే యెవ్వరైన దృష్టాంతమును జూపుమని యడిగినచోఁ కప్పురదీపమును వెలిగించి

చూపుము. ఈయుక్తియందు వెనుఁదీయకుము. కర్పూరదీపము సంద న్నియునెట్లు స్పష్టముగా కనబడునో; అట్లే యీపరిపూర్ణబోధ యం దన్నియును స్పష్టముగా కనబడును. యీశ్రేష్ఠమైన బోధవలనవారలు తృప్తి నొందెదరని నాకుతోఁచి చెప్పితిని

క॥ ఎఱుక భ్రమగల్గు శిష్యుని
పరితాపము మాన్పునట్టి పండితుఁడితఁడే,
గురుఁవరుఁడుగాని, గురువులె?

గురువులమని పొట్టకొఱకు గోశిగేవారెల్ల। వారికీబోధ। దెలియుటకల్ల॥ పరిపూర్ణమున లేని। యెఱుక నేర్పఁదెల్సి యెఱుకను। విడిపించ। నెఱుఁగక గురువులై॥ గోశిగేవారెల్ల॥ 126

తా. శిష్యా! ఎఱుకయనుక్త భ్రాంతి గల్గిన శిష్యుని పరి తాప మును మాన్పునట్టి పండితుఁడే గురువుగాని, పొట్టకొఱకు, గురువుల మని యేమేమో చెప్పువారలు గురువులు కాజాలరు' అట్టివారలకీ బోధ యే తెలియదు. పరిపూర్ణమునందు లేని యెఱుకనుచూపి యెఱు కను పోగొట్టజాలని వారు గురువులు కారు-

క॥ గురుశుశ్రూష యొనర్చుట
నెఱిఁగించెద నట్టులనని నేర్పడవినుమీ?
పరులిష్టదైవమునకుం

పరిచర్య యొనర్చునట్లు। భక్తితోడుతను। గురుమూర్తి నిత్యభక్తితోడుతను॥ వినత మరమఁగలేక। నీవు సల్పితివేని। గురుబోధ మెఱుక। సద్గురునిచే దెలిసేవు। భక్తితోడుతను॥

తా. శిష్యా! గురుశుశ్రూషకు శుశ్రూష జేయు విధము చెప్పెదను వినుము నీవు కోరిన యిష్ట దేవునగునీవు మనఃపూర్వకముగా ధూప దీప నైవేద్యము లిడి భక్తితో నెట్లుపూజ యొనర్చుచుందువో యటులనే గురునకును పూజ చేయుము. అట్లునీవు మనఃపూర్వకముగా గురుపూజ

నల్పితివేని ఈపరిపూర్ణ బోధయొక్క రహస్యమును గురువర్యునిచే తెలిసికొందువు—

క॥ తను మన ధనములు గురునకు,
వినయంబున ధారవోసి, వేడ్కగురునిచే
నను వైనబోధ వడసిన
ఘనమతి మంతునకు సాటి గలరా! యీభువిని। లోకులు

(మ్రొక్క। వలదా తామువిని॥ తానునితరులని। తానసక, నేమాట। వినక, పరిపూర్ణత। తనకు వారికిసాటి॥ గలరా యీభువిని॥ 228

తా. శిష్యా! దేహము, మనస్సు, ధనము, గురువర్యునకు భక్తితో ధారవోసి, గురువర్యునిచే సరియైన బోధ నొందిన బుద్ధిమంతునకు సరియైనవా రెవ్వరును యీ భూమియందు లేరు. అట్టివానినిం జూచి లోకులందరును నమస్కారములు చేయవలయును. నేను, ఇతరులు అను భేదభావము లేక, యేమాటయును వినక పరిపూర్ణభావము నొందినవారి కెవ్వరును సాటిగారుసుమా!

క॥ జలము నెడబాయనొల్లని,
జలచరముల రీవిపూని సచ్ఛిష్యుండు, హృ
జ్జలజంబను పీఠము పై
నిలి, పి తరము మాని గురుని నేగొల్చుసుమ్మి।తెడుస్తాల

నేదలంచు నమ్మి॥ కలకాలమిారీతిం। గడపు ను నేప్రొద్దు। తలితంద్రి దొరదాత। దైవమనుచు గురువు।నేగొల్చుసుమ్మి॥ 229

తా. శిష్యా! నీళ్ళనెడబాసి యుండలేని చేపలు మొదలగు జలచరములవలె, మంచి శిష్యుండు హృత్పద్మమునందు గురుమూర్తిని నిల్పి యితరమునుమాని గురువునే ధ్యానించుచుండును. గురువాక్యములనే సదా తలపోయుచుండును. అతని జీవితమంతయు నీవిధమా

గానే గడుపుచు; గురువే, తల్లియు, తండ్రియు, రాజు, దాత, దైవము అని నమ్మి సేవింపుచుండును.

క॥ సతి, పొరుగూరికి బోయిన
పతిరాకడ గోరినట్లు భావములోనన్
మతిమంతుఁడు సచ్ఛిష్యుఁడు,
సతతము గురురాకగోరు సత్యమువినరా। వానితోటి। సాటెవ్వరనరా॥ హితునిరాకడకు, స్నే।హితుఁడు గోరినయట్లు। అతి దరిద్రుఁడు: ద్రవ్య। తతిని గోరినయట్లు॥ సత్యమువినరా॥ 230

తా. శిష్యా! పొరుగూరికి బోయిన భర్తరాకడను భార్యకోరిన ట్లును, మిత్రుని రాకడను స్నేహితుడుకోరినట్లును, ధనముకు దరి ద్రుడు కోరినట్లును, మంచి శిష్యుడు గురువర్యుని రాకను నిత్యమును కోరుచుండును నిజముగా వానితో సమానులెవ్వరును లేరు. ఇది నిజ ము సుమా!

క॥ అతివల రతి చతురత, లా
యతివలచే వారి తండ్రులరయ రనుచు, ద
క్షతులరయ నేర్తు, రట్లనె,
మతిమంతుఁడు గురుబోధ। మానినఁగాని। తదోద్బోధ, సూ। మాం పపూని॥ అతి దరిద్రుడచే, వి।ద్యార్జనా ఘనుఁడు। చతు రగ విత్త। సూర్జించిన తంతులు॥ మానినఁగాని॥ 231

తా. శిష్యా! స్త్రీల చాతుర్యములను వారి తండ్రులు తెలియ జాలరు. వారి పతులు చెప్పకున్న గ్రహింతురు. అటులనే బుద్ధిమం తుడైన శిష్యుడు తనగురువు చెప్పకున్నను తానాబోధను గ్రహిం చును. ధనసంపాదనకలుగుటకు, తనశిష్యుడు దరిద్రుడైనను చాతు ర్యముగా వానివద్దనుండి ధనము సంపాదించునట్లు జ్ఞానాపేక్షగల

శిష్యుఁడు, తన గురువు క్రమముగా చెప్పుచున్నను, క్రమేణ బోధను తెలిసికొనును.

క॥ పరిపూర్ణబోధ దెల్పెడు

పరియంతము, సేవఁజేసి, బహునమ్మికగా

గురుమూర్తికి దరువాతను,

మరికన్నుల గననివాని మార్గము ఛీఛీ,। తలఁచరాదా।
మాటను ఛీఛీ। గురునాజ్ఞవినని దే। గురువై శిష్యులగూర్చి। గురుబోధ
దెల్పెను। గురువంచకుని యొక్క॥ మార్గము ఛీఛీ। 232

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణబోధను చెప్పునంతవరకు మిక్కిలినమ్మకముగా గురునకు సేవజేసి, బోధను తెలిసికొన్న తరువాత గురుని కంటబడని శిష్యుఁడు పరమ ఛండాలుఁడు. వాఁడు ద్రోహి. వానిమార్గమునీచము. వానినిగూర్చి చెప్పుకొనినను పాపముసంభవించును గురువర్యుని యనుమతి నొందకయే, తాను గురువై కొందరు శిష్యులను గూర్చుకొని వారికి యుపదేశముచేసెడు గురువంచకుని నడవడి మిక్కిలి హీనమయినది. కావున యామాట నోట పల్కుటకూడ హీనమేయగును.

క॥ తన శిష్యులు విని, తను నతి

వినయంబునఁ గొలుచు కొలువు విను తొనర్చుచో,

దన గురువును, గురువింటికి

చనుదెంచినఁజూచి శుశ్రూషఁ,తగ నొనర్చుండు,। లేచినిఁ జెలిపి। చనుమనుచుండు॥ వినుము కుత్సితశిష్యా। గ్రణి వీఁడువీఁడ్లో। ఘనబోధోక్తస్థితి। గమనో, గురునకు శుశ్రూష॥ తగనొనర్చుండు॥ 233

తా. శిష్యా! తనశిష్యులు తన్ను యెక్కువ వినయముతో గొల్చుటకై, తనగురువుగారి మహాత్మ్యంబును తనశిష్యుల యెదుట పొగడును అట్టివారలు తమగురువే తనయింటికి వచ్చినచో; అతనికి

శుశ్రూషాదులొనర్పక, తన పేదరికమును జెప్పి వెళ్ళుమని పంపివేయును. ఇట్టికుత్సితబుద్ధిగల్గిన శిష్యునకు పరిపూర్ణజ్ఞానమేలాగున కలుగునో, యూహింపుము. (అనఁగా పరిపూర్ణుఁడు కాజాలఁడు)

క॥ కుటిలాత్ముఁడైన శిష్యుం
డిటువలె తాఁబల్కు—గురుఁడు యింటికి రాగా,
నెటు బోవుచుండితిరాకో

యింటకిఁక దర్శనము మరల నెప్పుడయ్యెనో। యెవరికి దెలి
యు। నెప్పుడేమౌనో॥ యెటు దోచ దేమైన। యిత్తుమంచనుకొంటి।
తిటుకున నొకరాగి। దుష్టుఁడు లేదిప్పు॥ డెప్పుడయ్యెనో। 234

తా. శిష్యా! కుటిలుండగు శిష్యుఁడు తన గురువు తన యింటికి వచ్చినపుడు వానితో నిట్లని చెప్పును. "ఆర్యా! మీ రెచటికిఁ బోవుచుండి యిచటికి వచ్చితిరో; మరల తమ దర్శన మెప్పుడగునో; ఏవేళ కేమగునది యెవరికి తెలియును? తమ కేమైన కానుక సమర్పించుకొందమనిన నాయొద్ద నొక రాగికాసైనను లేదు. నా కేమియు ను దోచుట లేదు." అని చెప్పును.

క॥ జపములు, తపములు సలుపును,
విపరీత స్మరణజేయు వేదాంతార్థం
బహువిధముగఁ జెప్పును

కపటాత్ముఁడు శిష్యకోటి గనిమెచ్చుకొనుటకు। మెచ్చిద్రవ్య
మునుయిచ్చుకొనుటకు॥ అపకీర్తి నేతిం। కలరి సల్లగుపడి। యుపముచే
బ్రతుకును। మంపగోసము, తమ్ము। గని మెచ్చుకొనుటకు॥ 235

తా. శిష్యా! కపటాత్ముఁడగు గురువు తన శిష్యులు తన్ను మెచ్చుకొనుటకై [illegible] చేయును, విపరీతముగా స్మరణ [illegible]. వేదాంతార్థమును యెక్కువగా చెప్పుచుండును. [illegible] బహుళ్ల జేయుచుండును. అప

కీర్తికల్గు పనులకు భయపడినట్లు కనబడి, పరులవలన బ్రతుకుచు లోకులు మెచ్చుకొనుటకై కపటముగా ప్రవర్తించును.

క॥ గురువర్యు కెదురహంకృతి
దారకన్నను, దొంగత్రోవ ద్రొక్కిన, చెవులకా
గురునింద వినిన జేసిన
నరునకు పరిపూర్ణబోధ నలవియె తెలియ! గూడదువాని! దెలియక కలియ॥ గురుడు తెలిపిన! పుస్తకరీతిదే పూర్ణ! మఱినిటి ననియెంతో! మురిసిన గురుబోధ! నలవియె తెలియ॥ 236

తా. శిష్యా! గురువర్యుని అహంకారముతో నెదిరించినను, దొంగమార్గమునడిచినను, గురునింద చెవులతో వినినను, గురునిందచేసి నను, నరులకు పరిపూర్ణబోధ తెలిసికొనుటకు శక్యముకాదు, అట్టి వానితో తెలిసికొనకుండ స్నేహముచేయరాదు. గురువు చెప్పినది పుస్తక మందున్నదే; పరిపూర్ణబోధగదా. దానిని నేనుచూచితినని మురిసి నంతి మాత్రమున గురుబోధ కలుగ నేరదు.

క॥ నాలుగు శుశ్రూషణములు,
లోలత గావించుకొనుచు లోకతీత,
బాలోచించియు గురుచే
[illegible]కము జోలివిషువు మి[illegible] తేచాలనా[illegible] గూడ. [illegible] మఱువక [illegible] తెలి[illegible] చనువు! [illegible] గురు! చాలించు నివిట్టి! [illegible]లు తెలిసి[illegible]వేష॥ [illegible] తేచా[illegible]నా॥ 237

తా. శిష్యా! గు[illegible]వునకు [illegible] [illegible] [illegible]నార్పణ వచనార్పణ యను నా[illegible] విధములైన శుశ్రూష[illegible] [illegible] లోకాతీతము[illegible] [illegible] [illegible]నను విన[illegible]వును. అవి చేసినను [illegible] [illegible] ము

లము తెలియని చదువు యెంతచదివినను లాభము లేదు. కావున యట్టి చదువు చాలింపుము. మూలమును తెలిసికొనుటయే చాలును.

విశే:— నాలుగు శుశ్రూషలు 1 తన్వర్పణము=గురునకు చరణసంవాహనాది శుశ్రూషలు 2 మనోర్పణము=గురువునందు దోషబుద్ధినుంచక పూజ్యభావముంచుట. 3 ధనార్పణము=గురువు గృహస్థుడైనచో తన యావదాస్తి యాతనివశము చేయుట, గురువు త్యాగియైనచో తన ధనమును త్యజించి గురుశరణమును పొందుట 4 వచనార్పణము=గురుని స్తుతించి తనదీనతను యెఱింగించుట—

మతాంతర. చతుర్విధ శుశ్రూషలు 1 స్థానశుశ్రూష=గురుని సంపదను గాపాడుట, 2 అంగశుశ్రూష=కాళ్ళు ఒత్తులు పిసుగుట దేహసౌఖ్యమును జూచుట, 3 భావశుశ్రూష=గురువే తల్లిదండ్రి మిత్రుడు, దాత, దొర, దైవము, బంధువు అని తలంచుట 4 ఆత్మశుశ్రూష=గురువు అడుగకముందే యతనికి ప్రియమైనవస్తువులచే తృప్తిగనిచ్చుట—[ఇది సర్వజనాంగీకారములుగావు]

క. దేశికుని చరణ తీర్థము
కాశీగంగయని గురుని గనుగొన్నదు, వి
శ్వేశు డని తపగొను [illegible]

దేశం బానదించునట్టి [illegible]కమని। మానసంబు। తానీ తెరుగని॥ [illegible]। [illegible], గా। మేశుని పురమై ప్ర। కాశించు నాసీయు [illegible]॥ 238

తా. [illegible] క్షేత్రము [illegible] కాశీగంగా [illegible]లనులు గను, [illegible] యుదు, గురుని తనకున [illegible] [illegible]ను, మనమ్ము నందు దలపోయు [illegible] నివసించు, ప్రదేశము కాశీ [illegible] [illegible]లకు సమానమైయుండును.

క॥ గురుచరణజలము గోదా
వరియని, గురుమూర్తి రామభద్రుండని, త
త్పురమును భద్రాచలమని,
గురుమంత్రమె తారకమని, గుఱిగల్గినట్టి॥ తిరిగిరాని। మఱుం
గెఱిగినట్టి॥ నరుఁడున్నచోటె. సుం। దరమైన, శ్రీశేష। గిరి రంగ
నాయక। పురిమన దగియుండు॥ గుఱిగల్గినట్టి। 239

తా. శిష్యా! గురుపాద తీర్థమె గోదావరీనది యనియు, గురుమూర్తియే శ్రీరామచంద్రమూర్తి యనియు, గురుఁడుండు పురమే భద్రాచలమనియును, గురు వుపదేశించు మంత్రమే తారకమంత్రమనియు, మనస్సునందునమ్మి నటువంటి వాఁడై మఱల పుట్టనటువంటి రహస్యము తెలిసికొన్నట్టి శిష్యుఁడున్నట్టి చోటే; వేంకటాచలము, శ్రీరంగము అనదగి యుండును

క॥ గురుఁడు నరుఁడంచు దలఁచిన,
గురుమంత్రము మరచియున్న గురుపుత్రుఁడు నా
దరణ మొనర్పక యుండిన,
[illegible]పవు విడనాడి [illegible] జేరినను। స[illegible]రుబోధ।
నెఱిఁగి న[illegible]॥ ఎంతకమాహాత్మ్యము। నెఱిఁగి[illegible]వంటి। నరు
నకు దప్ప[illegible]యు యొకొక్క। గురుని జేరినను। 240

తా. [illegible] గురుని మనుష్యమాత్రుని గా [illegible] దలంచినను, గురువు చెప్పిన [illegible]మును మఱచిపోయినను, [illegible]ములను యాదరింపక పోయినను, తన గురువును విడిచి [illegible] నాశ్రయించినను, గురుబోధ తెలిసికొనుటను జూచిన [illegible], ఎంతటి మహాత్మ్యము మే [illegible] యుండు [illegible], అట్టి శిష్యునకు ఘోరనరక వాసము తప్పదని [illegible]చున.

క॥ జ్ఞాన వైరాగ్య భక్తి స
యాన నదీస్నాన దేవ మంత్రపరంన త
ధ్యాన, మభిమంత్రములు. పర
మాన నియతిగోరినట్టి మనుజ సంఘముకు! బోధను తెల్పు
మనిన వారలకు॥ తాను బోధించుట! తగదు, బోధించినఁ దాను నే
ననుభ్రాంతి! తరుగ దేలాగంటి! మనుజ సంఘమునకు॥ 241

తా. శిష్యా! జ్ఞానవైరాగ్య భక్తిమార్గములందును, తీర్థయా
త్రలయందును, దేవతోపాసనల యందును, ధ్యానమునందును, మంత్ర
ములయందును, నమ్మకముగల్గి పరమార్థసాధకములని యెంచు
వారలు యెన్నిసార్లు వేడినను యీబోధ తెలుపరాదు. అట్లు వారికీ
బోధ తెలిపినను నేను నీవు అను భేధబుద్ధి వదలకనే, వారాభ్రాంతి
యందే యుందురు.

క॥ ఇంగితము లెఱిఁగి సద్గురు
పుంగవుచే నరుడుఁభక్తి ముక్తిక్రియలఁ
సంగా సంగము వెడలిన
శృంగారము వానిచేష్ట చూచేవారలకు॥ వాడున్నట్లు!
తోఁచేవారలకు॥ [illegible]యాత్రమో! బ్బాంగి శృంగారమో! శృంగార
పతికిఁ నా! శృంగ[illegible]॥ చూచేవారలకు। 242

తా. శిష్యా! [illegible] సద్గురునియొద్ద బోధనెఱిఁగి భక్తి
ము[illegible] క్రియలయం[illegible]డికయును, వీడికయును, రెండును విడిచి
[illegible] వానిచేష్టలు మ[illegible]లకు శృంగారముగా నుండును. అంగ
[illegible]లకు [illegible] శృంగారమైన ప్రధానభూషణమో;
అ[illegible] పరిపూర్ణబోధ నరులకు పరమభూషణమై యుండును—

క॥ [illegible]ందరు గురుబోధను,
గని రాజనులందునేను గలియక యున్న

న్నను మన్నింతురె? వారని
మనసునందలపోయ బోధ మర్మమబ్బునా। అబ్బిన వారి। ధర్మమబ్బునా॥ జననమరణములేని। ఘనమైనతోవ, నే। గననైతినీ బోధ। గనకున్న యీబోధ। మర్మ మబ్బునా॥ 243

తా. శిష్యా! "జనులందరును గురుబోధ తెలిసికొనిరి. నేనును తెలిసిన వానివలె వారితో జేరకుండిన యెడల నాయనన్ను మన్నింతురా" అని మనస్సునందుఁ దలపోసి పరిపూర్ణజ్ఞానులతో జేరనేనివాని కాబోధ యొక్క మర్మము తెలియునా? అనఁగా తెలియదు. అటుల తెలిసినను వాఁధర్మము లితనికి పట్టునడవు. కడపట నీకును "చావు పుట్టుకలులేని మోక్షమార్గమును తెలిసికొననైతి" నని విచారింతును. భవనాశరహితమైన పరిపూర్ణబోధ తెలియని వానికి దాని మర్మధర్మములు తెలియజాలవు.

క॥ హృదయ గ్రంధివిముక్తుండై
పదయత నీబోధఁదెల్పఁ జనదా గురుఁడై
వదలక చిత్తములోపల
పదయుగములు దలఁపనలదె భక్తుండైనపుడు॥ భ్రాంతిరహితా। సక్తుడైనపుడు॥ కుదరవలెనుమనసు। గురుశిష్యులకుఁ గాక। కదలిక లేనట్టి। ఘనబోధాసక్తి॥ భక్తుండైనపుడు॥ 244

తా. శిష్యా! మనస్సు [illegible] సందేహములన్నియు దీసివేసి గురువు [illegible] నవలయును, అప్పుడు గురువు [illegible] రవిందములు [illegible] దెల్లపుడు [illegible] యును. అట్లు కాదేని [illegible] భ్రాంతులన్నియు పోవలయునని కో[illegible] మటే ముఖ్యసాధనము. సందేహములు [illegible] చేయక పోయినను, భక్తితో

శిష్యుఁడు గురునిదలఁచక పోయినను, ఘనమైనబోధ యొక్కస్థితి తెలియ నేరఁడు.

క॥ గురుఁడాశ వదలకుండిన
మరిశిష్యుఁడు ద్రవ్యలోభ మగ్నుండైనన్,
మరియాద దక్కఁదిరువుర
కెఱిఁగుండుము వీరలతి విహీనులోయన్నా। గట్టిగ। దురభి। మానులోయన్నా॥ గురుఁడు శిష్యునిఁగన్న కొడుకుగా గనకున్న గురునిపై శిష్యుఁడా। గుఱిపెల్లకుండిన॥ హీనులోయన్నా॥ 245

తా. శిష్యా! గురుఁడు ఆశవిడువక పోయినను, శిష్యుఁడు మిక్కిలి లోభిగానుండినను, యిరువురకు మరియాద దక్కదు. వీరిని మిక్కిలి హీనులని తెలిసికొనుము వీరు గాఢమైన దురభిమానులు, గురువు శిష్యుని కన్నబిడ్డవలె జూడక పోయినను, శిష్యుఁడుతన గురువును తండ్రివలె భావించక పోయినను, వారిద్దరికి పొందుకుదురదు వారు నీచులు సుమా!

క॥ గురు గురబోధల చేతను
పరిపూర్ణ మెఱిఁగి, యెఱుక వదలినయతనిన్
గురు పొందఁగ నసలశక్యమె?
యెఱిఁగిన నదిదృష్టిబోధ నెఱిఁగొనరోయన్న। దానెఱిఁగిన। మఱుపుండదన్న॥ [illegible] పాపలరీతి। మఱిపశౌచము భాతి। తియగుచునుండు నెం। గలిమూర్కి [illegible] గురుని॥ యెఱిఁగెదరోయన్న। 246

తా. శిష్యా! గురువాక్య పరిపూర్ణబోధవలన పరిపూర్ణము తెలిసికొని యెఱుకను వదలిన మహాత్ముని గుఱుతు తెలిసికొనుట నెవ్వరికు శక్యము కాదు అట్టిమహాత్ముని తెలిసికొనినను, ఆ బోధను తెలిసికొనుట సాధ్యము కాదు. అట్లు తెలిసికొనినచో, [illegible] దేహాములు [illegible]. పరిపూర్ణబోధ నెఱిఁగినవారు [illegible]

పిశాచములవలెను; పిచ్చివారివలెను, వర్తింపుచుందురు. అట్టివారిని గుర్తించుట కష్టము.

క॥ మలయాద్రినున్న చెంచుల
కిలచందనభూరుహములె యింధనమట, మి
క్కిలిగలుగఁ బట్టి, యటులె,
చులకనసుమి యింటగల్గు సూరిభూషణుఁడు॥ 247

బహుమూల్యుఁడు। దూరస్థుఁడెపుడు. తెలియనివారికి తెలిపెడి కఠినము। తెలిపిచె తెలిసితె। తెలియఁజేసినబోధ॥ సూరిభూషణుఁడు॥

తా. శిష్యా! మలయపర్వతమున వాసముచేయు చెంచువారలు మంచిగందపు కఱ్ఱలనే పొయిలోని పుల్లలగా వాడుదురు. ఎందుచేతననఁగా అక్కడ మంచిగంధపుచెట్లు విస్తారముగా నుండుటచే వాటి యందు గౌరవముండదు. అట్లే తనదగ్గరనున్న సద్గురువునందు చులకనతనముండును. దూరముగానున్న గురువునందు మిక్కిలిగౌరవముండును. యీసంగతి తెలివిచేత తెలియునట్లు తెలిసినను, తెలియనివారికి తెలియుట కష్టము —

క॥ దూరమున నుండి విన్నను,
జేరును సజ్జనుఁడు గురునిచెంతకు బోధన్
గోరియు, దుష్టుఁడు గోరఁడు,
దూరస్థుఁడుగాక గురునితోఁ గూడియుండి॥ 248

యెట్లనిన్నన్న దూరాననుండి॥ కోరితుమ్మెద తమ్మి। జేరి తేనియగ్రోలు। నాఁడి నెఱుఁగవు। చేఁకప్పలు తమ్మి॥ తోఁగూడియుండి॥

తా. శిష్యా! తేనెయందలి యాశక్తితో తుమ్మెదలు, యెంత దూరముననున్న తామరలవద్దకైనను, వెళ్ళి తేనెనుగ్రోలును. కప్పలు తామరల దగ్గర నేయుండి. తామరపూవులందలి తేనెను గ్రోలఁజాలవు అట్లే. పరిపూర్ణబోధ ... యాసక్తిగలసజ్జనుఁడు, యెంతదూరమున

నున్నను, గురునివద్దకు వచ్చి బోధను తెలిసికొనును. దుర్జనుఁడు చెంత నున్న సద్గురునితోఁగూడి యుండియును, గురుబోధ కోరజాలఁడు.

క॥ వాసిని దెలిసిన శిష్యుని,
యాశయమునకు దగినబోధ యతనికి. దెలియ॥
జేసిముద మందఁజేసెడి
దేశికుఁడే ముఖ్యుఁడనుచు దెలిసికోవోయి॥ కనియాతని॥ గలిసికోవోయి॥ చేసినదయతోసీ॥ యాససంపూర్తిల్లు॥ వ్రాసినవేసుకో॥ మాచెదు తరువాత॥ దెలిసికోవోయి॥ 249

తా. శిష్యా! మంచిచెష్టలను తెలిసికొనినట్టి శిష్యుని యభిప్రాయమునకు దగినబోధను యతనికి తెలియజేసి సంతోషముగాఁ జేసెడి గురుఁడే ముఖ్యుఁడని తెలిసికొనుము. అట్టిగురునివెదకి యాశ్రియింపుము. అట్లుచేసినయెడల నీకోరిక నెఱవేరును ఈమాటనిజము సుమా! కాదందువేని నేచెప్పునది వ్రాసియుంచుకొమ్ము. నామాట నెఱ్ఱిగెదో తరువాత జూడగలవు,

క॥ మానసమున గురుబోధను
నెంతో వింతనుచునమ్మి తిం తేగద, యే
వింతలు గవరాదని, ధా
వంతము నొందటివాని బ్రతుకంతకంతే॥ చింతలులేని॥ గతిఁగానడంతే॥ అంతకంతకు వాని॥ కతిచాదస్తమేగాని॥ సంతకూటను నోటి॥ సంబోగిం చెడువాని॥ బ్రతుకంతకంతే॥ 250

తా. శిష్యా! "గురుబోధ యన నెంతో వింతగనుండుననినమ్మి తిని. యీగురుబోధ యింతేగదా? దీనియందేవింతలును లేవు" అని మనస్సునందు విచారములొందువాని బ్రతుకు కృశించిపోవును. వాఁడు విచారముగలుగని విధానమును తెలిసికొనలేఁడు. అంతకంతకు వానికిచాదస్తము యెక్కువగును. భార్యపొత్తుమేలుగా లేదని వారకాం

తతో సాంగత్యముజేయు జారుసివలె యీకుటిలుఁడును లోకభ్రమల కు మఱిగి చెడిపోవును—

క॥ తనగురు బోధను దాఁజది
విన విను జనవితతి మదికి వింతయు యీబో
ధను నేంవ్వకున్న వ్యర్థము

జననం బనితోఁచి శరణు శరణనునట్లు। వెంటనె వారు దరిజేరునట్లు॥ ఘనమైన యుక్తి జేకొను వాఁడేశిష్యుఁడు। అనుమాన మేమియు। గినరాదు వినవోయి॥ శరణనునట్లు॥ 251

తా. శిష్యా! తనకు గురువుచెప్పిన బోధను తానుచదువు నప్పుడు, వినెడిజన సమూహము మదికి యాశ్చర్యముదోఁచి "ఈబోధ ను వినకున్నచో మాపుట్టుకలు నిష్ప్రయోజనములు" అని చెప్పి శరణాగతులయి, "ఈబోధను తెలుపుము" అని కోరుచు దరిజేరు నట్లు మిక్కిలి చమత్కారముతో చదివి చెప్పెడివాఁడే శిష్యుఁడు సుమా! ఇందు సంశయమేమియులేదు. అతఁడే పరిపూర్ణమును తెలిసి నవాఁడు.

క॥ తనభార్య మాపుత్రులు
తనపుత్రిలు, సద్గుణములు తనసంకనయుఁ
ద. పెనఁటి చెట్టు మందును,

జనగా[illegible] నాథులనులు తనకు చెప్పనా। [illegible]
చెంతటివారిక్కైనా[illegible] నలేవె ఏనహా। ల్యనుఁజూచి మో[illegible] ఘన[illegible]
హానుండు చక్కనిభార్యగలిగు ॥ తనకు చెప్పవా॥ 252

తా. శిష్యా! ఇంద్రుఁడు తనకు మిగులసౌందర్య [illegible] చేసి భార్యయైయుండి నప్పటికిన్ని, ఆ మోక్షాగారమునకు త్రిపుష్టకర అడవులందు నారచీరలు ధరించి, ఆకలములను తినుచు బ్రతుకుచుండు గౌతముని భార్యయైన అహల్యను జూచి మోహించెను. అట్టి

మానవుడు, తన భార్యయొక్క రూపు రేఖా విలాస సౌందర్యములను, తనకుమారుని సద్గుణములును, తనసంపదయును, తనదొడ్డిలోనున్న చెట్టుచేమలును, తన యూరియందున్న సాధుజనులును, ఈభూమియందు తానెంత గొప్పవాడయినను మెచ్చుకొనడు.

క॥ జతనముగ దాఁచి చదువుము
రతనమ్ముల హారమిదియు రసికులగల, మా
యతనము దీనికి నేబహు
యతనము గావించి తెచ్చి యిచ్చితి నేఁడు॥ బోధకు బందో
బస్తౌరమాడు। రతనాలెల్లారాళ్ళు। రతనాలంచని యంటే రతనాల్
పద్యాలే। రసికులెఱిఁగెదరవి, నీకిచ్చితినేఁడు॥ 253

తా. శిష్యా! నేను బహుప్రయత్నముచేసి ఈరత్నాలహారమును తెచ్చి నీకిచ్చితిని దీనిని నీవు భద్రముగాదాచి చదువుకొనుము. ఇది సామాన్యమైనది కాదు. రసికుల కంఠమున వ్రేలాడదగినది. ఈ రత్నాలే పరిపూర్ణబోధకు బందోబస్తుగా నుండును రత్నాలేవని యడిగెదవేని; రాళ్ళు రత్నములు కానేరవు; ఈపద్యములే రత్నములు, వీనిని రసికులే తెలిసికొందురు శిష్యా! ఈకందార్థములేరత్నములు, అట్టి రత్నపద్యములచే నైన యీగ్రంథమే రత్నహారము. ఈవిషయమును గుర్తించుకొనుము.

క॥ తిననేర్చు చెప్ప నేర్చిన
మనుజులకే దీనిలోని మర్మము తెలియున్
తిన జెప్ప నేరకుండిన
మనుజులు నీ [illegible] దీనిలోని మర్మమెఱిఁగెదరా! దీనందుండే
మర్మమెఱిఁగెదరా [illegible] కొబ్బరికాయ॥ తిననేర్చుగలవారు। తిన
చెప్ప నాతెలిసి। [illegible] మర్మమెఱిఁగెదరా॥ 254

తా. శిష్యా! తినుట నేర్పుగల మనుష్యులకు కొబ్బరికాయు

దొరికినచో తినగలరు, కాని, తినుట తెలియని కోతికా కాయ లభించినను తినలేదు అట్లే వినుట చదువుటనేర్చుకొనిన మనుజులకే ఈగ్రంథమునందలి మర్మమును ధర్మమును తెలియును. కాని, వినుట చదువుట నేర్వజాలని మనుజులు. ఈగ్రంథములోని మర్మమును, ధర్మమును తెలిసికొనలేరు.

క॥ తానెంత లెస్స చదివిన
దీనిని దెలియంగఁ గలఁడె దేశికవర్యుం
బూనిక సేవించనియెడ,
మానవులది యెట్లులన్న మఱివినవోయి। నామాటందు। మనసుంచవోయి॥ వానకాలములోని। వర్షమొకబిందు। వైన మింట నునిల్వ। దదినిశ్చయమేకద॥ మఱివినవోయి॥ 255

తా- శిష్యా! వానాకాలములోని నీటిబిందువులలో నొకటై నైనను, ఆకాశమునందు నిలువదు. అట్లే; ఎంతచదువుతాను చదివి నను గురువర్యుని భక్తితో సేవింపనిచో; ఈగ్రంథమునందలిమర్మము మనస్సునకెక్కదు. బోధను తెలిసికొనదు ఇది నిశ్చయము నామాటను నమ్ముము.

క॥ నన్నాశ్రయించి నాయని
యన్నా, యీబోధనీకు నతుకఁటకోటన్
యెన్నోయుక్తులు, చెప్పితి,
విన్నావా! దీనినీవు విడువకెప్పటికి। నాయన్నాను। జా కెప్పటికి॥ నన్ను నీవు నిన్నునే। గన్నపెట్టితినో। నన్ను చెప్పిన నిన్నునే విడలేను॥ విడువకెప్పటికి॥ 256

తా. శిష్యా! నాయనా! నీవునన్ను నాశ్రయించినావని యీ బోధనీమనస్సు బాగుగా నాటుటకై యెన్నియో యుక్తులనకు చెప్పి యున్నాను. నీవువిన్నావుగదా! దీనినినీవు యెప్పుడును మఱువకుము.

నాయానతినెప్పుడును దాటకుము. బిడ్డా! నన్నునీవును నిన్ను నేనును చూచినవేళ యెట్టిదోగాని, నీవునన్నును నేనునిన్నును విడిచియుండ లేము.

క॥ పతియైనను సతియైనను
సతిసాహస పరులుగాక యాంతర్యమునన్,
రతివేళ లజ్జపడ, సం
తతికలుగదు చూడుమట్ల తగదులజ్జింప॥ గురుశిష్యుల కట్ల తగదులజ్జింప॥ మతిని నీవిట్లు స। న్మతిచేసి, యేయేసం। గతి నన్నడుగుముబోధ। స్థితినీకుదృఢ పఱతు॥ దగదులజ్జింప॥ 257

తా. శిష్యా! భర్తయైన భార్యయైన సాహసపరులుగాకరతిస మయమునం దుల్లాసపడక మనస్సు నందు సిగ్గుపడియున్న యెడల సం తానము కలుగదు. అట్లే గురుశిష్యులుసిగ్గుపడి చెప్పవలసినది చెప్పక అడుగవలసినది యడుగక యూరకున్నచో ఫలముకలుగదు. కావున సిగ్గుపడరాదు. కనుక దీనిని నీమనసునందుంచుకొని లజ్జనువదలి యే యేసంగతులు నీకు కావలయునో; అడుగుము. నీకువాటిని దృఢముగా బోధింతును—

క॥ రతికాముకుఁ గావెసతిపతి
కతిహితమతి సేవజేయు నటువలె, బోధ
స్థితినీకుఁ గుదురుటయు, స
న్మతితోగురుసేవ సేయుమా! నీతిమంతా। అభిమానము। పోనీతిమంతా॥ అతనికి దయరాగ। మననిషమునబోధ। స్థితినీకుఁ గుదిరించు। సిగ్గువిడిచికొలువు॥ మానీతిమంతా॥ 258

తా. ఓబుద్ధిమంతుఁడవైన శిష్యా! రతిసుఖమునకై సతీమణిపతి కతిహిత మతియై సేవజేయును. అట్లే; ఈబోధకుదురుటకై నీవు గురు నకు పరిచర్యలు చేయుము. దేహముమీదనీకు గల యభిమానము

నిన్ను నకలిపోవుకు. గురునకునయ కలిగెనేని నీకు అరనిమిషములో బోధయొక్క రహస్యము తెలియునట్లుచేయును. కావున నీవు లజ్జనువదలి గురునకు పరిచర్యలొనరించుము.

క॥ నీమానసమున సంశయ
మేమాత్రము నిల్వబోకు మింక నాతోడే
నామాట నిశ్చయము, నే
నేమాత్రముదాఁచ లేదు నీతోడుసుమీ॥యింతకుమిక్కిలి। యింక లేదులెమ్మీ॥ నామీఁద తలపుంచి।నను మఱువకింక నేను। నిమీఁద దయయుంతు। నిజమింక కేమోట్టు॥ నీతోడుసుమీ॥ 259

తా. శిష్యా! నాతోడుగా;నీమదిగల సంశయముల నేమాత్రము నుంచుకొనకుము. నీతోడుగా; నేనేమాత్రమును దాఁచలేదు. నామాటనిజముసుమీ; నేజెప్పినదానికి మిక్కిలిలేదుసుమా? నీవు నామీఁద జ్ఞాపకముంచి నన్ను మఱువకుము. నేనునిమీఁద దయయుంచుదును. ప్రమాణమునీతోడుసుమీ; ఇదియే మనయిరువురకు వాగ్దత్తము.

క॥ నాగురు బోధను నీచే
బాగుగవిని, నిందసేయు భ్రష్టులమాట
ల్లోఁ గొని విడిచెద విదినీ
కేగురుఁడీలాటి బోధ నెఱిగించఁడోయి। యొఱుకలోని। నెఱిగించునోయి॥ ఆగురుబోధల। నన్నిటి నెఱిగుంచి। నాగురుబోధనే। నియమముగ నీకిచ్చితి॥ నెఱిగించఁడోయి॥ 260

తా. శిష్యా! నాగురువు చెప్పినబోధను నీకు పూర్తిగా చెప్పయుంటిని. ఈబోధనా నీవితరులకు బోధించునప్పుడు విని నిందించు భ్రష్టుల మాటలనువిని దీనిని। వదలెదవు సుమీ! జాగ్రత్త, నదలినచో నెకెటువంటిబోధను నేగురువును బోధింపడు. ఒకవేళబోధించినచో యొఱుక సంబంధమునే బోధించును. ఆబోధలన్నియు నేను తెలిసి

యుండినన్నే, నాగురువు ప్రసాదమైన యీబోధను నీకు బాగుగా యిచ్చితిని.

క॥ నిక్కముగ బీరపీచుల
చిక్కునుమీ విచ్చరాదు ఛీ యీ మెఱుకన్
మక్కున నేబోధించిన
చక్కని బోధాగ్నిచే సాధించు పోరా। విచ్చెను చింత। చాలించుకోరా॥ చొక్కమా నీబోధ। కెక్కడి కీడౌను। దక్కినబోధల దిక్కుచూడకు దీని॥ సాధించుపోరా॥ 261

తా. శిష్యా! నిజముగా మెఱుక బీరకాయపీచు చిక్కుల వంటిది, అట్టి చిక్కును విడదీయుటకు నెవ్వరికిని సాధ్యము కాదు. నీకు ప్రేమతో నే బోధించిన బోధాగ్నిచేత మెఱుకను సాధించుము చిక్కులు విడచి చింతలను చాలించుకొనుము మంచిదైన యీబోధకు తక్కినబోధలు సమానము కాజాలవు. వాటి చిక్కులను చూడకు దీనినే సాధింపుము.

క॥ అడవియుసిరికయు జలనిధి
బొడమిన లవణంబటంచు బొగడిన రీతిన్
బుడమిని నిస్థలమందున
గడువేమక నివు నేను గలియుట వినరా। నీనా ప్రేమ। గలిసె గన్గొనరా॥ విడవు నీవునన్ను। విడలేను నేనిన్ను। గడువేక్క నీవు నె। క్కడ గోక నిలచిల్లి॥ గలియుట వినరా॥ 262

తా. శిష్యా! అడవిలోనుండు యుసిరికాయకును సముద్రమున నుండు యుప్పునకును సంబంధము కలిగినట్లు, నీకును నాకునుయిచ్చట సంబంధము కలిగినది. మన యిద్దరిప్రేమలును ఒకటిగా గలసినవి, నీవు నన్ను విడువజాలవు నేను నిన్నువిడువలేను. నీవు సంతోషముతో యిక్కడనే నిలచుట వలన యిట్లుఅగునది——

యని యిట్లు మహానుభావు లతిచాతుర్యముగ। విశాసముగ।
నతిచాతుర్యమున॥ ఘనమైన యీబోధ। కరుణనిచ్చితిదీనిఁ జ। చ్చిన
దనుక నిదుర వ।చ్చిన దాఁకమఱువకు॥ మతిచాతుర్యమున॥ 265

తా. శిష్యా! నిన్ను శరణని మఱుఁగుఁజొచ్చిన వారల మన స్సెట్టిదో తెలిసి చూచి వారి మనోభావంబులకుఁ దగినబోధ చెప్ప వలయునని పెద్దలుచెప్పిరి. నేనును నీహృదయము నారసి మిగులనేర్పుతో మిక్కిలి ప్రభావముగా గొప్పదయిన యీబోధను దయతో చెప్పితిని. కావున నీవు దీనిని మరణపర్యంతమును నిద్రయందు తప్ప మఱచి యుండకుము.

క॥ చెప్పఁదగు గురుఁడు బోధను
జెప్పిన పనిజేసె నేని శిష్యాగ్రణికిఁ
జెప్పఁదగు జెప్పినపని

తప్పని వాదించెనేని దయదలఁచి బోధ। యిద్దరికుంటఁ
దగదట్టివేధ। చెప్పియుందుగబోధ। చెప్పెడి పనులన్ని। చెప్పఁగూడదు
వాని। తిప్పలు పెట్టక॥ దయఁదలఁచి బోధ॥ 266

తా శిష్యా! గురుఁడు తాను చెప్పినపనినిఁ జేయునట్టి శిష్య వర్యున కీబోధ। నెఱిఁగింపవలయును. తాను చెప్పినపని తప్పని వాదించు శిష్యునకును దయఁదలఁచి బోధింపవచ్చును. యిద్దరికిని వాద భేదములుండరాదు. ముందుగ గురుఁడు బోధదెలిపి తరువాత శిష్యుని చేయరాని పనులనేకముచెప్పి తిప్పలు పెట్టరాదు.

క॥ ఇవి వినుమనినను సుజనులు
చెవియొగ్గిదరివియుస్పృష్టిఁ జేసి కృతికిబల్
చవిఁ బుట్టింతు రవెల్లన

శివుఁడు - ళానిధుసిఁ జక్కఁజేసెన లేదా। నీమవిశంక। బా
సెన లేదా॥ అవలో శ్రీరాము। లవగుణి నాహల్య। నెవరేమియుకుండ।
నవరించి సుగుణగ।జేసెఁ లేదా॥ 267

తా. శిష్యా! ఈశ్వరుఁడు దయతో, పంచమహాపాపుఁడగు చంద్రుని పవిత్రుని జేసెను. శ్రీరామచంద్రమూర్తి యితరులెవ్వరును తన్ను ప్రార్థించకయే, జాణితనముగు అహల్యను సవరించి పరిశుద్ధురాలుగా జేసెను. అట్లే మంచివారు దీనియందు లోపములున్నను వివరముని చెప్పిన జాగ్రత్తగా విందురు. ఈగ్రంథమునందలి విషయములను సోంచి తక్కినవారికి రుచికలుగునట్లు చెప్పుదురు.

విశే:- చంద్రుఁడు గురువగు బృహస్పతిభార్యయైన తారతో సంభోగించుటచేత పంచమహాపాపుఁడయ్యెను. ఈశ్వరుఁడు వానిని పాపవిముక్తునిఁజేసి శిరమున ధరియించెను, అహల్య గౌతమమునీశ్వరుని భార్య. దేవేంద్రుఁడిమెతో మారురూపమున సంభోగించెను. గౌతమముని దివ్యదృష్టిచే తెలిసికొని దేవేంద్రునిశరీరమునిండ తూట్లు పడునట్లును, అహల్య చట్రాయియగు నట్లును శపించెను. శ్రీమహావిష్ణువు రామావతారమెత్తి విశ్వామిత్రుని వెంట తమ్ముఁడగు లక్ష్మణునితో మిథిలాపురమున కేగుచు తన పాదస్పర్శచేత బండరాయిగా నున్న భామను పరిశుద్ధురాలునిగా జేసి నిజరూపమునిచ్చెను.

క॥ గురుసూచనైన నరులను
మఱిమఱి వినమన్న జదువు మాపద్యములన్
గురుసూచన వెఱుఁగని యూ

నరులను వినమన్న జదువ నగుబాటుగదరా! అదియెట్లన్న, నింక నే చెప్పెదరా॥ పురుషసంగతి లేని! పోలంతి కోకోక్తశాస్త్ర॥ వగరసి మెచ్చునెటాని! నతిప్రౌఢపతినలె, నగుబాటుగదరా॥ 268

తా. శిష్యా! ప్రౌఢాంగనను కోకోక్తశాస్త్ర మిచ్చినచో మెచ్చుకొనును. పురుషసాంగత్య మెట్టిదో తెలియని బాలికకునిచ్చినచో మెచ్చుకొనదు. అట్లే గురూపదేశముపొందిన మానవులను వినుడని బ్రతిమాలి యీపద్యములు చదువుచు నారానందింతురు. గురూ

పదేశము నెఱుఁగని నరులను వినుఁడని బ్రతిమాలి యీపద్యములు చదువకుము. చదివెదవేని వారు పరిహాసము చేయుదురు.

క॥ ఎవరున్న నేమిభయమని
నవరింతురు దప్పులున్న సాధులువినినన్
నవరింతురు సుమ్మివి విని
యవినీతులునిందఁజేయ నయ్యో దేమోయి। అందులో మన
వి। హాయ్యో దేమోయి॥ భవనాశస్థితిలేని। పద్ధతియీబోధ। నవురుగ
వినిపించు। చాటీలమాటీల॥ నయ్యో దేమోయి॥ 269

తా॥ శిష్యా! సాధులు దీని వివిని "యెవరున్నను మనకేమి భయమని" యుందలి తప్పులను సవరింతురు. నీతిలేనివారలిద్దానిని నిందింతురు. వారినిందలవలన మనకగున దేమియును లేదు. అందువలన మనకు పోవున దేమియును లేదు. సృష్టిస్థితిలయములు లేని యీపరిపూర్ణ బోధను అందరికి బహిరంగముగా వినిపింపుము. దీనికై చాటుమాటు లెందుకు?

క॥ పుట్టింట బిడ్డబహులుగా
దిట్టయి యుండినను నెనరు దిట్టరు, భువిలో
బుట్టింటి వారికోడలు
దిట్టయినను నత్తవారు దిట్టెరుసుమ్మీ। చేతులకొద్ది। కొట్టెరు
సుమ్మీ॥ అట్టులేబహు। దిట్టయిన శిష్యుని। దిట్టఁడు గురుమూర్తి। పట్టి
నారుచాల॥ దిట్టెఁరుసుమ్మీ॥

తా. శిష్యా! ఈభూమిలో పుట్టింటిబిడ్డ యెంతదుష్టురాలిగా యుండినను యెవ్వరును తిట్టరు. అత్తింటివారికోడలట్లుండెనేని నోటికి వచ్చినట్లుతిట్టుదురు. చేతికొలఁదికొట్టుదురు అట్లే! శిష్యుఁడు చెడ్డవాఁ డయినచో గురువు తిట్టఁడు. అట్టివానిని యితరులుకొట్టుదురు. తిట్టుదురు

క॥ అందముగ ఘనులు మెచ్చెద
రెందుకు మెచ్చెదరు దీని నితరజనంబుల్
చందురుఁ డుదయం బందిన,
సింధువు చెలరేగినట్లు చెలగునె చెరువుల్। కోనేర్లు। బావులునూతు, లేరుల్॥ పొందయానల పొంగు। మగవారెనుతిచేతు। రెందుకు మతిజేకు। రిలషండపురుషులు॥ చెలగునె చెరువుల్॥ 271

తా। శిష్యా! చంద్రోదయ మైనప్పుడు సముద్రమే పొంగును గాని, చెరువులు, కోనేళ్ళు, బావులు, యేరులు పొంగవు. సతీమణుల యొక్క రతిసౌఖ్యమును పురుషత్వముగల వారలే మెచ్చుదురుగాని; నపుంసకులు మెచ్చుకొనరు. అట్లే ఈపరిపూర్ణబోధ గ్రంథమును గొప్పవారలు మెచ్చుకొందురు గాని; సామాన్యులు మెచ్చుకొనరు.

క॥ కాకంబులు సంపూర్ణత
టాకస్థ జలంబులెట్టు దాగవక తృషచేఁ
గైకొనునో కుంభజల మ
ట్లీ కలియుగమందు దుష్టు లింపుమీఅగను। నిల్వదుబోధకంపు పాటినను। మీకు దీనికెలంకె। మాకేలయిట్టి, చీ। కాకు, చొక్కడమైతె। గైకొందుమందురు॥ యింపుమీఅగను॥ 272

తా. శిష్యా! కాకులు సంపూర్ణమైన చెరువునీరు నెట్లుత్రాగలేక కుండయందలి నీరుత్రాగి దాహమును దీర్చుకొనునో; అట్లు యీ కలియుగమందు దుష్టజనులు ఉత్కృష్టమైన పరిపూర్ణబోధను గైకొనక, బోధించువారలతో "మీకును యీబోధకును లంకె, మాకెందుకు యిట్టి చీ కాకుబోధ తేలికయైన దింకేదైన గైకొందుము" అని చెప్పుదురు. అట్టివిరక్తుల కిట్టిబోధ పట్టుపడదు.

క॥ కుత్సిత మతియగు పురుషుని
జెచ్చెర వినుమనుచుఁ జదువ శిష్టులనలెదా

ముచ్చట పాటుగ వినడివి

కుచ్చుల కుళ్ళాయి కుక్క కూనకెందుకురా। పిడుదుకు, దుగ్ధపాన। మెందుకురా॥ హెచ్చైన ముత్యాల। పచ్చలపతకము। గుచ్చి పేరుఁగజేసి। తెచ్చివేసినఁ గోఁతి॥ కూనకెందుకురా॥ 273

తా. శిష్యా! కుక్కపిల్లకు కుచ్చులకుళ్ళాయి యెందుకు? రక్తమును పానముచేయు పిడుఁదు అనుజంతువునకు పాలుత్రాగించు టెందుకు! కోతిపిల్లకు మిగుల విలువగల ముత్యాలహారమును గూర్చిన పచ్చల పతకము హారముగావేయుట యెందుకు? అనఁగా ఇవన్నియును నిరర్థకములే. అట్లే, దీనిని వినమని చదివినచో మంచి వారివలె కుత్సితాత్ముఁడు వినఁడు. వానికీబోధ నిరర్థకము.

క॥ అక్షయబోధస్థితిగల
లక్షణవేత్తలకు మెప్పులైనకృతులతో
గక్షుకుఁ దప్పులు, కుమతి ప

రీక్షింపుచునుండు నెన్నో రీతులవినుమీ। తద్భావ । మీరీతిగ గనుమీ ॥ మక్షికమెప్పుడు । మాని సుగంధాదు। లీక్షింపు వ్రణము,ప్ర। త్యక్షమేగదయెన్నో॥రీతులవినుమీ॥ 274

తా. శిష్యా! ఈఁగ సుగంధవస్తువులవిడనాడి దుర్గంధముగల కురుపులను వెదకుచుండును. ఇదియదార్థమేగదా. అట్లే చెడ్డబుద్ధి గలవాఁడు, లక్షణవేత్తలు మెచ్చుకొనగలిగిన పరిపూర్ణబోధ స్థితిగల గ్రంథమునందలి మంచి విషయముల విడనాడి పట్టుదలకై తప్పులను వెదకుచుండును.

క॥ రమ్మని పిలువసిదే, ప
ద్యమ్ములు చదువఁగవచ్చి యపి నిందించుఁ
పమ్మతిగాక కుమతివిని
యిమ్మహినది యెట్లటన్న సిట్టులె వినుమీ। వానికిబుద్ధి।

నిట్టులెకనుమీ॥ బొమ్మలాటాడించు। బొమ్మతానొకటి, ఛీ । పొమ్మని హాస్య। మొనరించినను బోక॥ యట్టులె వినుమా॥ 275

తా. శిష్యా ! బొమ్మలాటయందు నొక బొమ్మహాస్యము చెప్పుచుండును. దానిని యింకొకబొమ్మ "ఛీ పొమ్మ" అని చెప్పినను పోక నాటక పాత్రను ఆటంకపఱచుచుండును. అశ్లేషపద్యములు చదువునపుడు దుష్టుఁడు రమ్మని పిలువనిదేవచ్చి; పద్యములను నిందించును. వాని నెవరేని పొమ్మనినను వెళ్ళక కడవఱకు నుండి తప్పులనే వెదకుచుండును.

క॥ వటియించన చన్నులుగల
కుటిలాలక నిందజేయు గుత్తపురవికన్
ఎటువలె తినతప్పెఱుఁగక

యటువలె గ్రంథమునుమెచ్చఁ డతిదుర్జనుండు। లేనిదెతప్పు। వెదకుచునుండు॥ ఇటువంటిబోధనే। నెఱుఁగుకొట్లనుకోక । కటువాక్యములుపలికి। ఘనులఁగాసిలజేయు॥ నతిదుర్జనుండు॥ 276

తా. శిష్యా! వటియించిన స్తనములు గల స్త్రీ తన తప్పెఱుఁగక గుత్తపు రవికను నిందించును. అశ్లీబోధను గ్రహింపలేని బుద్ధిగల వాఁడు తన అల్పజ్ఞతనెఱుఁగక యీగ్రంథమును నిందించుచు, లేనితప్పులను వెదకుచుండును. "ఇటువంటిబోధ నేనెట్లు నేర్చుకొందునో!" అని యూహింపక ఉచ్చరింపరాని మాటలాడి గొప్పవారిని గష్టపెట్టుచు.

క॥ గురువర మీనాసందున
నెఱుకను తెరగలిగియుండె నిన్నాళ్ళునుమీ!
కరుణారసేక్షణములం

దెరతీసితి నెఱుకమాట దీరెనిక్కడికీ। వాలునుబోధ। దూరదెక్కడికి॥ పరిపూర్ణమునులేని। మెఱుకచుజూపించి। మెఱుకలేదని యంటి। నెఱుకలేదాయెను॥ దీరెనిక్కడికి॥ 277

తా. [గురుఁడట్లు చెప్పఁగావిని శిష్యుం డిట్లనుచున్నాఁడు] "ఓ గురువర్యా! మీకును నాకును యిన్నాళ్లనుండియు యెఱుక అనే తెఱయొకటుండెడిది. మీకరుణాకటాక్షణ వీక్షణములచేత, ఆ తెఱను తీసితిరి. ఇక్కడితో యెఱుక నశించెను. ఈపరిపూర్ణబోధ నన్నువిడిచిపోదు. పరిపూర్ణమునందు లేని యెఱుకను జూపించి యెఱుక లేనే లేదని చెప్పితిరి. కావున యెఱుక పాటిపోయినది.

క॥ ధారుణిఁ గొంత జరించి, వి
చారించితిఁగాని యీవిచారము, నేనె
వ్వారలు సెప్పఁగ వినలే
దారయ మీనోటవిన్నా నయ్యా గురుమూర్తి। తరమా
నుతి। సేయ మీకీర్తి॥ సారసనేత్రి, పు। రారి, నీరజ, బృం। దారక
ముఖులైన। నేరరు మిముఁదెలియ॥ నయ్యా గురుమూర్తి॥ 278

తా. ఓగురూత్తమా! నేను యీభూమియందు కొంతవరకు తిరిగి పెద్దలతో తత్త్వవిచారణఁజేసితిని. కాని ఈవిధముగా విచారణ జేసి యెవ్వరును చెప్పఁగ వినలేదు. మీనోటనే వింటిని. హరహర బ్రహ్మేంద్రాదులకైనను మిమ్ము స్తుతింప శక్యముకాదు. నాతరమా మిమ్ములస్తుతించుటకు.

క॥ ఘటమెదుటఁ బెట్టి చూపిన
యటువలెబయలుండఁజూపి యతిమాయలచే
నటియించుచున్న యెఱుకను
తృటిలో విడిపించితివిపుడు తీరెనాశంక। మదిబుట్టదు। నేరీతి
నంక॥ ఎటుందోఁచ కిలుపెడలి యిటుమిమ్ముజూచి, న। ప్పటినుండి
నయచేసి। ప్పటిదాఁకబోధింప॥ దీరెనాశంక॥ 279

తా. ఓగురువరా! కుంభమును యెదుటఁబెట్టి చూచినట్లు పరిపూర్ణముననుఁ జూపి వివిధమాయలతో మెలఁగుచున్న యెఱుకను

క్షణములో విడిపించితిరి. నాపందియము తీఱెను. నామనస్సునందే రీతిగానైకనింక శంకపుట్టను. ఈసంసారమునుండి దరిజేరుటకుమార్గము దోఁచక యిల్లువిడిచి యిచ్చట మిమ్ములను జూచినప్పటినుండియు యిప్పటివఱకును తాముదయతో బోధించితిరి. నాను గలిగిన శంక లన్నియును పటాపంచలైపోయెను.

క॥ ఒరులును నేరకయుండిన,
దెఱిఁగింపునదేమొ బయలు నేనొరులంచున్
ఎఱుకెవ్వరు లేదనవలె
నెఱుకను నున్నదనియంటె యిదిలేదంచనుకో। నేను నీవు నీ। మదిని లేదనుకో॥ మెఱిఁగి యీ లేనెఱుక। యిట్లు లేకుండిన। పరిపూర్ణమును దాన్నే। పగిదిగుఱ్తెఱిఁగేవు। ఇదిలేదంచనుకో॥ 280

తా. [శిష్యుఁడు చెప్పనపిదప గురువిట్లు చెప్పుచున్నాఁడు] "శిష్యా! ఇతరులు నేను అని చెప్పనిదే పరిపూర్ణము ఇతరులు నేను అని చెప్పునదే మెఱుక. అట్లనుటచేత యెఱుకలేదని తెలిసికొనుము ఎఱుకయున్నదని యనినచో పరిపూర్ణము లేనిదగును. నేను నీవు అనునది లేదని నీమనస్సున గ్రహింపుము. గ్రహించి లే నెఱుకను లేకుండఁ జేసినచో పరిపూర్ణము యొక్క విధమును గుర్తెఱుగ వచ్చును."

క॥ నాబుద్ధికి సరిపడ్డది
నీబుద్ధేగాని యెన్ని నేర్పులఁ గనినన్
ఛీ బుద్ధులు యీబుద్ధులు
నాబుద్ధికి మెప్పురావు నాతండ్రివినరా। సెబాసు ని। న్నే తండ్రిగనెరా॥ ఈబుద్ధినీక మానక। కేబుద్ధి జూడకు। యేబుద్ధి। జూసిన। నీబుద్ధిచెడిపోవు॥ నాతండ్రివినరా॥ 281

తా. శిష్యా! నాబుద్ధికి సరిపడినది నీబుద్ధి చేసుమా, యెన్ని

విధముల యూహించినను పెద్దవారి బుద్ధులు నాబుద్ధికి సరిపడవు. నాతండ్రీ! ఆలకింపుము. సెబాస్! నిన్నే తండ్రిగనెను? ఈబుద్ధి నింక మానకుము. యితరబుద్ధులను పూనకుము. యితరబుద్ధులను పూనినచో; నీమంచిబుద్ధి చెడిపోవును.

క॥ కొట్టితిఁ దిట్టితి శ్రమలం
బెట్టితి నీమనసు చెవులఁ బెట్టకఁ పెనఁగా
బెట్టితి మొట్టితి వెడలం
గొట్టితి నీమన సుఁ దెలియఁ గోపము లేక। సరి తెలిసితి। యోపికపోక॥ పట్టుమిచ్చెదపంక। పట్టేమి లేదాయె। ఒట్టుమిచ్చెదబోధ। గట్టివాఁడవురోరీ॥ కోపము లేకా॥ 282

తా॥ శిష్యా! నిన్ను నేను కొట్టితిని, తిట్టితిని. అనేకశ్రమలను బెట్టితిని, నీకోరికసరిగా పినక మెట్టితిని, వెళ్ళిపొమ్మని చెప్పితిని, నీమనస్సు తెలియుటకే యిట్లుచేసితిని. నీవు యోపికపోకుండ కోపము లేకుండ నాగుట్టు తెలిసికొంటివి. నాకేమియును పట్టులేదు. ఇదిగో గురుబోధ నిచ్చెదను పట్టుకొనుము. నీవు చాలా నేర్పరివి.

క॥ "నీ వెంతకొట్టి తిట్టిన
నేవిడిచెడు వాఁడఁగాను నీచరణంబుల్
చావయిన బెండ్లియైనన్,
నేవిడువ" నటంటిగట్టి నిజభక్తుఁడౌరా। నేఁ గినుఁగొంటి। నీనిష్ఠలౌరా॥ కావున నీకిట్టి। ఘనమైన బోధను॥ వేవేగదయ చేసితి। నేవిడివిడువకు॥ నిజభక్తుఁడౌరా॥ 283

తా॥ శిష్యా! నీవు "మీ రెంతకొట్టినను, తిట్టినను, నేవిడిచెడు వాడనుగాను, మీపదములే నాకుచావయినను పెండ్లియయినను గతి యనినమ్మి యుంటిని" అనిపట్టుదలగా నీవు చెప్పినావుగదా! నీవునిజమైనభక్తుడవు నేను నీనిష్టలను గనుగొంటిని. కావున గొప్పదయిన గురుబోధను నీకిచ్చితిని, నీవు దీనిని వదలకుము—

క॥ నానోటిమాట వెంబడి
దానెప్పుడు సంచరించె దగునీచిత్తం
బేనదిగని యీబోధని
దానంబిచ్చితిదీని దాచుకోసుమ్మీ॥ నిత్యమునీవు। చూచుకోసుమ్మీ॥ యేనరుఁడయిన,నిన్నీబోధ నడిగిన। వానిమనసరయక వానికిదెల్పేవు। దాచుకోసుమ్మీ॥ 284

తా. శిష్యా! నానోటిమాట వెంబడి, నీచిత్తమెప్పుడును సంచరించుచుండెను. అదినే కనుఁగొని యీబోధయను ధనముచునీకిచ్చితిని. నీవు దీనిని దాచుకొమ్ము. నిత్యమును చూచుకొమ్ము. నిన్నే మానవుఁడయిన యీబోధ నడిగినచోఁ; వానిమనస్సును పరిశీలింపక నుపదేశము చేయకుము.

క॥ కన్నది విన్నది లేకయు
నున్నది పరిపూర్ణమనుచు నూహానెఱిగినక
గన్నది కన్నట్టేచను
నన్నరయగ నెవ్వారున్నా రామీఁదనడుగ। విన్నావాయున్నా। వారెవ్వరనఁగ॥ నిన్నుపోలికగాను।కన్నులపండుగై। తిన్నగగలిగుండు। నిన్నను తెలియదీయ॥ నామీదనడుగ॥ 285

తా. శిష్యా! చూచుటయు వినుటయు లేకుండునది పరిపూర్ణమని యూహతో తెలిసిన యెడల చూచునది చూచినట్టే పోవును. నన్నడుగుట కావల నెవ్వరున్నారు? ఆలకించుము, ఉన్నవారెవ్వరంచువేని? నీవు నేను అని చెప్పుచున్న యెడల యొకటికన్నుల పండువుగ కనబడుచుండును, కాని; నీవు నేను అను తెలివితీసివేసిననో అన్నియుపోయి, పరిపూర్ణ మొక్కటియే యుండును.

క॥ లేనిజగ మొకటి లేదని
మానుగనిది తెలిపినపుడు మర్మము లేక

గానబడు బట్టబయలై
మానుగ గలిగుండు నెందు జూచిన నందు। అందముగాను జూచినయందు॥ అందు విందవరాక, యెంచుఁజూచిన బయలు। సందు సందులనిరిడి। పొందశక్యముగాక॥ చూచిననందు॥ 286

తా. శిష్యా! లేనటువంటి ప్రపంచమును, యెఱుక లేదని దృఢముగా నీమనస్సునకెప్పుడు తెలియునో; అప్పుడే పరిపూర్ణము మర్మము లేకుండ నీకు కనబడును. ఎందుచూచినను సందు లేక అందందె పొందుగా గలిగుండి అందముగా యీ పరిపూర్ణము కనుపించును. దానిని పొందుటకు యెవ్వరికిని శక్యముగాక యుండును.

క॥ నమ్మ నిజమ్ముగ మనమున
ముమ్మాటికి యెఱుకజోలి కూర్కొనక, మదిన్
నమ్ముమచలమ్ము లెస్సగ
నిమ్మళముగ నిల్పిచూడ నీవు నిల్వలేవు। నమ్మకు యెఱుక। యదినమ్మలేవు॥ తమ్ములలోన। నిమ్ముగ వెలిగెను। తుమ్మెద యని నేను। నమ్మబల్కితిసుమ్ము॥ నీవు నిల్వలేవు॥ 287

తా. శిష్యా! నేను చెప్పిన మాటలు నీమనమ్మున ముమ్మాటికి నమ్ముము. నీమనస్సునందు యెఱుక జోలి తలపోయకుము. పరిపూర్ణమును దృఢముగా నమ్ముము. బాగుగా ఆలోచించినచో, నీవు యను యెఱుక నిలువదు. అట్టియెఱుకను నమ్మకుము. తామర పూవునందలి తేనెను త్రాగు తుమ్మెదవంటి దేకయుతుని నేను నమ్మకముగా చెప్పితిని సుమా! అట్టిదానిని వదలుము.

క॥ తెలవారెను యిఁక జన్మము
కలయయ్యె జగంబులెల్ల గనుఁగొనుచుండన్
కలమేలుకొన్న పిమ్మట
నిలువగ లేదయ్యె యెఱుక నిక్కము సుమ్ము। నమ్మి కాని

నీవింకనమ్ము । యెక్కడ మూచిన । పిక్కటిల్లుచుబయలు । మక్కువఁ
గలిగుండు । దిక్కులనాతట॥ నిక్కముసుమ్ము॥ 288

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనే ప్రబోధ కాలమయ్యెను. జన్మము
తలగా, కనబడెను. ఎఱుకయనుకలనుండి మేలుకొని జగత్తును చూచు
చుండగా యెఱుక నిలువక పారిపోయినది. ఇది నిజముసుమీ! నీవు
నమ్మిన పరిపూర్ణమునే నమ్మియుండుము. దిక్కులన్నిటయందు
నెక్కడ మూచిన నక్కడనే పిక్కటిల్లుచు పరిపూర్ణము ప్రకాశింపు
చుండును.

క॥ ఖండా ఖండము నొందక
నిండిన పరిపూర్ణమెఱిఁగి నెరియెఱుకను; దా
ఖండించి చిజ్జడంబుల
దండిగఁ బరిపూర్ణమెఱుఁగ నుండేవారెవరూ। పూండితము
గను। నిండువారెవరూ॥ ఎండలోపలనున్న। దండిచీఁకటి చాటు। మెండి
దేహము లేక।నుండునట్లనె చూడు। ముందు వా రెవరూ॥ 289

తా. శిష్యా! ఖండము, అఖండము నొందక యెల్లచోటులనిం
డియుండు పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, చిన్మాత్రముగాను జడస్వరూప
ముగాను యుండెడి యెఱుకను ఖండింపుము. ఎఱుకపోయిన పిమ్మట
పరిపూర్ణము నెఱుగువారులేరు. దానిలో నుండెడి వారలులేరు. ఎండ
యందు చీకటికనబడక దాగియున్నట్లు పరిపూర్ణమునందు యెఱుక
యొక్కసంబంధమైన శరీరాదులు కనబడక దాగిపోవును—

క॥ ఇదిమర్మమనుచు నెఱుఁగక
విదితజ్ఞులమనుచు ననెడు వేత్తలమాటలు
మదిలోనిల్పకు, మంత్రము
మదిలో మఱచుండఁబోకు మాబోధరీతి॥ నిశ్చలముగ। నిలు
వువిఖ్యాతి॥ ఇదియది యనియెఱుక। యెప్పుడుగలిగి । తె దప్పకుమీ
బోధ। దైవమనెమజ్జష్టి॥ మాబోధరీతి॥ 290

తా. శిష్యా! నేచెప్పిన దంతయును రహస్యమని యెఱుఁగక "మేము వేదాంత వేత్తలము" అని చెప్పుచు వచ్చెడిశాస్త్రవేత్తల మాటలువిని మనస్సున వారిబోధలను నిలుపకుము. నేను చెప్పిన మంత్రమును యెన్నటికిని మఱువకుము. నేబోధించినది నీకు ప్రఖ్యాతిని సంపాదించును. ఇదియది యను జ్ఞప్తి నీకెప్పుడు కలిగినను, యీబోధ ద్వైతమువంటిదను జ్ఞానమును మాత్రము మఱువకుము.

క॥ కలవంటిది యెఱుకను, తన
కలలోపలనయిన గాని గానఁగఁ బోకన్
గలమేలుకొనిన పిమ్మటఁ
గలయని జూడకుమునీవు కాంక్షలులేక॥ (?)న్నఁడు నీవా॥ కాంక్షల బోక॥ కాంక్షో కాంక్షలరెంటి॥ కలనైనదలఁచక । కాంక్షలు గలయెఱుక । కాలిపోయిన వెనుక॥ కాంక్షలులేక॥ 291

తా. శిష్యా! స్వప్నప్రాయమైన యెఱుకను స్వప్నము నందైన నుస్మరింపవలదు. ఎఱుకయనెడి స్వప్నమునుండి మేల్కొన్న పిమ్మట ఏవెట్టికోరికలులేని వాఁడవైదానిని స్వప్నమని యైనఁ దలంపకుము ఎన్నడును నీవాకోరికల నూహింపకుము కోరికలు గల్గిన యెఱుక నశించిన పిదప నీవు కలయందైనను కోరికలుగాని, కోరికలులేకుండుట గాని, తలంచకుము.

క॥ లేనివి దైజగ మెఱుకలు
మానసమున సత్యమట్లు మసలకతోఁచున్
లేనివి లేవని చూచినఁ
దానన్నది లేక బయలు తానేయౌను (?)డు । తెలివిలోఁ। తెలివి తెలివిలేకుండ॥ అలసినఁ చెలసిన । కలసిన మెలసిన । వలసిన యదివెల్లి। విరిసినరీతినిఁ॥ నెయైదాయుండు॥ 292

తా॰ శిష్యా! లేనివిదైన జగమెఱుకలు రెండును మనస్సు

నందు ఉన్నవారివలెను సంచరించుచు కనబడును, లేనివిధ్యైన యీ రెంటిని లేవనిమాటిచనచో "తాను" అను అహంకారముపోయి సంపూర్ణము ప్రకాశించుచుండును అన్నిటిని తెలియపరచున దైన తెలివియగు యొఱుక లేకపోవును, అలసినను, తెలిసినను, కలసినను, వలసినను, మెలగినను ప్రకాశవంతమై వెల్లి వెరిసినరీతి పరిపూర్ణమంతటను నిండియుండును—

క॥ మాటల కుదురును లక్ష్యము
బాటలచేఁజెడును గుఱియు మర్మమెఱిఁగినన్
మాటలులేకయె బయలీ
మాటకునోచాటులేక మఱియుండునన్నా। చూపులచేత। చూడరాదన్నా॥ రేపుమాపును లేను। ప్రాపుదాపును లేను। ఆపద సంపద। యసిశము లేసిది॥ మఱియుండునన్నా॥ 293

తా, శిష్యా! లక్ష్యమనే యొఱుక మాటలచేతనే కుదురును. అట్లు మాటలచేత కుదిరిన యొఱుక మాటలచేతనే చెడును. మర్మము ఱెఁగినచో మాటలులేకుండగనే పరిపూర్ణము ఏమాటల చాటునను లేక విలసిల్లుచుండును. పరిపూర్ణమును చూపులతో చూచుటలు వీలు లేదు దానికి, ఎప్పుడు, పగలురాత్రిలేను. దూరము దగ్గిర బాంధవ్యములు లేవు. ఆపదలు, సంపదలు లేవు.

క॥ పరమా పరిపూర్ణము గన
గురుకృప లేనట్టినరులు గురుతు లిడుటకై
పరమార్థ మొఱుఁగశక్యమె
గురుకృపచే తెలిసినేని గురుతుండదయ్యా। మఱుగెఱిఁగిన। మఱిసిలువదయ్యా। మఱుగు తెలిసినమీఁద, మఱిమొఱుక తాగోప్య మఱుగుచేతనె బహు। మాయల బెట్టును। గురుతుండదయ్యా॥ 294

తా. శిష్యా! గురుకటాక్షము లేని నరులు పరిపూర్ణమును

గాంచుటకు తరమగునా? గురుతు లిడు వారికి పరమార్థ మెఱుఁగ శక్యమగునా? గురుకృపచే తెలిసికొన్న వారికి గురుతుండదు. రహస్యమును గ్రహించినచో నేదియునుండదు. రహస్యమును తెలిసికొన్న పిదప యెఱుక పారిపోవును. ఎఱుక నరులను మఱుగుచేతనే పెక్కు-మాయలు పెట్టును—

క॥ ద్వయదోష రహిత మగుచును
ద్వయదోషము పొందబోక దయశూన్యుఁడవై
ద్వయ మద్వయములు గాకను
ద్వయ మద్వయమనెడి యెఱుక దగులక తాను। మిగులుట లేక। వగపును మాను। పగలు రాత్రులుగాక పూర్ణమైబయలు। వెలుగక మలుగక। తొలుగక నలుగక॥ దగులక తాను॥ 295

తా. శిష్యా! రెండువిధములగు దోషములులేక, రెండు దోషములను పొందక, శరీరాత్మలు లేక ద్వయ మద్వయమగు యెఱుక తోడి సాంగత్యమును లేక, తానను అహంభావములేక, యుండుట వలన దుఃఖము చేరకుండును. పరిపూర్ణము వెలుగక మలుగక, తొలుగక, నలుగక, యుండును—

క॥ కూడి గురుశిష్యులిద్దరు
వేడుకతోఁ బయలునున్న విధమెఱిఁగెఱుకన్
వీడిరిది లేనిదనుమా
చాటునయిఁక యేమిఁదోచ దదియేమోకానీ। వింటిరె మీరు। లిదియంగులోనీ॥ చూడుమీ యెఱుకను। వేడితి విడుమంచు। ఈడు జోడుచులేని। నేకమైపలపిల్లు॥ నదియేమోకానీ॥ 296

తా. శిష్యా! గురువును శిష్యుఁడును లిరువురునుకూడి సంతోషముగా పరిపూర్ణమందున్న యెఱుకను విడిచిపెట్టిరి. కావున లేనిదనుము, మఱుగున నీయెఱుక నేమియు దోచకున్నది. ఇది బాగా

యోచింపుము. ఎఱుకను విభువునని నే కోరుచుంటిని. ఈడు జోడు లేక నేకమై ప్రకాశించు దానిని పరిపూర్ణమని తెలిసికొనుము.

క॥ ఎఱుక నెఱుంగని యయలున
గురుఁడను శిష్యుండు వారి గొడవలు యింకమీఁ
కెఱుఁగరు, యెఱుక నెఱుఁగను,
ఎఱిఁగిన వస్తియును మీరె। నేను నుళ్ళక్కి। యుళ్ళక్కి
దా। నెప్పుళ్ళక్కి॥ మఱియుఁగ మాటాడ। మాటలేవాయెను। పరిలేని
బయలైతె। పరిపోయెంటు మీఁద॥ నేను నుళ్ళక్కి॥ 297

తా. శిష్యా! ఎఱుకను యెఱుఁగని పరిపూర్ణమందు గురుశిష్యుల సంవాదములు కానరావు యెఱుకను జూడజాలరు. ఎఱుకను తెలిసికొన్నచో "మీరు నేను" అనునది లేకుండపోవును. లేనిదియొప్పుడును లేకనేపోవును. సరియైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొన్నచో నంతయు నుళ్ళక్కియే! దీనిపైనిఁక మాటాడుటకు మాటయే లేదు

క॥ అల భద్రాచల మనినఁ బ
యలుగను గుర్తెఱుఁగవలయు నెఱుకయె, విష్ణుం
డిలదోఁచి గురుని కృపచే
నిలువక విచ్చేగిపోవ నిశ్చయమిదెరా।కృష్ణదాసు। నిశ్చయ
మిదెరా॥ ఇలలోన నెవరైన। యీకందార్థముల లో। పలి గూఢార్థ
ము తెలిసి। భ్రమను జెందరువారు॥ నిశ్చయమిదెరా॥ 298

తా. శిష్యా! భద్రాచల మనిన యెడల పరిపూర్ణమని తెలిసికొనుము. ఎఱుకను శ్రీవిష్ణుమూర్తిగా నెంచుము. గురునికృపచే విష్ణువు వెళ్ళిపోయినచోఁ పరిపూర్ణముండును. ఇదియే గ్రంధకర్తయగు శ్రీకృష్ణదాసు నిశ్చయము. యీభూమిలో యెవ్వరైనను యీ కందార్థములందలి గూఢార్థములను తెలిసికొన్న వారెవ్వరును యేలాటి భ్రమను చెందరు. ఇదినిజము.

క॥ భాగవతుల నారాయణ
యోగికి జానకి యనేటి యువతీమణికిన్
బాగుగ పుత్రుఁడనై, భూ
భాగమునం గృష్ణుఁడనుచు ప్రభవించినాను। అనంతికి ప్రభుఁడనైనాను॥ నాగురుకృపచేత। నయమైన యీబోధ। నేగంటి కన్నంత। నీకు దెల్పుటకిట్లు॥ ప్రభవించినాను॥ 299

తా. శిష్యా! భాగవతుల నారాయణయోగికిని, జానకమ్మ యను పతివ్రతకును కుమారుఁడనై జన్మించితిని. నాపేరు కృష్ణదాసు, అనంతమ్మయను యువతీమణి నాభార్య, నేను నాగురుకృపచేత గొప్ప దయిన యీబోధ నెఱింగితిని. నేనెఱింగినంతవఱకు నీకుఁదెలిపితిని.

క॥ దేశాటనంబుఁ జేసితి
వ్రాసితి గ్రంథములుకొన్ని వరగురుశిష్యుల్
చేసెడు చర్చలు వింటిని
గోసితి మోక్షాద్యపేక్ష రూఢిగవినుమీ। నీవిట్టి యూ। రూఢిగనుమీ॥ దేశికుదయబుట్ట జేసితి। శుశ్రూషోప॥ దేశముగనియుప దేశమిచ్చితి మెచ్చి॥ రూఢిగవినుమీ॥ 300

తా. శిష్యా! నేను దేశాటనము చేసితిని. కొన్నిగ్రంథములు వ్రాసితిని. గురుశిష్యుల సంవాదములు వింటిని మోక్షము మొదలగు వాటిపై గల కోరికలను వదలితిని. నీవును నావిధముగానే కమ్ము. నీవు చేయుచుంట్టి శుశ్రూషలను చూచి మెచ్చిగురుకృప నీపై గల్గునట్లు జేసి ఉపదేశ మిచ్చితిని. (ఇంక గురుశిష్యవాదము విరమించిరి.]

క॥ ఏపురుషుఁడు గురువర్యుని
శ్రీపాదముబట్ట లేఁడొ చెలువుగ నాతం
డీపుస్తకమును జూచిన
నేపట్టు నిలువ కేగు నిదినిజమయ్యా। నరులార మీ। మది
తెలియరయ్యా॥ ముదమున నిలువెడలి। మోక్షసతీశుఁడై। సదయుఁ
డౌ సద్గురుని సమ్ముఖమున నేగు॥ నిదినిజమయ్యా॥ 301

తా. ఓమానవులారా! ఏపురుషుఁడు శ్రీగురువర్యుని పాద పద్మములు పూజింపలేఁడో, అతఁడీ గ్రంథమును చదివినేని నిలువక పాఱిపోవును. ఇదినిజముసుమీ! దీనిని మనసునందుంచుకొని, సం [illegible]మముతో యిల్లువిడిచి మోక్షకాంతకు ప్రభువైన దయావంతుఁ [illegible] సద్గురువర్యుని సమ్ముఖమునకు వెళ్ళి మర్మములను తెలిసికొని [illegible]ండు.

క॥ ఘ[illegible]మలీ కందార్థంబుల
[illegible] [illegible]సారాంశమును గ్రహించిన వారే
[illegible] [illegible] మోక్షమునొందుదు
[illegible] [illegible]సుఖంబు ఒందుదురిలనూ। అష్టైశ్వర్యా
వందులైతగ[illegible] [illegible] [illegible]కనక। పుత్రిపౌత్రులుగల్గి। సందేహా
ముడిగి, ని। శ్చల [illegible] మందుదురిలనూ॥ 302

తా. ఆర్యుల [illegible] [illegible]కలీ కందార్థముల విని, యీ సారాంశమును, గ్రహిం[illegible] [illegible]ందరును మోక్షమునందుదురు. ఈభూమియందు చాలకాలము [illegible] [illegible] పుత్రపౌత్రాది సంపదలును అష్టైశ్వర్యములును గల్గి సుఖిం[illegible] [illegible]దురు. సందేహములుదీరి నిశ్చలచిత్తులై యిహపరంబుల [illegible] [illegible] ముల పొందుదురు.

గద్య.

ఇది శ్రీమదచల గురువర్యుఁడు శివరామ దీక్షితుని శిష్యుఁడైన,
అప్పయ మంత్రికి శిష్యుడును పరశురామ వంశోద్భవ సీతారామ
స్వాముల కత్యంత ప్రియశిష్యుఁడును, సుజన విధేయుండును
పరిపూర్ణుండును భాగవతుల నారాయణయోగి జ్ఞాన
కమ్మకు పుత్రుండును నైన భాగవతుల కృష్ణ
దాసాఖ్యునిచే రచియింపబడిన ఎఱుక
అబద్ధమనియు, పరిపూర్ణమే నిజ
మనియు దెల్పెడు శుద్ధనిర్గుణ
తత్త్వకందార్థములు సర్వము
సంపూర్ణము.

సాంధ్ర తాత్పర్యము
సమాప్తము,
ఓం తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీసత్యనారాయణప్రెస్, రాజమండ్రి.—1939.

సంగీతవిద్యాబోధిని

గ్రంథకర్త:—యర్రింశెట్టి జగన్నాథముగారు.

సర్వవిద్యాపారంగతుడవగుటకు లభిలషించు నోమంగలీ! నీకొక్క ప్రతి, సంగీతవిద్యాగురువగు నో వైష్ణవశిఖామణీ! నీకొక్క ప్రతిచాల ఆనందవీచికల నూగులాడించు నో మృదంగసోదరా! నీకొ ప్రతియే. నీచేతిలోనే గోతులుశ్రివ్వి పేక్షకులకు మైమరపుగలిగిం నోఫిడేలాగ్రజా! నీవుకూడ మొదటివారి ననుసరించుటయే! ఆనందసాగరమును తెప్పించి మథించి మనస్సులలో కెక్కించుము.

"సంగీతమని సాహిత్యం సరస్వతీ కుచద్వయం" అను ప్రా నాక్యోక్తి ప్రకారము సంగీతము సాహిత్యముమనవి రెండును భార్ [illegible] ములనియు, అందుసంగీతమే ప్రధానస్థానము వహించుట [illegible] నిర్ణయమునియు పైనుదహరింపబడిన ప్రాచీనాక్యోక్తికి యర్థము [illegible] శాస్త్ర[illegible]ములకన్న మిన్నయగు నీశాస్త్రమును బాలబాలికల [illegible] మంగళ్ళకు తాళములు, స్వరములు, జంటస్వరముల లయు[illegible] [illegible] లతోనున్న విద్వాంసులకుగూడ నుపయోగించ లాగున [illegible]ప్రతిజ్ఞాన[illegible]లవారికి లయలో లీనమొందు వారికి శ్రీవైష్ణ భక్తాగ్రేసరులగు [illegible] [illegible]దగుచే చిదానందుని దలచువారికి కూ రాగములు [illegible] మొదలు సర్వశాస్త్రజ్ఞులవరకు తెలిసేలాగు సులభశైలితో [illegible] అందరికి అర్థమగులాగున క్రొ[illegible] వరుస పాక్షిమట్లతో [illegible] హారోన్ గొల్లు నూతనాల[illegible] పరిమితములగు రాగ[illegible] [illegible]లు మరచిపోవుటకు వీలులే చిదానందునిదిలలు [illegible] [illegible] పాడినంతనే [illegible] భారము [illegible] దనుండనుండు కృతులు కీ నలతో నలరాశమన్నది. [illegible] పగ్గము జెప్పబడియెను.

200 పేజీలు క్లోజు పేప[illegible] వెల రు 1—0—

కొ [illegible] పల్లి పీ వెంకయ్య, శ్రీ [illegible] బుక్ డిపో, [illegible]